

BIULETYN INFORMACYJNY DLA SŁUŻB EKONOMICZNO - FINANSOWYCH

rok XXXVII (2025)

WYDAWANY CO 10 DNI

ISSN 1231 - 0395

01.03.2025 r.

Nr 7 (1230)

I. KONIECZNIE PRZECZYTAJ	str. 4
1. Roczne rozliczenie PIT – komunikaty/wyjaśnienia Min. Fin.	str. 4
1.1. Można już składać zeznania podatkowe PIT za 2024 r.	str. 4
1.2. Opieka naprzemienna a ulga na dzieci i preferencyjne rozliczenie samotnych rodziców	str. 6
2. Po raz pierwszy należy wnieść opłaty na pokrycie kosztów zagospodarowania odpadów powstałych z produktów jednorazowego użytku	str. 7
II. INFORMACJE O NOWYCH PRZEPISACH	str. 8
1. Dopłata roczna za 2025 r. dla uczestnika PPK	str. 8
2. Obowiązek przystąpienia do systemu kaucyjnego – od 1 października 2025 r.	str. 9
III. ZAGADNIENIA OPRACOWANE KOMPLEKSOWO	str. 10
1. Działalność gospodarcza prowadzona we własnym mieszkaniu – rozliczenie podatkowe	str. 10
1.1. Wydatki ponoszone w związku z działalnością prowadzoną w mieszkaniu a koszty uzyskania przychodów	str. 10
1.2. Odliczanie VAT od wydatków związanych z prowadzeniem działalności we własnym mieszkaniu	str. 14
1.3. Podatek od nieruchomości od części zajętej na działalność gospodarczą	str. 16
2. Zwrot leasingowanego samochodu osobowego – rozliczenie podatkowe i ewidencja księgowa u leasingobiorcy	str. 16
2.1. Rozliczenie zwrotu przedmiotu leasingu dla celów VAT	str. 17
2.2. Zwrot przedmiotu leasingu operacyjnego a korekta kosztów uzyskania przychodów	str. 18
2.3. Faktura korygująca opłaty leasingowe – ujęcie bilansowe	str. 19

Dziś dodatek:

Nr 9

Ulgi i preferencje podatkowe w 2025 r.

IV. PODATEK VAT	str. 21
1. Brak faktury a prawo do odliczenia VAT – wyrok WSA.....	str. 21
2. Czy planowane jest obniżenie stawki VAT na artykuły dziecięce – odpowiedź na interpelację poselską.....	str. 22
3. Odpowiedzi na pytania Czytelników.....	str. 24
3.1. Najem lokali mieszkalnych a przekroczenie limitu podmiotowego zwolnienia z VAT	str. 24
3.2. Wydatki związane z pojazdami samochodami udostępnionymi podwykonawcom mobilnym a VAT.....	str. 25
3.3. Budowa domu na sprzedaż – zakup towarów/usług na gruncie VAT i PIT.....	str. 27
3.4. Rolnik ryczałtowy prowadzący działalność pozarolniczą – dokumentowanie transakcji	str. 29
3.5. Dodatkowa usługa wykonana w związku z nałożoną karą umowną – skutki podatkowe i ujęcie księgowo	str. 32
V. PODATEK DOCHODOWY OD OSÓB PRAWNYCH.....	str. 33
1. Uchybienia formalne przy składaniu zawiadomienia o wyborze estońskiego CIT – odpowiedź na interpelację poselską.....	str. 33
2. Odpowiedzi na pytania Czytelników.....	str. 35
2.1. Strata podatkowa za 2024 r. – odliczanie na etapie zaliczek na CIT w 2025 r.	str. 35
2.2. Skuteczna zmiana roku podatkowego dla celów CIT	str. 36
2.3. Zysk bilansowy z różnych lat a hipotetyczne odsetki dla celów CIT.....	str. 38
2.4. Otrzymanie zapłaty po „przejściu” na estoński CIT a ulga na złe długi.....	str. 40
VI. PODATEK DOCHODOWY OD OSÓB FIZYCZNYCH.....	str. 43
1. Zakup okularów korekcyjnych przez przedsiębiorcę a koszty uzyskania przychodów – interpretacja KIS.....	str. 43
2. Odpowiedzi na pytania Czytelników.....	str. 45
2.1. Wypłata po ustaniu zatrudnienia a pracownicze koszty uzyskania przychodów.....	str. 45
2.2. Wydatki na powypadkową naprawę samochodu ciężarowego a koszty uzyskania przychodów	str. 46
2.3. Sfinansowanie warsztatów samorozwoju dla pracownika	str. 48
VII. ŚRODKI TRWAŁE	str. 50
1. Odpisy amortyzacyjne a dochód do opodatkowania estońskim CIT – interpretacja KIS.....	str. 50
2. Nakłady na ulepszenie nieruchomości wykonane przez właściciela, lecz sfinansowane przez najemcę.....	str. 52

VIII. PORADY DLA FIRM	str. 53
1. Informacja PFRON w sprawie przedłużania orzeczeń o niepełnosprawności dla celów dofinansowania do wynagrodzeń/refundacji składek ZUS/KRUS	str. 53
2. PCC od przekształcenia w spółkę jawną uzależnione od rozstrzygnięcia przez TSUE statusu spółki jawnej	str. 54
IX. UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE I ZDROWOTNE.....	str. 55
1. ZUS żony – osoby współpracującej po ustaleniu jej prawa do emerytury.....	str. 55
2. Objęcie ubezpieczeniem chorobowym prowadzącego działalność.....	str. 56
3. Sprzedaż samochodu wykupionego z leasingu a składka zdrowotna.....	str. 58
X. PRAWO PRACY.....	str. 59
1. Uprawnienia pracownicze w równoległych stosunkach pracy	str. 59
2. Udzielanie czasu wolnego za nadgodziny.....	str. 61
XI. RACHUNKOWOŚĆ.....	str. 64
1. Podpisanie sprawozdania finansowego sporządzonego na dzień poprzedzający przejście na estoński CIT – odpowiedź na interpelację poselską	str. 64
2. Wycena bilansowa rozrachunków krajowych wyrażonych w walutach obcych	str. 66
2.1. Ogólne zasady wyceny bilansowej w zakresie rozrachunku krajowego oraz kurs stosowany do wyceny.....	str. 67
2.2. Określenie kwoty do zapłaty jako czynność poprzedzająca wycenę.....	str. 67
2.3. Wycena bilansowa i ustalenie różnic kursowych	str. 68
3. Kaucja gwarancyjna – ujęcie w księgach rachunkowych	str. 71
4. Relacja z dyżuru telefonicznego.....	str. 73
4.1. Termin sporządzenia sprawozdania finansowego za 2024 r.....	str. 73
4.2. Nowe progi dotyczące uproszczeń sprawozdawczych i ewidencyjnych już do sprawozdań za 2024 r.....	str. 73
4.3. Rozliczenie inwentaryzacji za 2024 r.....	str. 74
4.4. Roczna korekta VAT naliczonego za 2024 r. – ewidencja księgowa.....	str. 74
4.5. Rozliczenie ulgi na złe długi w VAT – w księgach wierzyciela.....	str. 75

UWAGA! SPECJALNY DYŻUR TELEFONICZNY EKSPERTÓW

19-20.03.2025 r.

Bilans 2024

Zadzwoń! w godz. od 8⁰⁰ do 14⁰⁰
pod nr telefonu: **95 720 85 52**

DRUKI Gofin to wiele funkcji! m.in:

BILANS
XML

Sprawdź na bieżąco nowe funkcje na **druki.gofin.pl**

sklep.gofin.pl

I. KONIECZNIE PRZECZYTAJ

1. Roczne rozliczenie PIT – komunikaty/wyjaśnienia Min. Fin.

1.1. Można już składać zeznania podatkowe PIT za 2024 r.

Od 15 lutego 2025 r. podatnicy PIT mogą składać do urzędów skarbowych zeznania podatkowe za 2024 r. Termin na złożenie zeznania podatkowego za 2024 r. upływie w dniu 30 kwietnia 2025 r.

UWAGA! Zeznania podatkowe PIT-28, PIT-28S, PIT-36, PIT-36S, PIT-36L, PIT-36LS, PIT-37, PIT-38, PIT-39 dostępne są w programie DRUKI Gofin w dziale Podatek dochodowy.

Krajowa Administracja Skarbowa w informacji zamieszczonej na stronie internetowej www.gov.pl w dniu 14 lutego 2025 r. przypomniała o możliwości składania zeznań podatkowych za pomocą usługi Twój e-PIT. Jak czytamy w tej informacji:

„(...) Od 15 lutego 2025 r. w usłudze Twój e-PIT na podatników będą czekać zeznania podatkowe za 2024 rok, wypełnione na podstawie danych, które posiada KAS. W zeznaniach przygotowanych w usłudze uwzględnione są m.in. informacje od płatników, w tym również zwolnienia z PIT dla osób do 26 roku życia, dla rodzin 4+, dla pracujących seniorów, dla osób powracających z zagranicy, odliczenia z tytułu składek członkowskich na rzecz związków zawodowych.

Dla kogo Twój e-PIT?

W usłudze Twój e-PIT zostaną udostępnione zeznania podatkowe zarówno dla osób fizycznych, które nie prowadzą działalności gospodarczej, jak i dla przedsiębiorców:

- PIT-37 – dla osób, które uzyskały przychody m.in. z umów o pracę, umów zlecenia, umów o dzieło, z emerytur i rent,
- PIT-38 – dla osób, które uzyskały przychody kapitałowe,
- PIT-28 – dla osób rozliczających przychody z najmu również z działalności gospodarczej i ze sprzedaży przetworzonych produktów roślinnych i zwierzęcych, opodatkowanej ryczałtem,
- PIT-36 – dla osób rozliczających m.in. przychody z rent i emerytur zagranicznych, z działalności nierejestrowej, również z działalności gospodarczej oraz działów specjalnych produkcji rolnej opodatkowanych na zasadach ogólnych,
- PIT-36L – dla osób rozliczających przychody z działalności gospodarczej oraz działów specjalnych produkcji rolnej opodatkowanych podatkiem liniowym,
- oświadczenia PIT-OP – dla osób, które osiągnęły jedynie przychody z tytułu rent i emerytur na podstawie jednego rozliczenia PIT-40A,
- informacje PIT-DZ o danych dzieci uprawniających do skorzystania z ulgi – dla osób, które korzystają z ulgi dla rodzin 4+.

Jak korzystać z usługi Twój e-PIT

Twój e-PIT działa przez całą dobę i można z niego korzystać na dowolnym urządzeniu podłączonym do internetu. Dostęp do usługi jest możliwy w e-Urzędzie Skarbowym.

Do e-US można zalogować się poprzez platformę login.gov.pl, identyfikując się Profilem Zaufanym (PZ), e-Dowodem, poprzez bankowość elektroniczną lub aplikację mObywatel. Podatnicy, którzy zalogują się za pomocą jednej z tych metod mają dostęp do wszystkich

---

e-usług w serwisie e-Urząd Skarbowy. Mogą wtedy korzystać np. z usługi Rozliczenia, która ułatwia przedsiębiorcom prawidłowe wypełnienie PIT-36, czy weryfikacji statusu zwrotu podatku.

W tym roku usługa Twój e-PIT będzie dostępna również z poziomu aplikacji mobilnej e-US. Oznacza to łatwy dostęp po uwierzytelnieniu się PIN-em lub przy użyciu logowania danymi biometrycznymi. Użytkownicy aplikacji nie muszą każdorazowo uwierzytelniać się z poziomu platformy login.gov.pl, by korzystać z usługi Twój e-PIT.

Do samej usługi Twój e-PIT można zalogować się także danymi podatkowymi.

Do 30 kwietnia 2025 r. podatnicy mogą zweryfikować i zmodyfikować lub zatwierdzić swoje rozliczenia w usłudze Twój e-PIT. Jeżeli podatnik nie złoży samodzielnie zeznania PIT-37 i PIT-38 za 2024 r., to z upływem 30 kwietnia zostanie ono automatycznie zaakceptowane. Dzięki temu PIT będzie złożony w terminie, nawet jeżeli podatnik nie podejmie żadnych działań.

Zeznania PIT-28, PIT-36 i PIT-36L nie będą automatycznie akceptowane w usłudze Twój e-PIT. Podatnik musi je uzupełnić i zaakceptować.

Pozostałe formy składania PIT

Zeznanie podatkowe w formie elektronicznej można również złożyć korzystając z formularzy on-line pozwalających pełnomocnikom składać deklaracje w imieniu mocodawców. Formularze on-line są dostępne w e-Urzędzie Skarbowym, gdzie nie wymagają podpisu, a także na stronie podatki.gov.pl – bez konieczności logowania.

Deklarację PIT można także wypełnić w formie papierowej i wysłać pocztą lub złożyć bezpośrednio w urzędzie skarbowym.

Zwrot nadpłaty podatku

Podatnicy, którzy rozliczą się elektronicznie, w tym przez usługę Twój e-PIT, otrzymają zwrot podatku w terminie do 45 dni. W przypadku zeznań papierowych termin zwrotu wynosi do 3 miesięcy.

(...)

Jak zapłacić podatek

W usłudze Twój e-PIT podatnicy, którym z rozliczenia PIT wyniknie podatek do zapłaty, będą mieli wskazany swój mikrorachunek podatkowy, tak by wygodnie dokonać płatności on-line, również za pomocą BLIKa. Na przełomie marca i kwietnia br. użytkownicy e-Urzędu Skarbowego i usługi Twój e-PIT zyskają dodatkowo możliwość realizacji płatności podatkowych on-line przy użyciu kart płatniczych. W przypadku gdy zeznanie, z którego wynika podatek do zapłaty, zostanie zaakceptowane automatycznie w usłudze Twój e-PIT, urząd skarbowy w terminie miesiąca od dnia automatycznej akceptacji zeznania (30 kwietnia 2025 r.), wyśle podatnikowi informację o kwocie podatku do zapłaty. (...)

Odnosząc się do zeznań podatkowych składanych za pomocą usługi Twój e-PIT przez przedsiębiorców, KAS w informacji z dnia 11 lutego 2025 r. wskazała, jakie dane powinny zostać uzupełnione w tych zeznaniach:

„(...) Dla przedsiębiorców w usłudze Twój e-PIT dostępne są formularze podatkowe z częściowo uzupełnionymi danymi. Aby dodać brakujące informacje, osoby prowadzące działalność gospodarczą używają specjalnego kreatora. Kreator ten pomaga samodzielnie wypełnić dane dotyczące:

- przychodów,
- kosztów uzyskania przychodów (w PIT-36 i PIT-36L),

- kwoty należnych zaliczek na podatek (w PIT-36 lub PIT-36L) lub kwoty należnego ryczałtu (w PIT-28),
- składek na ubezpieczenia społeczne, a w przypadku działalności gospodarczej opodatkowanej ryczałtem lub podatkiem liniowym również składek na ubezpieczenie zdrowotne oraz
- ulg i odliczeń, o ile przysługuje mu uprawnienie do skorzystania.

Po uzupełnieniu tych danych przedsiębiorca powinien zaakceptować i wystąpić elektronicznie zeznanie w usłudze Twój e-PIT. (...)"

1.2. Opieka naprzemienna a ulga na dzieci i preferencyjne rozliczenie samotnych rodziców

Rodzice, którzy sprawują naprzemienną opiekę nad dziećmi, często mają wątpliwości co do podziału kwoty ulgi na dzieci (zwanej również ulgą prorodzinną), czy też możliwości skorzystania z preferencyjnego rozliczenia rocznego przewidzianego dla rodziców samotnie wychowujących dzieci.

Do kwestii tej odniosło się Ministerstwo Finansów (dalej: MF) w informacji z 6 lutego 2025 r. przekazywanej do mediów na zapytania dziennikarzy (ID informacji 625292). Na pytania, kiedy i w jakich sytuacjach rodzice mogą korzystać z ulgi prorodzinnej w przypadku opieki naprzemienną oraz czy ten rodzaj opieki daje możliwość rozliczenia PIT jako samotny rodzic, MF odpowiedziało:

„Rodzice sprawujący naprzemienną opiekę nad dzieckiem mają możliwość korzystania z ulg podatkowych. Z ulgi na dzieci (polegającej na odliczeniu od podatku) korzystają na takich samych zasadach jak pozostali podatnicy (rodzice), którzy wykonują władzę rodzicielską w stosunku do małoletniego dziecka. Zasady te określa art. 27f ustawy PIT. W konsekwencji każdy z rodziców może zastosować ulgę, pamiętając w szczególności o tym, że odliczenie (na wspólne dziecko) dotyczy łącznie obojga rodziców. Kwotę tę rodzice mogą odliczyć od podatku w dowolnej proporcji przez nich ustalonej. Jedynie w przypadku braku porozumienia między rodzicami – którzy zgodnie z rozstrzygnięciem sądu wspólnie wykonują władzę rodzicielską nad małoletnim dzieckiem po rozwodzie lub w trakcie separacji (piecza naprzemienna), lub gdy miejsce zamieszkania dziecka jest takie samo, jak miejsce zamieszkania obojga rodziców, opiekunów prawnych dziecka albo rodziców zastępczych pozostających w związku małżeńskim – kwotę tę rodzice odliczają w częściach równych. W pozostałych przypadkach odliczenie w wysokości 100% stosuje podatnik, u którego dziecko ma miejsce zamieszkania w rozumieniu ustawy – Kodeks cywilny.

Odnosząc się natomiast do preferencyjnego opodatkowania dochodów przewidzianego dla rodziców samotnie wychowujących dzieci, to zgodnie z utrwalonym orzecznictwem sądów administracyjnych rodzice sprawujący naprzemienną opiekę mogą być rodzicami samotnie wychowującymi dzieci. Przy czym zgodnie z przepisami ustawy PIT, jeżeli za ten sam rok podatkowy każdy rodzic (będący rodzicem samotnie wychowującym dzieci) spełnia przesłanki do określenia podatku od swoich dochodów w podwójnej wysokości podatku obliczonego od połowy uzyskanych dochodów, prawo to może zrealizować tylko jeden rodzic i to pod warunkiem, że nie zostało mu ustalone świadczenie 800+ na zasadach przewidzianych dla rodziców sprawujących naprzemienną opiekę, czyli każdemu z rodziców w wysokości połowy kwoty przysługującego za dany miesiąc świadczenia wychowawczego.”

Przypominamy, iż kwestia możliwości skorzystania z preferencyjnego rozliczenia przewidzianego dla rodziców samotnie wychowujących dzieci w sytuacji sprawowania opieki naprzemienną była już wcześniej wyjaśniana przez MF. Przykładowo, odnosząc się do wątpliwości, czy prawo do ww. preferencji przysługuje w sytuacji, gdy np. rozwiedzeni rodzice,

na mocy orzeczenia sądu, dzielą się opieką nad dzieckiem i sprawują ją osobno w różnym czasie, a z tzw. 800+ korzysta tylko jedno z nich, MF w informacji z 9 lutego 2024 r. przekazanej do mediów na zapytania dziennikarzy (ID informacji 578172) odpowiedziało:

„(...) Każdy rodzic – niezależnie od tego, czy rozwiedziony, żyjący w separacji, czy w rozłączeniu – jeżeli sprawuje naprzemienną opiekę nad dzieckiem, z racji której zostało mu ustalone świadczenie wychowawcze zgodnie z art. 5 ust. 2a ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, czyli w wysokości połowy kwoty przysługującego za dany miesiąc świadczenia wychowawczego (do drugiej połowy uprawniony jest drugi rodzic), na gruncie ustawy PIT jest traktowany jako osoba, która wychowuje wspólnie z drugim rodzicem co najmniej jedno dziecko. W konsekwencji taki rodzic nie może opodatkować swoich dochodów na zasadach przewidzianych dla osoby samotnie wychowującej dzieci.

(...) zwrot „zostało ustalone świadczenie wychowawcze zgodnie z art. 5 ust. 2a ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci”, nie odnosi się do tego, czy rodzic faktycznie pobiera to świadczenie, lecz czy ma do niego prawo (zostało mu przyznane).”

Z kolei w interpelacji poselskiej z 27 czerwca 2024 r. (nr 3569), odnosząc się do stwierdzenia o odmowie przez organy podatkowe skorzystania z preferencyjnego rozliczenia, Minister Finansów wyjaśnił, że:

„(...) Co do zasady, organy podatkowe stoją na stanowisku, że w sytuacji gdy:

- 1) dziecko rozwiedzionych rodziców pozostaje pod stałą, codzienną opieką jednego z rodziców, z którym mieszka oraz który ma nieograniczoną władzę rodzicielską, natomiast drugi rodzic jest zobowiązany wyłącznie do płacenia alimentów lub zajmuje się dzieckiem (kontaktuje się z dzieckiem) doraźnie, gdyż ma ograniczoną władzę rodzicielską – wówczas rodzice nie wychowują dziecka wspólnie, a status rodzica samotnie wychowującego dziecko ma ten (jako jedyny), z którym dziecko zamieszkuje i który na co dzień je wychowuje;*
- 2) żaden z rodziców nie ma ograniczonej władzy rodzicielskiej oraz oboje rodzice uczestniczą w procesie wychowawczym dziecka, ale zaangażowanie jednego z rodziców jest większe (okresy sprawowania czynności wychowawczych jednego rodzica są nieporównywalnie dłuższe niż drugiego) – wówczas rodzice nie wychowują dziecka wspólnie oraz że jeden rodzic ma status rodzica samotnie wychowującego dziecko. Co do zasady, rodzicem samotnie wychowującym dziecko w tym przypadku jest ten, który w większym stopniu uczestniczy w procesie wychowawczym dziecka;*
- 3) rozwiedzeni rodzice są zaangażowani w równym stopniu w proces wychowawczy dziecka, czyli sprawują faktycznie opiekę naprzemienną, wówczas rodzice wychowują dziecko wspólnie i tym samym żaden z rodziców nie ma prawa do opodatkowania swoich dochodów na preferencyjnych zasadach przewidzianych dla osób samotnie wychowujących dziecko. (...)”*

2. Po raz pierwszy należy wnieść opłaty na pokrycie kosztów zagospodarowania odpadów powstałych z produktów jednorazowego użytku

Przedsiębiorca wprowadzający do obrotu produkty jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych ma obowiązek corocznego ponoszenia kosztów związanych z zagospodarowaniem odpadów powstałych z produktów wprowadzonych do obrotu. Mowa tu o produktach wymienionych w załączniku nr 9 sekcji I i III ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz opłacie produkto-

wej (Dz. U. z 2024 r. poz. 433 ze zm.), dalej: ustawy. Do produktów takich jak pojemniki na żywność, paczki i owijki, pojemniki na napoje o pojemności do 3l, kubki na napoje z wieczkami i pokrywkami, lekkie plastikowe torby na zakupy oraz wyroby tytoniowe z filtrami i filtry zawierające tworzywa sztuczne, sprzedawane do użytkowania łącznie z wyrobami tytoniowymi, znajduje zastosowanie art. 3k ust. 1 powołanej ustawy. W oparciu o ten przepis, przedsiębiorca wprowadzający takie produkty do obrotu ma obowiązek finansowania kosztów:

- zbierania odpadów pozostawionych w publicznych systemach zbierania odpadów, w tym kosztów utworzenia i utrzymania tych systemów, transportu tych odpadów i ich przetwarzania,
- uprzążania, transportu i przetwarzania odpadów powstałych z tych produktów.

Dla produktów wymienionych w sekcji II załącznika nr 9 do ustawy, tj. chusteczek nawilżonych oraz balonów, coroczna opłata ma pokryć koszty uprzążania oraz transportu i przetwarzania odpadów powstałych z produktów tego samego rodzaju jak te, które zostały wprowadzone do obrotu. Ma to swoje umocowanie w art. 3k ust. 2 ustawy. Przedsiębiorca ponosi te koszty przez uiszczenie odpowiedniej opłaty, obliczonej jako iloczyn stawki opłaty oraz odpowiednio masy albo liczby tych produktów wprowadzonych do obrotu w danym roku kalendarzowym.

Stawki opłaty, o której mowa w art. 3k ust. 1 i 2 ustawy, określa rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 9 grudnia 2023 r. w sprawie stawek opłaty na pokrycie kosztów zagospodarowania odpadów powstałych z produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych (Dz. U. poz. 2686). Na podstawie tego rozporządzenia do produktów z sekcji I załącznika nr 9 do ustawy stawka opłaty wynosi 0,10 zł za kg. Stawka ta dotyczy więc pojemników na żywność, paczek i owijek, pojemników na napoje o pojemności do 3l, kubków na napoje, lekkich toreb na zakupy. Natomiast w odniesieniu do produktów z sekcji II i III załącznika nr 9 do ustawy, tj. chusteczek nawilżonych, balonów, wyrobów tytoniowych opłata wynosi 0,01 zł za sztukę.

Opłaty te przedsiębiorca przekazuje na rachunek bankowy właściwego marszałka województwa do 15 marca roku następującego po roku kalendarzowym, którego dotyczy opłata, co wynika z art. 3l ust. 3 ustawy. Biorąc po uwagę, że 15 marca br. przypada w sobotę, opłaty te należy przekazać najpóźniej do 17 marca br. **W 2025 r. przedsiębiorca wnosi te opłaty po raz pierwszy za 2024 r.**

II. INFORMACJE O NOWYCH PRZEPISACH

1. Dopłata roczna za 2025 r. dla uczestnika PPK

Z tytułu uczestnictwa w PPK w danym roku kalendarzowym uczestnik PPK otrzymuje dopłatę roczną w wysokości 240 zł. Dopłatę tę otrzymują uczestnicy PPK, których wpłaty podstawowe i dodatkowe w danym roku kalendarzowym (finansowane przez uczestnika PPK i podmiot zatrudniający) wyniosły co najmniej 3,5% 6-krotności minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w roku, za który dopłata jest należna. Natomiast uczestnicy PPK, którzy skorzystali z obniżenia swojej wpłaty podstawowej (poniżej 2%, ale do nie mniej niż 0,5% wynagrodzenia), aby otrzymać dopłatę roczną, muszą zgromadzić co najmniej 25% tej kwoty. Stanowi o tym art. 32 ust. 1-3 ustawy z dnia 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 427).

Za dany rok kalendarzowy uczestnik PPK może nabyć prawo tylko do jednej dopłaty rocznej, niezależnie od liczby prowadzonych dla niego rachunków PPK. Dopłata ta jest finansowana z Funduszu Pracy.

Dopłata roczna jest ewidencjonowana na rachunku PPK uczestnika, który nabył do niej prawo, nie później niż do dnia 15 kwietnia roku następującego po roku kalendarzowym, za który ona przysługuje (z pewnym zastrzeżeniem).

O dopłacie rocznej przypomniat również portal PPK na stronie internetowej www.mojeppk.pl. Jak czytamy w informacji z 6 lutego 2025 r.:

„(...) Od 1 stycznia 2025 r. minimalne wynagrodzenie za pracę wynosi 4.666 zł. Oznacza to, że warunkiem otrzymania przez uczestnika PPK dopłaty rocznej za 2025 rok będzie zgromadzenie na jego rachunku lub rachunkach PPK wpłat w wysokości co najmniej 979,86 zł ($6 \times 4.666 \times 3,5\%$), a w przypadku osób korzystających z obniżenia wpłaty podstawowej – co najmniej 244,97 zł ($979,86 \text{ zł} \times 25\%$). Limity te obowiązują także w przypadku, gdy dana osoba rozpoczęła oszczędzanie w PPK w trakcie roku. (...)

Dopłaty rocznej nie otrzyma uczestnik PPK, który:

- w którymkolwiek miesiącu, w którym wysokość wpłaty podstawowej finansowanej przez tego uczestnika wynosiła mniej niż 2% jego wynagrodzenia, osiągnął łączne miesięczne wynagrodzenie ze wszystkich źródeł przekraczające kwotę odpowiadającą 1,2-krotności minimalnego wynagrodzenia,
- po osiągnięciu 60. roku życia, rozpoczął wypłatę środków ze swojego rachunku PPK.”

2. Obowiązek przystąpienia do systemu kaucyjnego – od 1 października 2025 r.

Od 1 października 2025 r. zacznie obowiązywać system kaucyjny, który dotyczy butelek jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych na napoje do 3 l, metalowych puszek do 1 l oraz szklanych butelek do 1,5 l. Kaucja za butelki jednorazowe i puszki będzie wynosić 0,50 zł za sztukę, a za butelki – 1,00 zł za sztukę. W celu zwrotu pobranej kaucji nie będzie wymagane okazanie dowodu zakupu produktu w opakowaniu na napoje objętym systemem kaucyjnym.

Za prowadzenie systemu kaucyjnego odpowiedzialne będą tzw. podmioty reprezentujące, czyli operatorzy. Operator będzie odpowiadał m.in. za selektywne zbieranie opakowań i odpadów opakowaniowych, odbieranie opakowań i odpadów opakowaniowych z jednostek handlu detalicznego i hurtowego oraz innych punktów zbierających, transport opakowań do wprowadzającego produkty w opakowaniach na napoje lub wprowadzającego bezpośrednio produkty w opakowaniach na napoje oraz odpadów opakowaniowych do zakładu przetwarzania. Operator będzie też zobowiązany do rozliczania kaucji z jednostkami handlu detalicznego i hurtowego oraz innymi punktami zbierającymi, w szczególności finansowania wypłat kaucji dla użytkowników końcowych. Na podstawie art. 40g ust. 9a ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (Dz. U. z 2024 r. poz. 927 ze zm.), do zwrotu kaucji podmiotowi, który zwrócił kaucję użytkownikowi końcowemu zobowiązany będzie podmiot reprezentujący, który dokona odbioru opakowań lub odpadów opakowaniowych powstałych z opakowań objętych systemem kaucyjnym od tego podmiotu.

System kaucyjny będzie miał zastosowanie do przedsiębiorców wprowadzających do obrotu produkty w opakowaniach na napoje jednorazowego albo wielokrotnego użytku oraz do jednostek handlu detalicznego i hurtowego, które oferują napoje w opakowaniach objętych tym system. Przedsiębiorca prowadzący jednostkę handlu detalicznego lub hurtowego,

w której oferuje konsumentom produkty będące napojami w opakowaniach objętych systemem kaucyjnym, będzie miał obowiązek uczestnictwa w tym systemie na zasadach określonych w art. 44 ww. ustawy.

I tak przedsiębiorca prowadzący jednostkę handlu detalicznego lub hurtowego o **powierzchni sprzedaży nie większej niż 200 m²** będzie miał obowiązek zawarcia umowy z co najmniej jednym operatorem (podmiotem reprezentującym) i uczestniczyć w systemie kaucyjnym co najmniej w zakresie pobierania kaucji. Taki przedsiębiorca będzie mógł uczestniczyć w tym systemie, ale nie będzie miał obowiązku w zakresie zwracania kaucji oraz zbierania pustych opakowań i odpadów opakowaniowych w odniesieniu do butelek jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych do 3l i metalowych puszek do 1 l. Dla butelek szklanych do 1,5 l przedsiębiorca będzie zobowiązany do uczestniczenia w systemie kaucyjnym co najmniej w zakresie pobierania i zwracania kaucji oraz zbierania pustych opakowań.

Z kolei przedsiębiorca prowadzący jednostkę handlu detalicznego lub hurtowego o **powierzchni sprzedaży powyżej 200 m²** będzie zobowiązany do uczestnictwa w systemie kaucyjnym w zakresie co najmniej pobierania i zwracania kaucji oraz zbierania pustych opakowań i odpadów opakowaniowych. Taki przedsiębiorca będzie musiał zawrzeć umowę z każdym podmiotem reprezentującym, który się do niego zgłosi.

III. ZAGADNIENIA OPRACOWANE KOMPLEKSOWO

1. Działalność gospodarcza prowadzona we własnym mieszkaniu – rozliczenie podatkowe

W praktyce nie należą do rzadkości sytuacje, w których podmiot prowadzący jednoosobową działalność gospodarczą, działalność tę prowadzi we własnym mieszkaniu. W tym artykule wyjaśniamy, jak w tym przypadku podatnik powinien rozliczać ponoszone wydatki związane z używaniem tego mieszkania do działalności (np. czynsz płacony do spółdzielni/wspólnoty, media, internet, podatek od nieruchomości itp.). Zaznaczamy, że podobnie będzie w przypadku prowadzenia działalności gospodarczej w prywatnym domu przedsiębiorcy.

1.1. Wydatki ponoszone w związku z działalnością prowadzoną w mieszkaniu a koszty uzyskania przychodów

Zgodnie z zasadą ogólną, podatnicy mogą zaliczać do kosztów uzyskania przychodów koszty poniesione w celu osiągnięcia przychodów lub zachowania albo zabezpieczenia źródła przychodów, z wyjątkiem kosztów ustawowo wyłączonych z ww. kosztów (wymienionych w art. 23 ustawy o PDOF). Przyjmuje się także, iż kosztem podatkowym może być wydatek racjonalny, ekonomicznie uzasadniony i właściwie udokumentowany.

Organy podatkowe wskazują, że nie mogą zostać zaliczone do kosztów uzyskania przychodów wydatki, które osoby fizyczne ponoszą niezależnie od tego, czy prowadzą działalność gospodarczą, czy też nie. Mowa tu o typowych wydatkach o charakterze osobistym, które są ponoszone przede wszystkim w celu zaspokojenia własnych potrzeb mieszkaniowych, a nie wyłącznie w celu osiągnięcia przychodów, czy też zachowania albo zabezpieczenia źródła przychodów. Wskazuje się, że takie wydatki nie mają ścisłego związku z prowadzoną działalnością gospodarczą, a w konsekwencji – z osiągnięciem przychodów lub zachowaniem albo zabezpieczeniem źródła przychodów.

Inaczej jest jednak w przypadku wydatków związanych z lokalem mieszkalnym, w którym prowadzona jest działalność gospodarcza. Jeżeli bowiem takie wydatki są racjonalnie i gospodarczo uzasadnione oraz właściwie udokumentowane (i nie znajdują się w katalogu wydatków nieuznawanych za koszty podatkowe), to mogą być uwzględnione w kosztach uzyskania przychodów, o ile istnieje ww. związek tych wydatków z przychodami/źródłem przychodów. **Aby zatem podatnik mógł dany wydatek zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów, wydatek ten musi zostać poniesiony w związku z potrzebami działalności (firmy), a nie potrzebami prywatnymi przedsiębiorcy.** Tak wynika np. z interpretacji indywidualnej Dyrektora KIS z 23 stycznia 2025 r., nr 0115-KDWT.4011.147.2024.3.AK.

Poniżej odnosimy się do wybranej kategorii wydatków ponoszonych w związku z wykorzystaniem lokalu mieszkalnego na potrzeby prowadzonej działalności gospodarczej.

Czynsz płacony do spółdzielni/wspólnoty mieszkaniowej

W sytuacji gdy podatnik płaci do spółdzielni/wspólnoty mieszkaniowej czynsz (obejmujący opłaty związane z utrzymaniem i korzystaniem z mieszkania, np. media dotyczące części wspólnych, koszty zarządzania, utrzymania czystości, serwisy techniczne itp.), dotyczący lokalu mieszkalnego wykorzystywanego do prowadzonej działalności gospodarczej, to czynsz ten może zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów w całości. Jeżeli jednak na potrzeby prowadzonej działalności gospodarczej podatnik wykorzystuje tylko część mieszkania (np. jeden pokój), to do kosztów uzyskania przychodów zaliczy tylko część ww. czynszu. Podatnik musi zatem ustalić, jaka część tego czynszu przypada na część mieszkania wykorzystywaną w działalności gospodarczej, tylko bowiem ta część wykazuje związek z przychodami podatnika i może być kosztem podatkowym. **W praktyce podatnicy najczęściej stosują proporcję ustaloną jako procentowy udział powierzchni mieszkania przeznaczonej na działalność gospodarczą, do ogólnej powierzchni mieszkania.** Jest to akceptowane przez organy podatkowe, czego przykładem jest interpretacja indywidualna Dyrektora KIS z 23 października 2024 r., nr 0112-KDIL2-2.4011.652.2024.1.KP.

Przykład

Osoba fizyczna prowadzi jednoosobową działalność gospodarczą we własnym mieszkaniu, przy czym do działalności tej wykorzystuje jeden pokój o powierzchni 20 m² (pozostała część mieszkania służy celom prywatnym); powierzchnia całego mieszkania wynosi 44 m². Miesięczny czynsz za mieszkanie wynosi 500 zł.

W tej sytuacji procentowy udział powierzchni wykorzystywanej na działalność w ogólnej powierzchni mieszkania wyniósł 45,45%, co wynika z wyliczenia: $[(20 \text{ m}^2 : 44 \text{ m}^2) \times 100\%]$.

Wartość miesięcznego czynszu, którą podatnik może zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów, wynosi 227,25 zł $(500 \text{ zł} \times 45,45\%)$.

Zaznaczamy, że obecnie organy podatkowe wskazują, że podatnik nie musi wyodrębnić w prywatnym mieszkaniu pomieszczenia, które wykorzystuje na potrzeby prowadzonej działalności gospodarczej – w celu zaliczenia do kosztów uzyskania przychodów wydatków związanych z częścią mieszkania wykorzystywaną w działalności (kiedyś kwestia ta była inaczej postrzegana przez organy podatkowe). Ministerstwo Finansów w piśmie udostępnionym naszymu Wydawnictwu w dniu 6 grudnia 2017 r. wyjaśniło, że:

„(...) Jeżeli wydatki poniesione na czynsz czy media są związane z prowadzoną działalnością gospodarczą (zarejestrowaną w mieszkaniu), wówczas mogą być zaliczone do kosztów

podatkowych. (...) przepisy nie uzależniają możliwości zaliczenia takich wydatków do kosztów podatkowych od wyodrębnienia – w dosłownym (fizycznym) sensie – pomieszczenia, w którym prowadzona jest działalność gospodarcza. (...)”

Tak też wynika np. z interpretacji indywidualnej Dyrektora KIS z 4 października 2024 r., nr 0115-KDIT3.4011.677.2024.1.RS, w której organ podatkowy stwierdził ponadto, że podatnik powinien określić, jaka część nieruchomości rzeczywiście służy prowadzonej przez niego działalności gospodarczej i dopiero wtedy może w odpowiednim udziale i w odpowiedniej proporcji zaliczyć poniesione wydatki do kosztów podatkowych.

Dla Prenumeratorów GOFIN

Interpretacje urzędowe dostępne
w serwisie www.interpretacje.gofin.pl

Media

Podatnicy prowadzący działalność gospodarczą we własnym mieszkaniu mogą zaliczać do kosztów uzyskania przychodów także koszty mediów, np. koszty energii elektrycznej, gazu itp. w części, w jakiej koszty te służą prowadzonej działalności gospodarczej. Jeżeli podatnik założył odrębne liczniki na zużycie ww. mediów – w celu pomiaru ich zużycia na potrzeby prowadzonej działalności – to generalnie nie ma problemu z przypisaniem tych kosztów do działalności gospodarczej, a w konsekwencji do kosztów uzyskania przychodów.

Gdyby podatnik nie założył ww. liczników, to w celu przypisania kosztów energii elektrycznej, wody itp. do działalności gospodarczej, może on zastosować podobną proporcję, jak w przypadku czynszu płaconego do spółdzielni/wspólnoty mieszkaniowej, tj. proporcję ustaloną jako procentowy udział powierzchni mieszkania przeznaczonej na działalność gospodarczą, do ogólnej powierzchni mieszkania. Tak wynika np. z ww. interpretacji indywidualnej Dyrektora KIS z 4 października 2024 r., a także z 2 października 2024 r., nr 0114-KDIP3-2.4011.552.2024.7.MT czy z 24 stycznia 2024 r., nr 0115-KDIT3.4011.777.2023.3.KP.

Podobne stanowisko, w zakresie stosowania ww. proporcji, organy podatkowe prezentują w odniesieniu do kosztów internetu, gdy nie jest możliwe przyporządkowanie, w jakiej części internet jest wykorzystywany do celów firmowych a w jakiej do celów prywatnych (zob. np. ww. interpretację indywidualną Dyrektora KIS z 23 października 2024 r., czy z 2 października 2024 r.).

Wyposażenie firmowe

Jeżeli na potrzeby działalności gospodarczej prowadzonej we własnym mieszkaniu podatnik dokona zakupu różnego rodzaju sprzętów (np. mebli biurowych, komputera itp.), to poniesione na ten cel wydatki zasadniczo może zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów, o ile oczywiście sprzęty te będą służyły wyłącznie prowadzonej działalności gospodarczej a nie prywatnym celom przedsiębiorcy, czy członków jego rodziny. Trzeba mieć tu bowiem na uwadze, że nie zalicza się do kosztów uzyskania przychodów wydatków poniesionych na zakup zużywających się stopniowo rzeczowych składników majątku przedsiębiorstwa, niezaliczanych zgodnie z odrębnymi przepisami do środków trwałych – w przypadku stwierdzenia, że składniki te nie są wykorzystywane dla celów prowadzonej działalności gospodarczej, lecz służą celom osobistym podatnika, pracowników lub innych osób albo bez uzasadnienia znajdują się poza siedzibą przedsiębiorstwa. Podobnie wynika z ww. interpretacji indywidualnej Dyrektora KIS z 23 stycznia 2025 r., czy z 2 października 2024 r., nr 0114-KDIP3-2.4011.552.2024.7.MT.

Zaznaczamy, że gdyby sprzęty nabyte na potrzeby prowadzonej działalności gospodarczej, spełniały definicję środków trwałych, wówczas stanowiłyby koszty podatkowe zasadni-

czo poprzez odpisy amortyzacyjne. Przypomnijmy, że gdy nabyty składnik majątku spełnia definicję środka trwałego, lecz jego wartość początkowa nie przekracza 10.000 zł, to podatnik może:

- nie dokonywać odpisów amortyzacyjnych od tego składnika majątku i zaliczyć go do kosztów uzyskania przychodów w miesiącu oddania do użytkowania lub
- dokonać jednorazowego odpisu amortyzacyjnego w miesiącu oddania do użytkowania tego środka trwałego albo w miesiącu następnym, lub
- dokonywać odpisów amortyzacyjnych na zasadach ogólnych.

Remont mieszkania wykorzystywanego na działalność gospodarczą

W ustawie o PDOF nie zawarto definicji remontu. W praktyce podatnicy posiłkują się definicją remontu zawartą w art. 3 pkt 8 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2024 r. poz. 725 ze zm.). Zgodnie z tym przepisem, przez remont rozumie się wykonywanie w istniejącym obiekcie budowlanym robót budowlanych polegających na odtworzeniu stanu pierwotnego, a niestanowiących bieżącej konserwacji, przy czym dopuszcza się stosowanie wyrobów budowlanych innych niż użyto w stanie pierwotnym.

Jeśli więc w mieszkaniu wykorzystywanym na potrzeby prowadzonej działalności gospodarczej zostaną wykonane prace o charakterze odtworzeniowym, przywracające jedynie pierwotną wartość użytkową (ich poniesienie nie powoduje wzrostu wartości użytkowej mieszkania), to wydatki te mogą zostać uznane za remontowe. Takie wydatki podatnik może zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów, o ile oczywiście wydatki te są racjonalne i ekonomicznie uzasadnione.

Wspomnijmy, że gdyby podatnik np. kupił na potrzeby prowadzonej działalności lokal mieszkalny, np. w stanie deweloperskim i poniósł nakłady „remontowe” na jego przystosowanie do prowadzonej działalności gospodarczej, to w takim przypadku nakłady te zwiększyłyby wartość początkową środka trwałego. Z uwagi na to, że obecnie nieruchomości mieszkalne nie podlegają amortyzacji podatkowej, to takie wydatki nie mogłyby zostać zaliczone do kosztów uzyskania przychodów poprzez odpisy amortyzacyjne. Wydatki te mogłyby stanowić koszty podatkowe dopiero w momencie zbycia ww. nieruchomości (analogicznie, jak wydatki na jej nabycie). Tak też wynika z ww. interpretacji indywidualnej Dyrektora KIS z 23 stycznia 2025 r., nr 0115-KDWT.4011.147.2024.3.AK.

Zaznaczamy, że podobnie byłoby w przypadku wydatków na ulepszenie ww. nieruchomości mieszkalnych.

Na ten temat pisaliśmy
w Biuletynie Informacyjnym nr 2
z 10.01.2025 r. na *str.* 52-53

Odsetki od kredytu hipotecznego zaciągniętego na zakup prywatnego mieszkania

Odnosząc się do ujęcia w kosztach podatkowych odsetek od kredytu hipotecznego zaciągniętego na zakup mieszkania wykorzystywanego (w całości lub w części) na potrzeby prowadzonej działalności gospodarczej przypomnijmy, że nie uważa się za koszty uzyskania przychodów:

- naliczonych, lecz niezapłaconych albo umorzonych odsetek od zobowiązań, w tym również od pożyczek (kredytów) – art. 23 ust. 1 pkt 32 ustawy o PDOF,
- odsetek, prowizji i różnic kursowych od pożyczek (kredytów) zwiększających koszty inwestycji w okresie realizacji tych inwestycji – art. 23 ust. 1 pkt 33 ww. ustawy.

Zgodnie z aktualnym stanowiskiem organów podatkowych, zapłacone odsetki od kredytu zaciągniętego na zakup mieszkania mogą zostać zaliczone do kosztów uzyskania przycho-

dów – w części przypadającej na powierzchnię wykorzystywaną na działalność gospodarczą. Co ważne, dotyczy to tylko odsetek zapłaconych po oddaniu mieszkania do użytkowania. Tak wynika np. z ww. interpretacji indywidualnych Dyrektora KIS z 23 stycznia 2025 r. oraz z 23 października 2024 r. Odsetki przypadające na okres przed oddaniem mieszkania do użytkowania zwiększą bowiem jego wartość początkową (podobnie jak ww. wydatki na „remont” mieszkania poniesione przed przyjęciem go do użytkowania).

Kawa, herbata, artykuły spożywcze, środki czystości

Podatnik prowadzący działalność gospodarczą we własnym mieszkaniu, w określonych okolicznościach może zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów wydatki na: kawę, herbatę, wodę, napoje, saturator, cukier, ciastka, środki czystości, papier toaletowy, ręczniki kuchenne, tabletki do zmywarki, sól do zmywarki, płyn nabtyszczający do zmywarki, naczynia (tj. szklanki, kubki, talerzyki, sztućce), odkamieniacz do ekspresu i tabletki czyszczące, jeżeli ww. artykuły spożywcze/środki czystości są wykorzystywane do celów działalności gospodarczej. Tak wynika z interpretacji indywidualnej Dyrektora KIS z 24 stycznia 2025 r., nr 0113-KDIPT2-1.4011.820.2024.2.MAP. Przyznając podatnikowi prawo do ujęcia ww. wydatków w kosztach uzyskania przychodów organ podatkowy zaznaczył, że to na podatniku, jako odnoszącemu korzyść z faktu zaliczenia ww. wydatków do kosztów uzyskania przychodu, ciąży obowiązek wykazania, w jakiej części wydatki te mają związek z prowadzoną przez podatnika działalnością gospodarczą oraz obowiązek ich właściwego udokumentowania.

1.2. Odliczanie VAT od wydatków związanych z prowadzeniem działalności we własnym mieszkaniu

W ustawie o VAT nie ma regulacji, które w sposób szczególny odnosząby się do odliczania VAT od wydatków związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej we własnym mieszkaniu. Należy zatem stosować zasadę ogólną, zgodnie z którą podatnicy mogą odliczać VAT od nabytych towarów/usług w takim zakresie, w jakim te towary/usługi są wykorzystywane do wykonywania czynności opodatkowanych, z uwzględnieniem ustawowych ograniczeń i wyłączeń.

Media, czynsz

Jeśli podatnik ponosi wydatki na czynsz, zakup mediów do mieszkania wykorzystywanego na potrzeby prowadzonej działalności (np. na zakup energii elektrycznej), to od wydatków tych może na ogólnych zasadach odliczyć VAT na podstawie faktury dokumentującej zakup ww. mediów.

W sytuacji gdy ww. mieszkanie jest wykorzystywane częściowo do działalności gospodarczej a częściowo do celów prywatnych, to najbardziej zasadne byłoby zainstalowanie liczników w pomieszczeniach wykorzystywanych do działalności gospodarczej. W takim bowiem przypadku można byłoby dokładnie określić wysokość wydatków związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą, a w konsekwencji ustalić kwotę VAT podlegającą odliczeniu.

Jeżeli nie ma możliwości zamontowania ww. licznika (np. dane pomieszczenie jest wykorzystywane zarówno do celów firmowych, jak i prywatnych), to podatnicy z reguły stosują metodę szacunkową.

Warto wspomnieć, że Dyrektor KIS w interpretacji indywidualnej z 30 stycznia 2025 r., nr 0114-KDIP1-1.4012.879.2024.2.KOM stwierdził, że podatnik jest zobowiązany wyodrębnić taką część VAT naliczonego, którą można przypisać realizowanym w ramach działalności

---

gospodarczej czynnościom opodatkowanym. Można przyjąć tu różne rozwiązania. Organ podatkowy wskazał, że **zastosowane przez podatnika metody czy też sposoby, na podstawie których dokona on wydzielenia odpowiedniej kwoty VAT naliczonego, muszą odpowiadać wartościom faktycznym i rzeczywistym. Ciężar rzetelnego rozdziału wydatków dotyczących wykorzystania nabytych towarów i usług dla potrzeb działalności gospodarczej i części wykorzystanej do celów prywatnych (mieszkalnych) spoczywa bowiem zawsze na podatniku.**

Podatnicy, w celu ustalenia podlegającej odliczeniu kwoty VAT od opłat eksploatacyjnych czy mediów służących zarówno celom firmowym, jak i prywatnym (w prywatnym mieszkaniu), stosują najczęściej wskaźnik powierzchniowy, tj. ustalają procentowy udział mieszkania wykorzystywanego do celów firmowych w ogólnej powierzchni mieszkania. Za pomocą tak ustalonej proporcji podatnicy odliczają VAT.

Warto przywołać tu interpretację indywidualną Dyrektora KIS z 6 grudnia 2024 r., nr 0112-KDIL1-2.4012.476.2024.2.PM. W interpretacji tej podatnik w wynajmowanym mieszkaniu jedno z pomieszczeń (pokój) przeznaczył na cele zawodowe, przy czym pokój ten służył także jego celom osobistym. W ww. pokoju znajdował się prywatny komputer podatnika, który był wykorzystywany do pracy i poza nią. Podatnik zamierzał odliczać VAT od kosztów eksploatacyjnych (czynsz, internet, prąd) proporcjonalnie do czasu faktycznego użytkowania części mieszkania przeznaczonej na działalność gospodarczą, zamiast proporcji opartej na powierzchni tej części mieszkania. Organ podatkowy nie zgodził się z tym stanowiskiem, gdyż uznał, że w tym przypadku zastosowanie tylko metody czasowej nie będzie prawidłowe. Jego zdaniem, zaproponowana przez podatnika metoda odliczenia VAT (tj. proporcjonalnie do czasu faktycznego użytkowania części mieszkania przeznaczonej na działalność gospodarczą) nie odzwierciedla w sposób wiarygodny i rzetelny części podatku naliczonego związanego z czynnościami opodatkowanymi.

Zaznaczamy, że podatnik może odliczyć VAT od towarów/usług nabytych na potrzeby działalności gospodarczej prowadzonej w mieszkaniu, wówczas gdy otrzyma fakturę potwierdzającą, że to podatnik nabył ww. towary/usługi.

Wyposażenie firmowe, artykuły spożywcze, środki czystości

WSA w Krakowie w wyroku z 16 stycznia 2020 r., sygn. akt I SA/Kr 1248/19 (orzeczenie prawomocne), stwierdził, że sam fakt prowadzenia działalności gospodarczej w mieszkaniu nie daje automatycznie prawa do odliczenia VAT od wydatków na artykuły spożywcze, środki czystości i wyposażenie mieszkania. W przedmiotowej sprawie działalność gospodarcza podatnika polegała na świadczeniu usług w zakresie telekomunikacji bezprzewodowej, dostępu do internetu. Zdaniem sądu, w takim przypadku zakup kawy, herbaty, mleka, cukru, wody mineralnej, ekspresu do kawy, sofy, komód, mebli systemowych, lamp, dywanów, stacji pogodowej, termostatów do grzejnika, odtwarzacza muzyki, papieru toaletowego, ręczników kuchennych, żelów i płynów czyszczących itp., trudno uznać za związany z prowadzoną działalnością gospodarczą, przy równoczesnym braku pracowników i nieprzyjmowaniu klientów w siedzibie firmy oraz lokalu mieszkalnym. W związku z tym prawo do odliczenia VAT w tym przypadku nie będzie przysługiwało. Sąd zaznaczył, że podatnik prowadzący działalność gospodarczą w mieszkaniu ma prawo do odliczenia VAT tylko od wydatków związanych z częścią mieszkania, w której wykonywana jest działalność gospodarcza opodatkowana VAT. W takim przypadku podatnik musi udokumentować wydatki ponoszone w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą w taki sposób, aby możliwe było oddzielenie wydatków służących zaspokojeniu potrzeb prywatnych od wydatków związanych z działalnością gospodarczą.

Remont

W sytuacji gdy podatnik poniesie nakłady na remont mieszkania wykorzystywanego wyłącznie do działalności, to będzie mu przysługiwało prawo do odliczenia VAT od wydatków na ten remont. Podobnie byłoby, gdyby podatnik wyremontował pomieszczenie (np. pokój) wykorzystywane wyłącznie do celów firmowych. Tak wynika np. z interpretacji indywidualnej Dyrektora KIS z dnia 3 października 2023 r., nr 0114-KDIP4-2.4012.404.2023.2.MZA.

1.3. Podatek od nieruchomości od części zajętej na działalność gospodarczą

W przypadku prowadzenia działalności gospodarczej we własnym mieszkaniu, przedsiębiorca może być zobowiązany do zapłaty podatku od nieruchomości według stawki wyższej, właściwej dla budynków lub ich części związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz od budynków lub ich części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej. Tak będzie w przypadku mieszkania, które zostało w całości przeznaczone wyłącznie do prowadzonej działalności gospodarczej i utraciło swój charakter mieszkalny. Gdy do działalności gospodarczej zostanie przeznaczone np. jedno pomieszczenie (pokój), który utraci swój charakter mieszkalny, wówczas w odniesieniu do tego pomieszczenia (pokoju) także będzie mieć zastosowanie ww. stawka podatku.

Jeśli natomiast mieszkanie (odpowiednio pomieszczenie) nie utraci swojej funkcji mieszkalnej (nadal będą wykorzystywane do celów mieszkaniowych), to stawka podatku od nieruchomości nie ulegnie podwyższeniu. Znajduje to potwierdzenie w piśmie Ministerstwa Finansów udostępnionym naszemu Wydawnictwu w dniu 5 kwietnia 2023 r., w którym czytamy:

„Lokal mieszkalny, w którym przedsiębiorca ma zarejestrowaną firmę, wykorzystywany jednocześnie do prowadzenia działalności gospodarczej i do codziennego życia przedsiębiorcy, podlega opodatkowaniu podatkiem od nieruchomości według niższej stawki.”

Przypominamy, że jeżeli w trakcie roku podatkowego zaistniało zdarzenie mające wpływ na wysokość opodatkowania w tym roku, a w szczególności zmiana sposobu wykorzystywania przedmiotu opodatkowania lub jego części, osoba fizyczna jest zobowiązana złożyć właściwemu organowi podatkowemu stosowną informację – w terminie 14 dni od dnia zaistnienia ww. zdarzenia. Tak wynika z art. 6 ust. 3 i 6 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 70 ze zm.).

2. Zwrot leasingowanego samochodu osobowego – rozliczenie podatkowe i ewidencja księgową u leasingobiorcy

W praktyce zdarza się, że przedmiot umowy leasingu okaże się być wadliwy (np. zawiera wadę fabryczną), w związku z czym podmiot gospodarczy (leasingobiorca) zwraca przedmiot leasingu, a leasingodawca wystawia na jego rzecz fakturę korygującą dotyczącą wstępnej opłaty leasingowej, czy raty leasingowej. W takim przypadku należy ustalić, jak taką korektę rozliczyć dla celów VAT i podatku dochodowego oraz jak ją ująć w księgach rachunkowych leasingobiorcy. Kwestie te poruszamy w tym artykule przyjmując, że dla celów podatkowych umowa leasingu stanowi leasing operacyjny, a dla celów bilansowych – finansowy. Odnosimy się tu do umowy leasingu samochodu osobowego.

2.1. Rozliczenie zwrotu przedmiotu leasingu dla celów VAT

W ustawie o VAT nie ma regulacji, które w sposób szczególny odnoszą się do rozliczenia dla celów VAT korekt opłat leasingowych dotyczących zwróconego przedmiotu leasingu operacyjnego (tu: samochodu osobowego). Ustalając zatem, jak podatnik (leasingobiorca) powinien rozliczyć fakturę korygującą wstępną opłatę leasingową, czy inne opłaty leasingowe, należy uwzględnić zarówno przepisy regulujące rozliczanie ww. opłat leasingowych, jak i przepisy odnoszące się do korekt VAT naliczonego.

Odliczanie VAT od opłat leasingowych związanych z samochodami osobowymi

Zgodnie z zasadą ogólną, podatnicy mogą odliczać VAT od nabytych towarów i usług w takim zakresie, w jakim te towary i usługi są wykorzystywane do wykonywania czynności opodatkowanych, z uwzględnieniem ustawowych ograniczeń i wyłączeń.

W przypadku wydatków związanych z pojazdami samochodowymi o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 3,5 tony (tj. m.in. z samochodami osobowymi), podatnik zasadniczo ma prawo do odliczenia 50% kwoty VAT naliczonego od tych wydatków, wynikającej z otrzymanej faktury. Uznaje się bowiem, że taki pojazd jest wykorzystywany nie tylko do celów służbowych, ale także np. do celów prywatnych (pracowników, przedsiębiorcy, współpracowników, czy innych osób).

Powyższy limit (w wysokości 50%) dotyczy także m.in. opłat wynikających z umowy leasingu operacyjnego samochodu osobowego. Podatnicy mogą odliczać 100% VAT od wydatków związanych z ww. samochodami, w tym od opłat leasingowych, po spełnieniu określonych warunków, tj. m.in. pod warunkiem, że pojazdy te są wykorzystywane wyłącznie do celów prowadzonej działalności gospodarczej, co potwierdza prowadzona przez podatnika ewidencja przebiegu pojazdu, te kwestie tu pomijamy (zob. art. 86a ustawy o VAT).

Faktura korygująca wystawiona w związku ze zwrotem przedmiotu leasingu

W sytuacji gdy podatnik (leasingobiorca) zwróci leasingodawcy samochód osobowy będący przedmiotem leasingu podatkowo-operacyjnego, a leasingodawca wystawi fakturę korygującą do opłat leasingowych, od których podatnik odliczył VAT (w 50% lub w 100%), to będzie on zobowiązany skorygować odliczony VAT.

W kwestii momentu dokonania takiej korekty zwróćmy uwagę na art. 86 ust. 19a ustawy o VAT (pomijamy tu kwestię faktur korygujących wystawionych w postaci ustrukturyzowanej). Na podstawie tego przepisu, w przypadku obniżenia podstawy opodatkowania w związku z udzieleniem po dokonaniu sprzedaży opustów i obniżek cen, zwrotem towarów i opakowań czy zwrotem zaliczki/przedpłaty lub stwierdzeniem pomyłki w kwocie podatku na fakturze:

- nabywca towaru/usługi jest obowiązany do zmniejszenia kwoty VAT naliczonego w rozliczeniu za okres, w którym warunki obniżenia podstawy opodatkowania lub kwoty podatku wykazanego na fakturze zostały uzgodnione ze sprzedawcą, jeżeli przed upływem tego okresu rozliczeniowego te warunki zostały spełnione,
- gdy ww. warunki korekty zostały spełnione po upływie okresu rozliczeniowego, w którym te warunki zostały uzgodnione, to nabywca jest obowiązany do zmniejszenia kwoty VAT naliczonego w rozliczeniu za okres, w którym te warunki zostały spełnione.

W przytoczonych przepisach mowa jest o korekcie VAT związanej z udzieleniem po dokonaniu sprzedaży opustów i obniżek cen, zwrotem towarów i opakowań czy zwrotem

zaliczki/przedpłaty, lub stwierdzeniem pomyłki w kwocie podatku na fakturze. Zwróćmy jednak uwagę, że w przypadku gdy podstawa opodatkowania i kwota VAT zostaną obniżone (w tym do zera) w związku z wcześniejszym rozwiązaniem umowy leasingu i zwrotem przedmiotu leasingu, to nie wystąpi żaden z ww. przypadków. Nie mamy tu bowiem do czynienia z udzieleniem opustów/obniżek cen, czy ze zwrotem towarów (dla celów VAT umowa leasingu operacyjnego uznawana jest za usługę i nie ma tu miejsca dostawa towarów) ani ze zwrotem zaliczki/przedpłaty. Z literalnego brzmienia ww. przepisu nie wynika zatem, aby miał on dotyczyć także korekty VAT w związku ze zwrotem przedmiotu leasingu operacyjnego, na skutek przedterminowego zakończenia umowy. Niemniej jednak z informacji telefonicznej udzielonej przez KIS wynika, że także w tym przypadku należałoby zastosować ww. zasady korekty VAT.

W ustawie o VAT nie ma regulacji, które wskazywałyby, co należy rozumieć przez ww. uzgodnienie warunków korekty czy ich spełnienie. W praktyce, o tym czy warunki korekty zostały uzgodnione czy spełnione, może decydować szereg czynników, w zależności od charakteru i okoliczności towarzyszących danej transakcji. Należy to wziąć pod uwagę ustalając moment korekty VAT wynikającej ze zwrotu przedmiotu leasingu (tu: samochodu osobowego) w związku z wcześniejszym rozwiązaniem umowy leasingu operacyjnego. **Wydaje się, że w tym przypadku za moment uzgodnienia warunków korekty można uznać np. zawarcie pomiędzy stronami (tj. między leasingodawcą i leasingobiorcą) porozumienia/umowy o przedterminowym rozwiązaniu umowy i zwrocie przedmiotu leasingu. Natomiast warunki korekty mogą zostać uznane za spełnione np. w momencie dokonania zwrotu przedmiotu leasingu (tu: samochodu osobowego). W tym okresie podatnik (dotychczasowy leasingobiorca) skoryguje VAT odliczony od opłat leasingowych, których korekta dotyczy (odpowiednio 50% lub 100%).**

2.2. Zwrot przedmiotu leasingu operacyjnego a korekta kosztów uzyskania przychodów

Opłaty leasingowe w kosztach podatkowych

Dla celów PIT i CIT (pomijamy podatników opodatkowanych tzw. estońskim CIT), w przypadku gdy samochód osobowy – będący przedmiotem umowy leasingu operacyjnego – jest wykorzystywany na potrzeby prowadzonej działalności gospodarczej, to opłaty leasingowe wynikające z takiej umowy mogą być zaliczone do kosztów uzyskania przychodów.

Ustawodawca wyłączył jednak z kosztów uzyskania przychodów opłaty wynikające z umowy leasingu (z wyjątkiem opłat z tytułu składek na ubezpieczenie samochodu osobowego; może mieć tu zastosowanie limit przewidziany dla składek, te kwestie tu jednak pomijamy) w wysokości przekraczającej ich część ustaloną w takiej proporcji, w jakiej kwota 150.000 zł (225.000 zł w przypadku samochodu osobowego będącego pojazdem elektrycznym czy pojazdem napędzanym wodorem), pozostaje do wartości samochodu osobowego będącego przedmiotem tej umowy.

Ww. kwota obejmuje także VAT, który zgodnie z przepisami o VAT nie podlega odliczeniu. Trzeba też dodać, że limit w wysokości 150.000 zł/225.000 zł stosuje się do tej części opłaty leasingowej, która stanowi spłatę wartości samochodu osobowego (tj. generalnie części kapitałowej tej opłaty).

Powyższe wynika z art. 16 ust. 1 pkt 49a, ust. 3b, ust. 5a, ust. 5c i ust. 5e ustawy o PDOP oraz art. 23 ust. 1 pkt 47a, ust. 3b, ust. 5a, ust. 5c i ust. 5e ustawy o PDOF.

Faktura korygująca dotycząca opłat leasingowych

W sytuacji gdy podatnik (leasingobiorca) zwróci leasingodawcy przedmiot umowy leasingu (tu: samochód osobowy) w związku z przedterminowym zakończeniem umowy leasingu, a leasingodawca wystawi na niego faktury korygujące do opłat leasingowych, to należy odpowiednio korekty te rozliczyć, tj. skorygować koszty podatkowe. Należy kierować się tu przepisami dotyczącymi korekt kosztów podatkowych, zawartymi w art. 15 ust. 4i-4l ustawy o PDOP i art. 22 ust. 7c-7f ustawy o PDOF. Na podstawie tych przepisów, jeżeli korekta kosztu uzyskania przychodów, w tym odpisu amortyzacyjnego, nie jest spowodowana błędem rachunkowym lub inną oczywistą omyłką, korekty dokonuje się poprzez zmniejszenie lub zwiększenie kosztów uzyskania przychodów poniesionych w okresie rozliczeniowym, w którym została otrzymana faktura korygująca lub, w przypadku braku faktury, inny dokument potwierdzający przyczyny korekty. Jeżeli w ww. okresie rozliczeniowym podatnik nie poniósł kosztów uzyskania przychodów lub kwota poniesionych kosztów uzyskania przychodów jest niższa niż kwota zmniejszenia, podatnik zwiększa przychody o kwotę, o którą nie zostały zmniejszone koszty uzyskania przychodów.

W przypadku korekt spowodowanych błędem rachunkowym (lub inną oczywistą omyłką) uznaje się, że korekty kosztów podatkowych dokonuje się wstecz, tj. w okresie rozliczeniowym, w którym został uwzględniony korygowany koszt.

W przypadku otrzymania faktur korygujących opłaty leasingowe, w związku z przedterminowym rozwiązaniem umowy leasingu operacyjnego i zwrotem przedmiotu leasingu, nie mamy do czynienia z błędem rachunkowym czy inną oczywistą omyłką. **W tym przypadku korekta wynika z nowej okoliczności co oznacza, że podatnik (dotychczasowy leasingobiorca) zmniejsza koszty uzyskania przychodów (ewentualnie odpowiednio zwiększa przychody podatkowe) – o wartość korygowanych opłat leasingowych – w okresie rozliczeniowym, w którym otrzymał fakturę korygującą.**

Zaznaczamy, że ww. korekty dokonuje się tylko wówczas, gdy opłata leasingowa, której korekta dotyczy, została już zaliczona do kosztów uzyskania przychodów (jeśli opłata leasingowa była kosztem podatkowym w części, ze względu na ww. limit w wysokości 150.000 zł/225.000 zł, to fakt ten uwzględnia się odpowiednio przy korekcie kosztów).

2.3. Faktura korygująca opłaty leasingowe – ujęcie bilansowe

W sytuacji gdy dla celów bilansowych umowa spełnia warunki do uznania jej za leasing finansowy, to przedmiot tej umowy (tu: samochód osobowy) uznawany jest dla celów bilansowych leasingobiorcy za środek trwały. Wartość początkową takiego środka trwałego stanowi tu – w przypadku samochodu osobowego – jego wartość wynikająca z umowy, powiększona o niepodlegający odliczeniu VAT od opłat kapitałowych. W praktyce na wartość tę składają się: wstępna opłata leasingowa oraz część kapitałowa rat leasingowych wraz z niepodlegającą odliczeniu kwotą VAT od tych opłat.

Od wartości początkowej ww. środka trwałego dokonywane są odpisy amortyzacyjne, stanowiące koszty bilansowe, analogicznie, jak przy środkach trwałych stanowiących własność jednostki.

Część odsetkowa rat leasingowych wraz z przypadającą na nią niepodlegającą odliczeniu kwotą VAT naliczonego, nie zwiększa natomiast wartości początkowej środka trwałego, lecz stanowi na bieżąco koszty bilansowe (są to koszty finansowe).

Faktura dokumentująca wstępną opłatę leasingową może zostać zaksięgowana:

- a) wartość brutto opłaty wstępnej:
  - **Wn konto 30** „Rozliczenie zakupu”,
  - **Ma konto 24-9/1-1** „Rozrachunki z finansującym – bieżące”;
- b) podlegający odliczeniu VAT naliczony:
  - **Wn konto 22-1** „VAT naliczony i jego rozliczenie”,
  - **Ma konto 30**;
- c) przeniesienie opłaty do rozliczenia:
  - **Wn konto 24-9/1-3** „Rozliczenie opłat leasingowych”,
  - **Ma konto 30**;
- d) zaliczenie opłaty wstępnej na spłatę części kapitałowej:
  - **Wn konto 24-9/1-2** „Rozrachunki z finansującym z tytułu przedmiotu leasingu”,
  - **Ma konto 24-9/1-3**.

Zapłatę wstępnej opłaty leasingowej można zaksięgować:

- **Wn konto 24-9/1-1**,
- **Ma konto 13-0** „Rachunek bieżący”.

Z kolei przyjęcie środka trwałego do używania może zostać zaksięgowane (np. na podstawie dowodu OT – przyjęcie środka trwałego do używania):

- **Wn konto 01** „Środki trwałe”,
- **Ma konto 24-9/1-2**.

Zaksięgowanie miesięcznej raty leasingowej może natomiast zostać zaksięgowane:

- a) kwota brutto:
  - **Wn konto 30**,
  - **Ma konto 24-9/1-1**;
- b) VAT podlegający odliczeniu:
  - **Wn konto 22-1**,
  - **Ma konto 30**;
- c) przeniesienie opłaty do rozliczenia:
  - **Wn konto 24-9/1-3**,
  - **Ma konto 30**.

Rozliczenie miesięcznej raty leasingowej (PK) można zaksięgować:

- a) część kapitałowa:
  - **Wn konto 24-9/1-2**,
  - **Ma konto 24-9/1-3**;
- b) część odsetkowa:
  - **Wn konto 75-1** „Koszty finansowe”,
  - **Ma konto 24-9/1-3**.

Zapłatę raty leasingowej można zaksięgować:

- **Wn konto 24-9/1-1**,
- **Ma konto 13-0**.

Opis amortyzacyjny księgowany jest na zasadach ogólnych, zapisem:

- **Wn konto 40-0** „Amortyzacja”,
- **Ma konto 07-1** „Odpisy umorzeniowe środków trwałych”.

Ponieważ umowa leasingu samochodu osobowego jest dla celów podatkowych rozliczana inaczej niż dla celów bilansowych, fakt ten należy uwzględnić w analityce do ww. kont.

W przypadku gdy w związku ze zwrotem przedmiotu leasingu bilansowo finansowego jednostka otrzyma od leasingodawcy faktury korygujące opłaty leasingowe, to wówczas koryguje ww. zapisy, dokonując księgowania odwrotnych do wyżej przedstawionych.

IV. PODATEK VAT

Poniższe wyjaśnienia dotyczą przepisów ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2024 r. poz. 361; ostatnia zmiana w Dz. U. poz. 1911), zwanej dalej „ustawą o VAT”.

1. Brak faktury a prawo do odliczenia VAT – wyrok WSA

Podatnik może odliczyć VAT na podstawie innych dokumentów niż faktura, które potwierdzają spełnienie materialnoprawnych przesłanek prawa do odliczenia VAT.

(wyrok WSA w Warszawie z 7 listopada 2024 r., sygn. akt III SA/Wa 1498/24; orzeczenie nieprawomocne)

Stan faktyczny

Spółka z o.o. (czynny podatnik VAT) udzieliła pożyczki jednemu ze swoich kontrahentów na podstawie trójstronnej umowy między spółką, pożyczkobiorcą i poręczycielem. W celu zabezpieczenia spłaty pożyczki zawarto umowę przewłaszczenia na zabezpieczenie stanowiących własność poręczyciela ruchomości (wtryskarek, wózków widłowych – dalej: ruchomości, maszyn).

W związku z brakiem spłaty pożyczki wraz z odsetkami spółka, poręczyciel oraz pożyczkobiorca zawarli umowę przeniesienia własności ruchomości na zaspokojenie roszczeń spółki z tytułu umowy pożyczki z poręczeniem. Zgodnie z tą umową poręczyciel przeniósł na spółkę prawo własności maszyn.

W umowie przeniesienia własności strony:

- określiły łączną wartość ruchomości (odpowiadała ona kwocie pożyczki powiększonej o umowne odsetki) i wskazały, że do ww. kwoty doliczony zostanie VAT, który zostanie zapłacony przez spółkę w systemie split payment,
- przewidziały, że poręczyciel potwierdzi przeniesienie własności ruchomości na rzecz spółki poprzez wystawienie faktury,
- określiły ilość poszczególnych ruchomości wraz z ceną jednostkową netto oraz wartością netto.

Następnie poręczyciel ogłosił upadłość. Spółka została zobowiązana przez syndyka do przekazania masie upadłości ruchomości lub – w razie braku możliwości zwrotu ruchomości w naturze – do przekazania ich równowartości w środkach pieniężnych. Syndyk zdecydował o egzekucji kwoty brutto z rachunku bankowego spółki. Spółka wezwała syndyka do wystawienia faktury, na podstawie której mogłaby odliczyć zapłacony VAT. Syndyk nie wystawił jednak faktury.

Spółka złożyła wniosek o wydanie interpretacji, w którym zapytała m.in., czy w razie niewystawienia przez syndyka faktury będzie mogła odliczyć VAT na podstawie posiadanej dokumentacji dotyczącej tej transakcji (umowy, postanowienia nakazującego wydanie ruchomości lub przekazanie do masy upadłości ich równowartości i dokumentacji bankowej).

Stanowisko organu podatkowego

Dyrektor KIS podkreślił, że jednym z warunków umożliwiających odliczenie podatku w związku z nabyciem towarów i usług jest otrzymanie przez podatnika faktury zawierającej VAT, dokumentującej transakcję opodatkowaną. Faktura pełni szczególną rolę dowodową w prawidłowym wymiarze VAT. Jednak samo posiadanie faktury nie tworzy prawa do odliczenia podatku na niej wskazanego – przysługuje ono wyłącznie wówczas, gdy doszło do rzeczywistego nabycia towaru/świadczenia usługi oraz gdy podatek naliczony związany jest z faktycznie dokonanyymi czynnościami opodatkowanymi.

Organ podatkowy uznał, że jeżeli syndyk nie wystawi faktury, to spółka nie będzie mogła odliczyć VAT na podstawie posiadanej dokumentacji.

Skarga na interpretację

Spółka zaskarżyła tę interpretację do sądu. W ocenie spółki, posiadana przez nią dokumentacja zawiera wszelkie dane pozwalające na wykazanie spełnienia przesłanek materialnych i prawidłowe opodatkowanie VAT spornej transakcji.

Wyrok TSUE opisaliśmy szczegółowo w Biuletynie Informacyjnym nr 33 z 20.11.2022 r. na *str.* 28-29

Powołując się w szczególności na wyrok TSUE w sprawie C-235/21 spółka uznała, że brak faktury wystawionej przez syndyka nie stoi na przeszkodzie do skorzystania przez nią z prawa do odliczenia VAT.

Wyrok WSA

WSA w Warszawie zgodził się ze stanowiskiem spółki. Powołując się na wyroki TSUE sąd zauważył, że zasada neutralności VAT wymaga, by prawo do odliczenia VAT zostało przyznane w razie spełnienia przesłanek materialnych, nawet jeśli podatnicy nie spełnili niektórych przesłanek formalnych. Jeżeli organy podatkowe posiadają informacje niezbędne do ustalenia, że spełnione są przesłanki materialne, to nie mogą wprowadzać dodatkowych warunków w zakresie przysługującego podatnikowi prawa do odliczenia tego podatku, które to warunki mogłyby w efekcie praktycznie uniemożliwić wykonanie tego prawa. Ciężar dowodu spoczywa zaś na podatniku, który jest zobowiązany do przedstawienia obiektywnych dowodów, że towary lub usługi zostały mu faktycznie dostarczone lub wyświadczone przez innego podatnika, na potrzeby własnych transakcji opodatkowanych VAT, w odniesieniu do których faktycznie zapłacił on VAT.

WSA uznał, że z punktu widzenia prawa do odliczenia VAT posiadanie przez podatnika faktury VAT jest przesłanką o charakterze formalnym. Ewentualny brak posiadania faktury VAT może być jednak zastąpiony przez przedstawienie przez podatnika innej dokumentacji potwierdzającej spełnienie materialnoprawnych przesłanek prawa do odliczenia.

2. Czy planowane jest obniżenie stawki VAT na artykuły dziecięce – odpowiedź na interpelację poselską

Autorów interpelacji poselskiej nr 7447 zainteresowało opodatkowanie VAT artykułów dziecięcych. Wyrażając troskę o sytuację ekonomiczną polskich gospodarstw domowych, szczególnie tych z małymi dziećmi, wskazano że produkty takie jak pieluchy, kołyski, wózki dziecięce oraz inne niezbędne akcesoria, stanowią istotną część wydatków rodziców.

Z uwagi na powyższe zapytano:

1. Czy Ministerstwo Finansów prowadzi analizy dotyczące wpływu obniżenia VAT na artykuły dziecięce na budżet państwa oraz na sytuację ekonomiczną polskich rodzin?
2. Czy możliwe jest uwzględnienie pieluch, wózków dziecięcych i innych akcesoriów dziecięcych w ramach towarów objętych obniżoną stawką VAT, zgodnie z Dyrektywą 2006/112/WE?
3. Jakie kroki są planowane w celu dostosowania stawek VAT w Polsce do poziomu stosowanego w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej w odniesieniu do artykułów dziecięcych?

W udzielonej 31 stycznia 2024 r. odpowiedzi na interpelację Ministerstwo Finansów (dalej: MF) podkreśliło, że przepisy dotyczące VAT podlegają harmonizacji na terytorium UE, co oznacza dla państw członkowskich obowiązek zapewnienia zgodności przepisów krajowych z przepisami prawa unijnego, w tym przede wszystkim z dyrektywą w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej oraz orzecznictwem TSUE. Obowiązek harmonizacji z prawem unijnym powoduje, iż Polska nie posiada nieograniczonej swobody kreowania własnych rozwiązań w tym przedmiocie, w tym również w zakresie stosowania stawek tego podatku. Spośród całego katalogu towarów i usług, do których możliwe jest stosowanie obniżonych stawek VAT, załącznik III do dyrektywy VAT daje podstawę stosowania takich stawek również do określonych produktów niezbędnych do wychowania dzieci. Natomiast na gruncie prawa krajowego, spośród kategorii produktów dla dzieci i niemowląt, stawką obniżoną w wysokości 5% VAT objęte są niektóre artykuły żywnościowe przeznaczone dla niemowląt i małych dzieci, smoczki, pieluchy, foteliki do przewozu dzieci w samochodach. Z kolei wskazana w treści interpelacji dostawa wózków dziecięcych i kołysek podlega opodatkowaniu stawką podstawową VAT (23%), nie ma bowiem możliwości stosowania stawek obniżonych do tych towarów na podstawie przepisów dyrektywy VAT.

MF zauważyło także, iż niezależnie od możliwości, które w kontekście obniżania stawek VAT daje dyrektywa VAT, wszelkie decyzje w zakresie zmian w wysokości stawek VAT powinny opierać się na szacunkach wpływu takiego rozwiązania na konsumentów, jak również ich kompleksowego wpływu na gospodarkę, w tym budżet państwa.

MF zapewniło, że analizuje wszystkie postulaty dotyczące wprowadzenia stawek preferencyjnych (również w obszarze wskazanym w interpelacji). Podkreśliło jednak, że podatek VAT jest tylko jednym z wielu mechanizmów wsparcia mogącym mieć zastosowanie przy kształtowaniu polityki społecznej państwa. W obszarze tym niewątpliwie kluczowe znaczenie mają rozwiązania pozapodatkowe, których celem bezpośrednim jest wsparcie rodzin w wychowaniu dzieci, zaś celem pośrednim jest podnoszenie ogólnego poziomu życia w Polsce. Szczególnie istotne są resorty rodziny, pracy i polityki społecznej. Działania podejmowane w tych obszarach w sposób bezpośredni wpływają na sytuację materialną rodzin w Polsce, a zastosowanie wsparcia w wielu wymiarach pozwala na stworzenie stabilnych warunków do życia i rozwoju dzieci od najmłodszych lat.

Ostatecznie MF poinformowało, że **w chwili obecnej nie są prowadzone prace nad ewentualną zmianą wysokości stawek VAT na artykuły dziecięce.**

Ponadto MF wyjaśniło, iż stawki VAT na wskazane produkty nie odbiegają znacząco od stawek stosowanych przez inne państwa członkowskie – z dostępnych danych wynika, że stawki podatku VAT na żywność dla dzieci, pieluszki czy foteliki do przewozu dzieci w samochodach, należą w Polsce do jednych z najniższych w UE.

3. Odpowiedzi na pytania Czytelników

3.1. Najem lokali mieszkalnych a przekroczenie limitu podmiotowego zwolnienia z VAT

- ✉ *Prowadzę działalność gospodarczą. Korzystam z podmiotowego zwolnienia z VAT. W ramach działalności wyłącznie wynajmuję nieruchomości mieszkalną na cele mieszkalne. Czy po przekroczeniu limitu 200.000 zł powinienem zarejestrować się na potrzeby VAT?*

Nie. Po przekroczeniu limitu właściwego dla podmiotowego zwolnienia z VAT Czytelnik nie będzie zobowiązany dokonać rejestracji na potrzeby VAT.

Podmiotowe zwolnienie z VAT zostało uregulowane w art. 113 ustawy o VAT. Z tego przepisu wynika, że zwolniona z VAT jest sprzedaż dokonywana przez podatników, u których wartość sprzedaży nie przekroczyła łącznie w poprzednim ani bieżącym roku podatkowym kwoty 200.000 zł. Z podmiotowego zwolnienia z VAT korzysta również sprzedaż dokonywana przez podatnika rozpoczynającego wykonywanie czynności podlegających opodatkowaniu VAT w trakcie roku podatkowego, jeżeli przewiduje on, iż wartość sprzedaży nie przekroczy w proporcji do okresu prowadzonej działalności gospodarczej kwoty 200.000 zł.

Do wartości sprzedaży uprawniającej do korzystania z podmiotowego zwolnienia z VAT nie wlicza się kwoty podatku oraz czynności wymienionych w art. 113 ust. 2, tj.:

- 1) wewnątrzwspólnotowej sprzedaży towarów na odległość, która nie podlega opodatkowaniu podatkiem na terytorium kraju;
- 2) sprzedaży na odległość towarów importowanych, która nie podlega opodatkowaniu podatkiem na terytorium kraju;
- 3) odpłatnej dostawy towarów i odpłatnego świadczenia usług, zwolnionych od podatku na podstawie art. 43 ust. 1 lub przepisów wydanych na podstawie art. 82 ust. 3, z wyjątkiem:
  - a) transakcji związanych z nieruchomościami,
  - b) usług, o których mowa w art. 43 ust. 1 pkt 7, 12 i 38-41,
  - c) usług ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych
– jeżeli czynności te nie mają charakteru transakcji pomocniczych;
- 4) odpłatnej dostawy towarów, które na podstawie przepisów o podatku dochodowym są zaliczane przez podatnika do środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych podlegających amortyzacji.

W przypadku przekroczenia ww. limitu podmiotowego zwolnienia z VAT w trakcie roku podatek traci prawo do tego zwolnienia począwszy od czynności, którą przekroczone ten limit. Podatnik ma wówczas obowiązek zarejestrowania się na potrzeby VAT.

Należy jednak pamiętać, że na podstawie art. 43 ust. 1 pkt 36 ustawy o VAT, najem nieruchomości o charakterze mieszkalnym na własny rachunek, wyłącznie na cele mieszkaniowe, jest zwolniony z VAT. Jest to zwolnienie o charakterze przedmiotowym. Tym samym, nawet po przekroczeniu limitu zwolnienia podmiotowego z VAT od tej usługi kwota VAT nie wystąpi. Ponadto w tej sytuacji podatnik nie będzie zobowiązany do zarejestrowania się na potrzeby VAT, gdyż będzie wykonywał wyłącznie czynności zwolnione z VAT. Zgodnie zaś z art. 96

ust. 3 ustawy o VAT, podatnicy korzystający z podmiotowego zwolnienia z VAT lub wykonujący wyłącznie czynności zwolnione z VAT mogą złożyć zgłoszenie rejestracyjne. Podatnik ma zatem prawo złożyć VAT-R i wskazać, że wykonuje wyłącznie czynności zwolnione (zaczynając poz. 32 tego druku), ale nie ma takiego obowiązku.

3.2. Wydatki związane z pojazdami samochodami udostępnionymi podwykonawcom mobilnym a VAT

- ☒ *Spółka (czynny podatnik VAT) udostępnia nieodpłatnie samochody osobowe swoim podwykonawcom mobilnym, w celu realizacji zleconych prac wymagających stałego przemieszczania się do klientów po całym kraju. W celu zminimalizowania kosztów i poświęconego czasu samochody te będą najczęściej parkowane w miejscu zamieszkania podwykonawców. Z regulaminu/zasad używania samochodów wynika zakaz ich wykorzystywania w celach innych niż służbowe. Czy spółka ma prawo odliczać 100% VAT od wydatków związanych z tymi pojazdami, jeżeli dla tych samochodów prowadzona jest ewidencja przebiegu pojazdu i zgłoszono je w VAT-26?*

W sytuacji opisanej w pytaniu pełne odliczenie VAT jest ryzykowne w świetle stanowiska KIS, ale jeżeli spółka takie ryzyko podejmie i wejdzie w spór z organem podatkowym, to istnieje szansa na wygranie sprawy na drodze sądowej.

Zasady pełnego odliczania VAT od wydatków na samochody

Zasady odliczania VAT od wydatków związanych z pojazdami samochodowymi (m.in. samochodami osobowymi) zostały uregulowane w art. 86a ustawy o VAT. Z przepisów tych wynika, że podatnik ma możliwość odliczenia 100% kwoty podatku naliczonego zawartego w fakturach dotyczących wydatków związanych z pojazdem samochodowym w sytuacji, gdy pojazd ten jest wykorzystywany wyłącznie do celów prowadzenia działalności gospodarczej. Co do zasady, w celu dokonania pełnego odliczenia muszą zostać spełnione łącznie dwa warunki, tj. sposób wykorzystania tego pojazdu przez podatnika, zwłaszcza w ustalonych przez niego zasadach jego używania, musi wykluczać jego użycie do celów prywatnych oraz wykluczenie użytku prywatnego musi zostać potwierdzone prowadzoną przez podatnika dla tego pojazdu ewidencją przebiegu pojazdu. Ponadto podatnik ma obowiązek złożyć naczelnikowi urzędu skarbowego informację o tym pojeździe (na druku VAT-26) w terminie do 25. dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym poniesie pierwszy wydatek z nim związany, nie później jednak niż w dniu przestania ewidencji JPK_VAT. Powyższe wynika z art. 86a ust. 3 pkt 1 lit. a), art. 86a ust. 4 pkt 1 i art. 86a ust. 12 ww. ustawy.

Wzór informacji VAT-26 dostępny w programie DRUKI Gofin w dziale Podatek VAT

Parkowanie w miejscu zamieszkania – stanowisko organów i sądów

Organy podatkowe uznają, że parkowanie samochodu w miejscu zamieszkania pracownika/podwykonawcy wyklucza możliwość uznania, że jest on wykorzystywany wyłącznie do celów prowadzonej działalności. Zdaniem organów, fakt wykorzystywania pojazdu wyłącznie do działalności musi być rozpatrywany w kategoriach obiektywnych. Zatem możliwość odlicze-

nia 100% kwoty podatku naliczonego zawartego w fakturach, dotyczących wydatków związanych z pojazdami samochodowymi, dotyczy tylko tych pojazdów, które przeznaczone są jedynie do wykonywania czynności służbowych, tym samym nie są wykorzystywane – choćby przejściowo – w inny sposób. Parkowanie samochodu w miejscu zamieszkania stwarza zaś możliwość użycia pojazdu do celów prywatnych.

Przykładowo w interpretacji indywidualnej z 17 stycznia 2025 r., nr 0111-KDIB3-1.4012.

Dla Prenumeratorów GOFIN

Interpretacje urzędowe dostępne
w serwisie www.interpretacje.gofin.pl

690.2024.2.ICZ Dyrektor KIS podkreślił, że bezpośrednio dostępność samochodu służbowego, tj. możliwość ułatwienia podróży służbowej podwykonawcom przez udostępnienie tym osobom samochodu będącego własnością podatnika,

z możliwością parkowania w miejscu prowadzenia działalności gospodarczej, które jest jednocześnie ich miejscem zamieszkania, stwarza możliwość wykorzystania tych pojazdów do celów prywatnych przez podwykonawcę. Samochody parkowane w miejscu zamieszkania podwykonawcy oraz wykorzystywane przez niego w celu dojazdu do miejsca świadczenia pracy, nie będą zatem wykorzystywane wyłącznie do celów prowadzonej przez podatnika działalności gospodarczej i tym samym nie będzie mu przysługiwało prawo do odliczenia 100% VAT od wydatków związanych z tymi pojazdami samochodowymi. Tak samo uznał Dyrektor KIS w interpretacji indywidualnej z 17 stycznia 2025 r., nr 0111-KDIB3-1.4012. 689.2024.2.ICZ, w której czytamy:

„(...) w przypadku gdy podwykonawca wykonujący obowiązki służbowe na terenie kraju oraz poza jego granicami, poza siedzibą firmy, przemieszcza się samochodem służbowym do miejsca zamieszkania i z tego miejsca przemieszcza się do miejsca docelowego, nie daje uprawnienia do odliczenia podatku naliczonego w pełnej wysokości. (...)”

Inne stanowisko w analizowanej kwestii prezentują natomiast sądy. Przykładowo WSA

Wyrok ten opisaliśmy
w Biuletynie Informacyjnym nr 25
z 01.09.2024 r. na str. 4-6

w Poznaniu w wyroku z 18 czerwca 2024 r., sygn. akt I SA/Po 189/24 (orzeczenie nieprawomocne) uznał, że parkowanie samochodu poza siedzibą firmy nie ma przesądzającego znaczenia dla uznania, że samochód nie jest wykorzystywany

wyłącznie do działalności gospodarczej. Okoliczność taka sama w sobie nie może bowiem oznaczać, że pojazdy są wykorzystywane na cele prywatne i wykluczać pełnego odliczenia VAT od wydatków z nimi związanych.

Podobnie wynika z wyroków NSA z 10 maja 2017 r. sygn. akt I FSK 2283/15, z 9 listopada 2017 r. sygn. akt I FSK 234/16, z 6 marca 2018 r. sygn. akt I FSK 790/16 i z 4 września 2018 r., sygn. akt I FSK 1636/16.

Podsumowanie

W sytuacji opisanej w pytaniu odliczenie 100% VAT od wydatków związanych z pojazdami samochodowymi może doprowadzić do konfliktu z organem podatkowym, ale istnieje możliwość jego wygrania na drodze sądowej. Zaznaczamy, że w świetle stanowiska KIS prowadzenie ewidencji (a także złożenie VAT-26 i wprowadzenie regulaminów/zasad używania pojazdów) nie będzie wystarczające do pełnego odliczenia VAT, gdyż parkowanie pod domem podwykonawcy i tak wyklucza uznanie, że samochód jest wykorzystywany wyłącznie do celów służbowych.

3.3. Budowa domu na sprzedaż – zakup towarów/usług na gruncie VAT i PIT

- ☒ ***Prowadzę działalność gospodarczą (jako czynny podatnik VAT). Kupiłem grunt i zamierzam wybudować na nim budynek mieszkalny, który następnie sprzedam. W jaki sposób rozliczać zakup towarów i usług w VAT oraz w jaki sposób ujmować materiały i usługi dotyczące tej budowy w PKPiR?***

Podatnik ma, co do zasady, prawo do odliczenia VAT od zakupu towarów/usług służących budowie domu przeznaczanego na sprzedaż. Koszty dotyczące ww. budowy zasadniczo podlegają ujęciu w kolumnie 10 PKPiR „Zakup towarów handlowych i materiałów wg cen zakupu”.

Odliczenie VAT od zakupu towarów/usług

Prawo do odliczenia VAT przysługuje wówczas, gdy zostaną spełnione określone warunki, tzn. gdy odliczenia dokonuje podatnik VAT oraz gdy zakupione towary/usługi są wykorzystywane do wykonywania czynności opodatkowanych. Powyższe wynika z art. 86 ust. 1 ustawy o VAT. Prawo to przysługuje ponadto pod warunkiem niezastąpienia przesłanek negatywnych określonych w art. 88 ww. ustawy. Obniżenia kwoty lub zwrotu różnicy podatku należnego nie stosuje się m.in. wówczas, gdy transakcja udokumentowana fakturą nie podlega opodatkowaniu albo jest zwolniona od podatku.

Biorąc powyższe pod uwagę należy uznać, że prawo do odliczenia VAT przysługuje wówczas, gdy towary i usługi są wykorzystywane do wykonywania czynności opodatkowanych, tzn. takich, których następstwem jest określenie podatku należnego (powstanie zobowiązania podatkowego). Zasada ta wyklucza zatem możliwość odliczenia VAT związanego z towarami i usługami, które nie są wykorzystywane do wykonywania czynności opodatkowanych, czyli w przypadku ich wykorzystania do czynności zwolnionych z VAT oraz niepodlegających temu podatkowi. Należy także mieć na uwadze, że ustawodawca nie uzależnia prawa do odliczenia VAT od związku zakupu z obecnie wykonywanymi czynnościami opodatkowanymi. Organy podatkowe podkreślają, że wystarczającym jest, iż z okoliczności towarzyszących nabyciu towarów lub usług (przy uwzględnieniu rodzaju prowadzonej przez podatnika działalności gospodarczej) wynika, że zakupy te dokonane są w celu ich wykorzystania w ramach jego działalności opodatkowanej. Dotyczy to związku z przyszłymi/planowanymi czynnościami opodatkowanymi.

Warto także nadmienić, że do dostawy obiektów budowlanych lub ich części zaliczonych do budownictwa objętego społecznym programem mieszkaniowym stosuje się stawkę podatku w wysokości 8% (art. 41 ust. 12 pkt 1 ustawy o VAT). Przez budownictwo objęte społecznym programem mieszkaniowym rozumie się obiekty budownictwa mieszkaniowego lub ich części, z wyłączeniem lokali użytkowych, lokale mieszkalne w budynkach niemieszkalnych sklasyfikowanych w PKOB w dziale 12 oraz obiekty sklasyfikowane w PKOB w klasie ex 1264 – wyłącznie budynki instytucji ochrony zdrowia świadczących usługi zakwaterowania z opieką lekarską i pielęgniarską, zwłaszcza dla ludzi starszych i niepełnosprawnych, a także mikroinstalację, o której mowa w art. 2 pkt 19 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. z 2024 r. poz. 1361 ze zm.),

Dla Prenumeratorów GOFIN

☰☰☰ PKOB dostępna w serwisie
☰☰☰ www.klasyfikacje.gofin.pl

funkcjonalnie z nimi związaną. Do budownictwa objętego społecznym programem mieszkaniowym nie zalicza się budynków mieszkalnych jednorodzinnych, których powierzchnia użytkowa przekracza 300 m² oraz lokali mieszkalnych, których powierzchnia użytkowa przekracza 150 m². W przypadku budownictwa mieszkaniowego o powierzchni przekraczającej ww. limity (odpowiednio 300m² i 150 m²) stawkę 8% VAT stosuje się tylko do części podstawy opodatkowania odpowiadającej udziałowi powierzchni użytkowej kwalifikującej do budownictwa objętego społecznym programem mieszkaniowym w całkowitej powierzchni użytkowej.

W sytuacji opisanej w pytaniu zostaną zatem spełnione przesłanki odliczenia VAT. Po pierwsze należy bowiem zauważyć, że pytanie dotyczy czynnego podatnika VAT. Po drugie wystąpi związek z czynnościami opodatkowanymi VAT, tj. ze sprzedażą budynku mieszkalnego. **Podatnik będzie miał zatem prawo odliczyć VAT z tytułu zakupionych towarów/usług służących budowie budynku mieszkalnego, który zamierza sprzedać (o ile nie wystąpią przesłanki z art. 88 ustawy o VAT).**

Materiały i usługi dotyczące budowy domu na sprzedaż w PKPiR

Koszty składające się na wybudowanie budynku mieszkalnego w celu jego sprzedaży u podatnika prowadzącego podatkową księgę przychodów i rozchodów (PKPiR) zasadniczo podlegają ujęciu w kolumnie 10 tej księgi „Zakup towarów handlowych i materiałów wg cen zakupu”. W kolumnie tej ujmuje się towary/materiały związane z wytworzeniem wyrobu gotowego (tu: budynku mieszkalnego). Definicję pojęć m.in. towarów/materiałów zawiera rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 23 grudnia 2019 r. w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów (Dz. U. poz. 2544 ze zm.). W § 3 pkt 1 ww. rozporządzenia określono, że za towary uważa się towary handlowe, materiały podstawowe i pomocnicze, produkcję niezakończoną, wyroby gotowe, braki i odpady oraz materiały przyjęte od zamawiających do przerobu lub obróbki. Jednocześnie określono m.in., że:

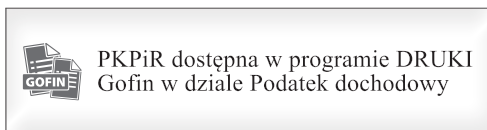
- materiałami (surowcami) podstawowymi są materiały, które w procesie produkcji lub przy świadczeniu usług stają się główną substancją gotowego wyrobu; do materiałów podstawowych zalicza się również materiały stanowiące część składową (montażową) wyrobu lub ściśle z wyrobem złączone (np. opakowania – puszki, butelki) oraz opakowania wysyłkowe wielokrotnego użytku (np. transportery, palety), jeżeli opakowania te nie są środkami trwałymi,
- materiałami pomocniczymi są materiały niebędące materiałami podstawowymi, które są zużywane w związku z działalnością gospodarczą i bezpośrednio oddają wyrobowi swoje właściwości,
- wyrobami gotowymi są wyroby własnej produkcji, których proces przerobu został całkowicie zakończony, wykonane usługi, prace naukowo-badawcze, prace projektowe, geodezyjno-kartograficzne, zakończone roboty, w tym także budowlane,
- produkcją niezakończoną jest produkcja w toku oraz półwyroby (półfabrykaty), to jest niegotowe jeszcze produkty własnej produkcji, a także wykonywane roboty, usługi przed ich ukończeniem.

Zakupione materiały i usługi dotyczące budowy budynku mieszkalnego na sprzedaż podatnik powinien ujmować w kolumnie 10 PKPiR. Potwierdza to interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 30 lipca 2008 r., nr IBPB1/415-568/08/KB.

Podobnie wynika z interpretacji indywidualnej Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 14 października 2010 r., nr IBPB1/1/415-697/10/AB. Organ ten stwierdził dodatkowo, że w kolumnie 10 PKPiR należy również ująć wydatek z tytułu zakupu gruntu do celów handlowych, tj. z przeznaczeniem do dalszej odsprzedaży po wybudowaniu na nim budynku na

sprzedaż. Tak uznał również Dyrektor Izby Skarbowej w Bydgoszczy w interpretacji indywidualnej z 10 marca 2014 r., nr ITPB1/415-1233/13/MW.

Natomiast pozostałe opłaty związane z nabyciem ww. gruntu (np. opłaty notarialne) powinny zostać ujęte w kolumnie 11 PKPiR, przeznaczonej do wpisywania kosztów ubocznych związanych z zakupem (patrz: ww. interpretacja z 14 października 2010 r.).

Z kolei w kolumnie 13 PKPiR „Pozostałe wydatki” będą podlegały ujęciu koszty pośrednio związane z wytworzeniem wyrobu (poniesione np. na zakup wałków malarskich, folii, taśmy itp.).

Koszty związane z wytworzeniem wyrobu gotowego (tu: budynku), co do zasady, podlegają ujęciu w PKPiR w dacie ich poniesienia, niezależnie od tego, kiedy nastąpi sprzedaż tego wyrobu.

W sytuacji gdy podatnik w roku podatkowym, w którym poniósł wydatki związane z wybudowaniem budynku, nie osiągnie przychodu ze zbycia tego budynku, zobowiązany będzie do wykazania w spisie z natury sporządzanym na koniec tego roku m.in. towarów/materiałów, półwyrobów, produkcji w toku czy wyrobów gotowych.

Tak też wyjaśniają organy podatkowe, w tym m.in. Dyrektor Izby Skarbowej w Katowicach w ww. interpretacji z 30 lipca 2008 r. Jak stwierdził organ podatkowy:

„(...) w sytuacji gdy podatnik w roku podatkowym nie osiągnie przychodu ze zbycia wybudowanych mieszkań, zobowiązany jest do ujęcia produkcji w toku i wyrobów gotowych w spisie z natury sporządzanym na koniec roku. niesprzedane mieszkania w zależności od stopnia ich zaawansowania będą produkcją w toku bądź wyrobami gotowymi podlegającymi spisowi z natury na koniec okresu sprawozdawczego i wycenie według kosztów wytworzenia. Tym samym w spisie tym zostaną ujęte materiały i usługi nabyte w związku z wybudowaniem mieszkań, niesprzedanych w danym roku podatkowym. Składniki objęte remanentem wyłączone zostają z kosztów uzyskania przychodów danego okresu sprawozdawczego, w którym nie uzyskano przychodu z ich sprzedaży. (...)”

Przy działalności budowlanej produkcję niezakończoną wycenia się według kosztów wytworzenia, z tym że nie może to być wartość niższa od kosztów materiałów bezpośrednich zużytych do produkcji niezakończonej.

Natomiast grunt wykazany w spisie z natury należy wycenić według ceny zakupu lub ceny nabycia (tj. ceny zakupu powiększonej o koszty uboczne związane z zakupem) albo według ceny rynkowej z dnia sporządzenia spisu – jeżeli jest ona niższa od ceny zakupu lub nabycia (§ 26 ust. 1 ww. rozporządzenia). Tak samo należy również wycenić zakupione materiały, które nie zostały jeszcze użyte do budowy.

3.4. Rolnik ryczałtowy prowadzący działalność pozarolniczą – dokumentowanie transakcji

- Jestem czynnym podatnikiem VAT. Na potrzeby prowadzonej działalności kupuję drzewa i krzewy od rolnika. Z tytułu ich sprzedaży rolnik wystawia rachunki uproszczone (bez jego NIP i bez kwoty VAT). Sprzedawca (rolnik) ma status czynnego podatnika VAT, ale twierdzi, że z tytułu innej działalności niż rolnicza. Natomiast sprzedaży drzew/krzewów dokonuje z własnej działalności rolniczej – nie potrafi jednak wskazać czy zarejestrował się jako rolnik ryczałtowy. Czy powinienem wystawiać faktury VAT-RR dokonując zakupów u tego rolnika?*

Sposób udokumentowania transakcji sprzedaży produktów rolnych zależy od prawidłowego ustalenia statusu rolnika dla celów VAT.

Działalność rolnicza na gruncie VAT

W świetle ustawy o VAT, przez działalność rolniczą należy rozumieć m.in. produkcję roślinną i zwierzęcą, w tym również produkcję materiału siewnego, szkółkarskiego, hodowlanego oraz reprodukcyjnego, produkcję warzywniczą, gruntową, szklarniową i pod folią, produkcję roślin ozdobnych, grzybów uprawnych i sadowniczą (patrz: art. 2 pkt 15 ustawy o VAT).

Rolnik ryczałtowy to rolnik dokonujący dostawy produktów rolnych lub świadczący usługi rolnicze, korzystający ze zwolnienia od podatku na podstawie art. 43 ust. 1 pkt 3 ww. ustawy, z wyjątkiem rolnika obowiązującego na podstawie odrębnych przepisów do prowadzenia ksiąg rachunkowych. Przez produkty rolne rozumie się m.in. towary pochodzące z własnej działalności rolniczej rolnika ryczałtowego. Natomiast usługi rolnicze to usługi związane z rolnictwem oraz chowem i hodowlą zwierząt, usługi związane z leśnictwem, usługi wspomagające rybactwo, wynajem i dzierżawę maszyn i urządzeń rolniczych, bez obsługi (z pewnymi wyłączeniami). Powyższe kwestie szczegółowo reguluje art. 2 pkt 19-21 ustawy o VAT.

Podmiot dokonujący dostawy produktów rolnych pochodzących z własnej działalności rolniczej lub świadczy usługi rolnicze może zatem korzystać ze zwolnienia z VAT jako tzw. rolnik ryczałtowy (z wyjątkiem rolnika obowiązującego na podstawie odrębnych przepisów do prowadzenia ksiąg rachunkowych). Może on także rozliczać VAT na zasadach ogólnych – jako czynny podatnik VAT.

Co istotne, rolnik ryczałtowy jest zwolniony z szeregu obowiązków dotyczących podatników VAT, tj. z wystawiania faktur dokumentujących dokonaną sprzedaż, prowadzenia ewidencji dostaw oraz nabyć towarów i usług, składania JPK_VAT, dokonania zgłoszenia rejestracyjnego VAT-R (patrz: art. 117 ustawy o VAT).

Działalność rolnicza i pozarolnicza – status dla celów VAT

Jeżeli podatnik (rolnik) poza działalnością rolniczą prowadzi inną działalność gospodarczą, wówczas może:

- 1) korzystać ze zwolnienia jako rolnik ryczałtowy (bez względu na wartość sprzedaży) oraz korzystać ze zwolnienia z VAT w przypadku działalności pozarolniczej (gdy jej wartość nie przekroczyła w poprzednim i bieżącym roku limitu określonego w art. 113 ust. 1 ustawy o VAT, tj. 200.000 zł),
- 2) korzystać ze zwolnienia jako rolnik ryczałtowy i równocześnie być czynnym podatnikiem VAT z tytułu działalności pozarolniczej,
- 3) zrezygnować ze statusu rolnika ryczałtowego i zarejestrować się jako czynny podatnik VAT – wówczas cała prowadzona przez niego działalność (rolnicza i pozarolnicza) opodatkowana jest VAT.

Zaznaczamy, że w celu posiadania statusu rolnika ryczałtowego (w przypadku prowadzenia także działalności pozarolniczej) należy w zgłoszeniu rejestracyjnym VAT-R zaznaczyć poz. 33

Wzór zeznania VAT-R dostępny w programie DRUKI Gofin w dziale Podatek VAT

„podatnik będzie korzystał/korzysta ze zwolnienia, o którym mowa w art. 43 ust. 1 pkt 3 ustawy”. W druku VAT-R należy zaznaczyć także pozycję odpowiadającą statusowi podatnika w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej.

Dokumentowanie transakcji dokonywanych przez rolników ryczałtowych

Rolnik ryczałtowy jest zwolniony z obowiązku wystawiania faktur. Jeżeli nabywcą jest czynny podatnik VAT, a sprzedawcą rolnik ryczałtowy, wówczas sprzedaż powinna być dokumentowana fakturą wystawioną przez nabywcę towarów/usług oznaczoną jako „Faktura VAT RR”.

Fakturę VAT-RR wystawia się w dwóch egzemplarzach, a jej oryginał jest przekazywany dostawcy. Faktura ta powinna zawierać co najmniej:

- imię i nazwisko lub nazwę albo nazwę skróconą dostawcy i nabywcy oraz ich adresy;
- numer identyfikacji podatkowej lub numer PESEL dostawcy i nabywcy;
- datę dokonania nabycia oraz datę wystawienia i numer kolejny faktury;
- nazwy nabytych produktów rolnych;
- jednostkę miary i ilość nabytych produktów rolnych oraz oznaczenie (opis) klasy lub jakości tych produktów;
- cenę jednostkową nabytego produktu rolnego bez kwoty zryczałtowanego zwrotu podatku;
- wartość nabytych produktów rolnych bez kwoty zryczałtowanego zwrotu podatku;
- stawkę zryczałtowanego zwrotu podatku;
- kwotę zryczałtowanego zwrotu podatku od wartości nabytych produktów rolnych;
- wartość nabytych produktów rolnych wraz z kwotą zryczałtowanego zwrotu podatku;
- kwotę należności ogółem wraz z kwotą zryczałtowanego zwrotu podatku, wyrażoną cyfrowo i słownie;
- czytelne podpisy osób uprawnionych do wystawienia i otrzymania faktury lub podpisy oraz imiona i nazwiska tych osób,
- oświadczenie dostawcy produktów rolnych w brzmieniu: „Oświadczam, że jestem rolnikiem ryczałtowym zwolnionym od podatku od towarów i usług na podstawie art. 43 ust. 1 pkt 3 ustawy o podatku od towarów i usług.”

Zasady wystawiania faktur VAT-RR uregulowano szczegółowo w art. 116 ustawy o VAT.

Podsumowanie

W sytuacji opisanej w pytaniu Czytelnik (nabywca) nie jest pewny jaki jest status rolnika na potrzeby VAT. Od ustalenia statusu rolnika na potrzeby VAT zależy natomiast właściwe udokumentowanie transakcji. Jeżeli bowiem dokonując sprzedaży produktów rolnych (pochodzących z własnej działalności rolniczej) występuje on jako rolnik ryczałtowy, to nie ma obowiązku dokumentowania sprzedaży, a nabywca tych produktów – jeżeli jest czynnym podatnikiem VAT – jest zobowiązany wystawić fakturę VAT-RR. Natomiast jeżeli rolnik jest czynnym podatnikiem VAT w zakresie obu działalności (nie tylko pozarolniczej, ale także rolniczej), to powinien on udokumentować sprzedaż produktów rolnych wystawiając fakturę. W żadnym z ww. przypadków nie można zatem uznać za właściwe udokumentowanie transakcji rachunkiem uproszczonym.

Odnosząc się do wątpliwości dotyczących statusu, w jakim działa rolnik sprzedając drzewa/krzewy należy pamiętać, że Czytelnik (jako nabywca) ma prawo wystąpić do organu podatkowego z zapytaniem w tym zakresie. Na wniosek zainteresowanego naczelnik urzędu skarbowego jest obowiązany potwierdzić, czy podatnik jest zarejestrowany jako podatnik VAT czynny lub zwolniony. Zainteresowanym może być zarówno sam podatnik, jak i osoba trzecia mająca interes prawny w złożeniu wniosku. Tak stanowi art. 96 ust. 13 ustawy o VAT. Wprawdzie nie wynika to z przepisu, ale KIS informuje, że naczelnik US powinien wskazać, że podatnik korzysta ze zwolnienia z VAT jako rolnik ryczałtowy.

3.5. Dodatkowa usługa wykonana w związku z nałożoną karą umowną – skutki podatkowe i ujęcie księgowo

- ☒ *Generalny wykonawca wykonał inwestycję z opóźnieniem, w związku z czym inwestor naliczył mu karę umowną. Na skutek ugody sądowej generalny wykonawca wykonał dodatkową usługę na wartość 60% ww. kary (skompensowano wzajemne należności). Pozostała wartość kary (40%) została umorzona. Czy od ww. dodatkowej usługi generalny wykonawca powinien wykazać VAT należny i przychód podatkowy? Jak ująć te zdarzenia w księgach rachunkowych?*

„Dodatkowa” usługa wykonana przez podatnika (generalnego wykonawcę) podlega opodatkowaniu VAT. W związku z jej wykonaniem u podatnika powstanie przychód podatkowy.

Kara umowna a VAT

Opodatkowaniu VAT podlega generalnie odpłatna dostawa towarów i odpłatne świadczenie usług. Kary umowne nie są niewątpliwie dostawą towaru; nie wiążą się też ze świadczeniem usług, przy założeniu, że mają one faktycznie charakter odszkodowawczy, jednostronny. Takie kary nie podlegają więc opodatkowaniu VAT i nie są dokumentowane fakturą (mogą być udokumentowane np. notą obciążeniową).

Nadmieniamy, że samo nazwanie opłaty „karą” nie oznacza jeszcze, że opłata ta ma charakter odszkodowawczy i że jest ona poza VAT. Każdorazowo należy więc badać, czy w danej sytuacji nie występuje czynność opodatkowana VAT, tj. świadczenie usługi przez podmiot, który tę karę nakłada.

Na ten temat pisaliśmy w Biuletynie Informacyjnym nr 31 z 01.11.2023 r. na str. 15-20

Zakładamy jednak, że w omawianej sytuacji faktycznie mamy do czynienia z karą umowną, która nie podlega opodatkowaniu VAT.

Wykonanie dodatkowej usługi

Z pytania wynika, że w związku z ugodą sądową i porozumieniem z kontrahentem podatnik wykonał usługę, a należność za tę usługę została skompensowana z nałożoną karą (w 60% jej wartości). Nie była to jednak usługa reklamacyjna czy poprawkowa do usługi wcześniej wykonanej (tylko – jak rozumiemy – „dodatkowa”, niezależna usługa). Usługę tę należy więc opodatkować VAT i wykazać przychód podatkowy według zasad ogólnych. Nie ma znaczenia, że podatnik nie otrzyma fizycznie zapłaty za tę usługę (gdyż zostanie ona skompensowana z nałożoną na podatnika karą).

Ujęcie księgowo

Kary umowne ujmuje się w księgach rachunkowych zgodnie z zasadą memoriału, czyli przypisując do roku obrotowego, którego dotyczą, niezależnie od terminu ich zapłaty.

Podatnik, który otrzymał notę obciążeniową z tytułu kary nałożonej przez kontrahenta za nieterminowe wykonanie usługi, notę tę może ująć w księgach rachunkowych następująco:

- **Wn konto 76-1** „Pozostałe koszty operacyjne”,
- **Ma konto 20** „Rozrachunki z odbiorcami” lub **konto 24** „Pozostałe rozrachunki”.

Z kolei fakturę z tytułu wykonania „dodatkowej” usługi podatnik może zaksięgować na zasadach ogólnych dotyczących sprzedaży usług:

- 1) kwota brutto: **Wn konto 20**,
- 2) VAT należny: **Ma konto 22-2** „Rozrachunki z urzędem skarbowym z tytułu VAT należnego”,
- 3) wartość usługi netto: **Ma konto 70-0** „Sprzedaż usług”.

Natomiast umorzenie kary (tu: 40% jej wartości) może być ujęte w księgach rachunkowych następująco:

- **Wn konto 20** lub **konto 24**,
- **Ma konto 76-0** „Pozostałe przychody operacyjne”.

Nadmieniamy, że umorzenie kary spowoduje u podatnika powstanie przychodu podatkowego. Pisaliśmy o tym w BI nr 6 z 20 lutego br.

V. PODATEK DOCHODOWY OD OSÓB PRAWNYCH

Poniższe wyjaśnienia dotyczą przepisów ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 2805; ostatnia zmiana w Dz. U. z 2024 r. poz. 1717), zwanej dalej „ustawą o PDOP”.

1. Uchybienia formalne przy składaniu zawiadomienia o wyborze estońskiego CIT – odpowiedź na interpelację poselską

Czego dotyczył problem?

Jednym z warunków skutecznego wyboru ryczałtu od dochodów spółek, tj. tzw. estońskiego CIT, jest złożenie zawiadomienia o wyborze tej formy opodatkowania do właściwego naczelnika urzędu skarbowego, w terminie do końca pierwszego miesiąca pierwszego roku podatkowego, w którym podatnik ma być opodatkowany estońskim CIT (art. 28j ust. 1 pkt 7 ustawy o PDOP). Zawiadomienie to składa się na druku ZAW-RD.

UWAGA! Wzór zawiadomienia ZAW-RD dostępny w programie DRUKI Gofin w dziale Podatek dochodowy.

Podatnik może wybrać opodatkowanie estońskim CIT również przed upływem przyjętego przez niego roku podatkowego, jeżeli na ostatni dzień miesiąca poprzedzającego pierwszy miesiąc opodatkowania ryczałtem zamknie księgi rachunkowe oraz sporządzi sprawozdanie finansowe zgodnie z przepisami o rachunkowości. Stosuje się tu odpowiednio ww. regulacje w zakresie składania zawiadomienia ZAW-RD (zob. art. 28j ust. 5 ustawy o PDOP).

Kwestia składania ww. zawiadomienia była przedmiotem interpelacji poselskiej z 19 grudnia 2024 r., nr 7086. W interpelacji tej wskazano, że ww. dokument jest stosunkowo prosty i krótki, może jednak dojść do błędów, tj.:

- miejsce składania zawiadomienia – podatnik może wskazać błędny urząd skarbowy (np. poprzez przeoczenie momentu spełnienia warunków podlegania pod wyspecjalizowany urząd skarbowy),
- dane podatnika – mogą się zdarzyć pomyłki w nazwie lub wskazanie nieaktualnej nazwy (zmienionej już w KRS); dotyczy to w szczególności spółek powstałych z przekształcenia,

- okres opodatkowania estońskim CIT – z uwagi na wydłużenie lub skrócenie pierwszego roku obrotowego spółki, w niektórych przypadkach może dojść do błędnego wskazania czteroletniego okresu (np. przez wskazanie 3 lub 5 lat obrotowych),
- osoba reprezentująca podatnika – zdarzało się, że ZAW-RD podpisywał pełnomocnik posiadający umocowanie na druku UPL-1 (w praktyce księgowy spółki), co nie było prawidłowe, gdyż ZAW-RD nie jest deklaracją podatkową.

W ww. interpelacji poselskiej podkreślono, że przepisy nie przewidują skutków błędów i braków formalnych formularza ZAW-RD (ponieważ jest to zawiadomienie a nie deklaracja podatkowa, to nie można go skorygować). Za zasadne wskazano wprowadzenie instytucji zaświadczenia o skutecznym wyborze estońskiego CIT. Organ mógłby weryfikować skuteczne złożenie ZAW-RD. Spełnienie pozostałych warunków mogłoby być oświadczane przez podatnika w treści ZAW-RD (pod rygorem bezskuteczności zaświadczenia). Alternatywnie urzędy skarbowe mogłyby wydawać urzędowe potwierdzenia przyjęcia formularza ZAW-RD i jego pozytywnej weryfikacji.

W związku z powyższym w ww. interpelacji zapytano, czy:

- 1) ewentualne błędy lub braki złożonego zawiadomienia ZAW-RD skutkują nieskutecznym wyborem estońskiego CIT,
- 2) w obecnym stanie prawnym istnieją przepisy umożliwiające skuteczne korygowanie zawiadomienia ZAW-RD przez podatników,
- 3) planowane są jakiegokolwiek prace legislacyjne dotyczące ww. zagadnień.

Odpowiedź podsekretarza stanu w Ministerstwie Finansów

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Finansów (dalej: MF) w piśmie z 16 stycznia 2025 r., nr DD8.054.12.2024, będącym odpowiedzią na ww. interpelację poselską wskazał, że złożenie zawiadomienia ZAW-RD jest tylko jednym z warunków, których spełnienie umożliwia podatnikowi wybór estońskiego CIT. Dla skutecznego wyboru tej formy opodatkowania konieczne jest również spełnienie kumulatywnie (łącznie) wszystkich warunków wskazanych w art. 28j ust. 1 ustawy o PDOP, przy jednoczesnym niespełnianiu przez podatnika przesłanek negatywnych – wyłączaających możliwość opodatkowania estońskim CIT (które zostały określone w art. 28k ww. ustawy).

• Błędy/braki zawiadomienia ZAW-RD a skuteczność wyboru estońskiego CIT

MF odnosząc się do uchybień formalnych zawiadomienia o wyborze estońskiego CIT (ZAW-RD) wskazał, że takie zawiadomienie nie jest deklaracją w rozumieniu art. 3 pkt 5 Ordynacji podatkowej, w związku z czym nie mają do niego zastosowania przepisy dotyczące korekt deklaracji, zawarte w art. 81-81b ww. ustawy. Zawiadomienie to może być – zdaniem MF – traktowane jak podanie, w związku z czym poprawienie błędów w zawiadomieniu ZAW-RD jest dopuszczalne, o ile nie mają one wpływu na skutki materialnoprawne określone w ustawie o PDOP w postaci podlegania opodatkowaniu estońskim CIT.

• Zaświadczenie potwierdzające skuteczny wybór estońskiego CIT

MF stwierdził, że nie jest możliwe wydanie zaświadczenia potwierdzającego, że podatnik od dnia wskazanego w ZAW-RD jako początek okresu opodatkowania estońskim CIT, będzie spełniał wszystkie warunki uprawniające do korzystania z tej formy opodatkowania. Organy administracji skarbowej w momencie złożenia ZAW-RD nie dysponują bowiem informacjami

pozwalającymi dokonać takiej weryfikacji. Ponadto ocena spełnienia przez podatników niektórych z warunków uprawniających do opodatkowania estońskim CIT (np. warunku określonego w art. 28j ust. 1 pkt 3 ustawy o PDOP, tj. np. w zakresie wymaganego poziomu zatrudnienia) jest możliwa wyłącznie po zakończeniu roku podatkowego.

• **Plany w zakresie prac legislacyjnych dotyczących zagadnień związanych z ZAW-RD**

MF poinformowało, że nie planuje zmian legislacyjnych w Ordynacji podatkowej dotyczących ww. zawiadomienia. Funkcjonujące aktualnie regulacje są wystarczające dla rozstrzygnięcia zagadnień przedstawionych we wskazanej na wstępie interpelacji.

2. Odpowiedzi na pytania Czytelników

2.1. Strata podatkowa za 2024 r. – odliczanie na etapie zaliczek na CIT w 2025 r.

- ☒ *Spółka z o.o. (opodatkowana tzw. klasycznym CIT) za 2024 r. poniosła stratę podatkową na działalności gospodarczej. Czy stratę tę spółka może w 2025 r. odliczyć na etapie zaliczek na podatek dochodowy (w ramach limitu 5.000.000 zł), czy w wysokości 50%?*

Spółka z o.o. może odliczyć stratę podatkową za 2024 r. już w trakcie 2025 r., na etapie zaliczek na podatek dochodowy, o ile uzyskany dochód na to pozwoli, w ramach limitu 5.000.000 zł lub w wysokości 50% poniesionej straty.

Zasady odliczania strat podatkowych z lat ubiegłych

Kwestie związane z odliczaniem strat podatkowych z lat ubiegłych reguluje art. 7 ust. 5 ustawy o PDOP. Z przepisu tego wynika, że o wysokość straty ze źródła przychodów, poniesionej w roku podatkowym, podatnik może:

- obniżyć dochód uzyskany z tego źródła w najbliższych kolejno po sobie następujących pięciu latach podatkowych, z tym że kwota obniżenia w którymkolwiek z tych lat nie może przekroczyć 50% wysokości tej straty albo
- obniżyć jednorazowo dochód uzyskany z tego źródła w jednym z najbliższych kolejno po sobie następujących pięciu lat podatkowych o kwotę nieprzekraczającą 5.000.000 zł; nieodliczona kwota podlega rozliczeniu w pozostałych latach tego pięcioletniego okresu, z tym że kwota obniżenia w którymkolwiek z tych lat nie może przekroczyć 50% wysokości tej straty.

Co ważne, stratę podatkową rozlicza się tylko z dochodem powstałym z tego samego źródła przychodów. W związku z tym stratę z tzw. innych źródeł przychodów (w praktyce z działalności gospodarczej) można odliczyć tylko od dochodu z tego źródła. Straty tej nie można odliczyć od dochodu z zysków kapitałowych (analogicznie, dochodu uzyskanego z innych źródeł przychodów nie można obniżyć o stratę z zysków kapitałowych).

Odliczenie straty podatkowej na etapie zaliczek na podatek dochodowy

Jest powszechnie akceptowane, że straty podatkowe z lat ubiegłych mogą być odliczane już w trakcie roku na etapie zaliczek na podatek dochodowy. Tak przykładowo uznał

Dyrektor KIS w interpretacjach indywidualnych z 4 kwietnia 2023 r., nr 0111-KDIB1-1.4010.82.2023.1.SG oraz z 20 marca 2023 r., nr 0111-KDIB1-2.4010.69.2023.1.EJ. Jak czytamy w drugiej z ww. interpretacji:

„(...) Jeżeli (...) podatnik osiąga dochód w trakcie trwania roku podatkowego, tj. stwierdza w trakcie roku podatkowego, że obowiązany jest do wykazania zaliczek na podatek dochodowy od osób prawnych, to zasadne jest uznanie, że osiągnął on dochód, który może obniżyć o kwotę straty w odpowiedniej wysokości. Oznacza to, że podatnik nie musi czekać do momentu sporządzenia rocznego zeznania podatkowego, w którym wykaże dochód z całego roku podatkowego i dopiero wówczas obniży jego wysokość o odpowiednią kwotę straty.

(...) złożenie zeznania CIT-8 za ubiegły rok nie jest warunkiem koniecznym, który pozwala obniżyć dochód uzyskany w kolejnym roku o wysokość poniesionej w poprzednim roku straty. Wymogiem niezbędnym jest natomiast wiedza podatnika o wysokości poniesionej straty. (...)”

Uważamy, że sposób odliczania w trakcie roku straty z lat ubiegłych jest analogiczny, jak w przypadku odliczenia w zeznaniu podatkowym.

W związku z powyższym spółka, która poniosła w 2024 r. stratę podatkową na działalności gospodarczej, stratę tę może odliczać w trakcie 2025 r. na etapie zaliczek na podatek dochodowy (od dochodu z tego samego źródła, tj. z działalności gospodarczej), o ile uzyskany dochód na to pozwoli, do wysokości limitu:

- 50% kwoty straty podatkowej z 2024 r. albo
- w ramach ww. limitu 5.000.000 zł.

Wspomnimy, że **gdyby spółka poniosła stratę podatkową za 2025 r. lub gdyby osiągnęła dochód, od którego nie mogłaby w całości odliczyć straty odliczonej na etapie zaliczek, to wówczas nie musiałyby korygować tych zaliczek.** W takim przypadku strata z 2024 r. nie mogłaby zostać odliczona w zeznaniu podatkowym (w przypadku poniesienia za 2025 r. straty podatkowej) lub mogłaby zostać odliczona tylko w pewnej części.

2.2. Skuteczna zmiana roku podatkowego dla celów CIT

☒ *W poprzednich latach rok podatkowy spółki z o.o. (opodatkowanej „klasycznym” CIT) był zbieżny z rokiem kalendarzowym. W 2024 r. wspólnicy spółki podjęli uchwałę o zmianie roku podatkowego, w której postanowiono, że „nowy” rok podatkowy spółki z o.o. będzie trwał od 1 kwietnia danego roku kalendarzowego do 31 marca następnego roku kalendarzowego. Wniosek o zmianę wpisu w KRS został złożony przez spółkę w 2024 r., a w styczniu 2025 r. dokonano zmiany w KRS. W tej sytuacji rok podatkowy rozpoczynający się 1 stycznia 2025 r. zakończy się 31 marca 2026 r. Natomiast kolejny rok podatkowy będzie trwał od 1 kwietnia 2026 r. do 31 marca 2027 r. Czy jeśli spółka poinformuje o ww. zmianie w zeznaniu za 2024 r. (złożonym do końca marca 2025 r.), to będzie można uznać, że doszło do skutecznej zmiany roku podatkowego?*

Uważamy, że w tej sytuacji będzie można uznać, że doszło do skutecznej zmiany roku podatkowego. W konsekwencji pierwszy po zmianie rok podatkowy spółki będzie trwał od 1 stycznia 2025 r. do 31 marca 2026 r. Z kolei kolejny rok podatkowy będzie trwał od 1 kwietnia 2026 r. do 31 marca 2027 r.

Podstawa prawna zmiany roku podatkowego

Kwestie związane z rokiem podatkowym spółki z o.o. reguluje art. 8 ustawy o PDOP. Z przepisu tego wynika m.in., że:

- rokiem podatkowym jest generalnie rok kalendarzowy, chyba że podatnik postanowi inaczej w statucie albo w umowie spółki, albo w innym dokumencie odpowiednio regulującym zasady ustrojowe innych podatników; wówczas rokiem podatkowym jest okres kolejnych dwunastu miesięcy kalendarzowych,
- w przypadku podjęcia po raz pierwszy działalności, pierwszy rok podatkowy trwa od dnia rozpoczęcia działalności do końca roku kalendarzowego albo do ostatniego dnia wybranego roku podatkowego, nie dłużej jednak niż dwanaście kolejnych miesięcy kalendarzowych; w przypadku podjęcia po raz pierwszy działalności w drugiej połowie roku kalendarzowego i wybrania roku podatkowego pokrywającego się z rokiem kalendarzowym, pierwszy rok podatkowy może trwać od dnia rozpoczęcia działalności do końca roku kalendarzowego następującego po roku, w którym rozpoczęto działalność,
- **w razie zmiany roku podatkowego, za pierwszy po zmianie rok podatkowy uważa się okres od pierwszego miesiąca następującego po zakończeniu poprzedniego roku podatkowego do końca roku podatkowego nowo przyjętego; okres ten nie może być krótszy niż dwanaście i dłuższy niż dwadzieścia trzy kolejne miesiące kalendarzowe,**
- **o wyborze roku podatkowego innego niż rok kalendarzowy podatnik informuje w zeznaniu podatkowym składanym za rok podatkowy poprzedzający pierwszy po zmianie rok podatkowy.**

Trzeba też dodać, że zmiana roku podatkowego wiąże się z koniecznością zmiany umowy spółki. Zmiana umowy spółki wymaga z kolei uchwały wspólników i wpisu do rejestru. Zmianę umowy spółki zarząd zgłasza do sądu rejestrowego (zob. art. 255 § 1 i art. 256 § 1 Kodeksu spółek handlowych).

Warunki skutecznej zmiany roku podatkowego

Odnosząc się do skutecznej zmiany roku podatkowego, warto przywołać interpretację indywidualną Dyrektora KIS z 20 stycznia 2025 r., nr 0111-KDIB2-1.4010.636.2024.2.AG. W interpretacji tej organ podatkowy wskazał, że aby dokonać zmiany roku podatkowego, należy skutecznie przeprowadzić zmiany w statucie – muszą one być dokonane (uchwalone) przed rozpoczęciem roku podatkowego, którego dotyczą. Jak ponadto wskazał organ podatkowy, żeby zmiana roku podatkowego była skuteczna dla rozliczeń w CIT, po pierwsze podatnik musi określić rok podatkowy w odpowiednim dokumencie regulującym jego ustrój. Treść przepisów ustawy o PDOP jako warunek zmiany wskazuje podjęcie stosownej uchwały o zmianie umowy lub statucie spółki lub innym dokumencie, który reguluje zasady ustrojowe podatnika. Według organu podatkowego, drugim obowiązkiem dla skutecznej zmiany roku podatkowego jest obowiązek informacyjny, tj. o wyborze roku podatkowego innego niż rok kalendarzowy podatnik informuje w zeznaniu podatkowym, składanym za rok podatkowy poprzedzający pierwszy po zmianie rok podatkowy. Okres ten ma na celu ukonstytuowanie przeprowadzonych zmian. Jest to czas niezbędny na przeprowadzenie procesu rejestracji zmiany roku podatkowego, zgodnie z odpowiednimi przepisami. Stąd, aby powyższe zawiadomienie odniosło skutek na dzień jego przedłożenia naczelnikowi urzędu skarbowego, okoliczność której dotyczy powinna być – zdaniem Dyrektora KIS – już prawnie skuteczna, w tym przypadku ujawniona poprzez wpis w rejestrze.

Organ podatkowy zaznaczył, że **data, do której należy złożyć roczne zeznanie podatkowe, jest terminem, do upływu którego można złożyć/zmienić złożone oświadczenie.**

W sytuacji, o której mowa w pytaniu, w 2024 r. została podjęta uchwała o zmianie roku podatkowego oraz został złożony wniosek do KRS o zmianę umowy spółki. Formalności te zostały dokonane przed końcem ostatniego roku podatkowego przed zmianą, tj. przed 1 stycznia 2025 r. **Przyjmując, że o zmianie tego roku spółka poinformuje w zeznaniu podatkowym za 2024 r. (złożonym do końca marca 2025 r.) zasadne jest uznać, że spółka skutecznie dokona zmiany roku podatkowego** (sąd wydał postanowienie o wpisie zmiany w KRS w styczniu 2025 r., a więc przed złożeniem zeznania podatkowego za 2024 r., w którym spółka poinformuje naczelnika urzędu skarbowego o ww. zmianie). **W konsekwencji jej pierwszy po zmianie rok podatkowy będzie trwał od 1 stycznia 2025 r. do 31 marca 2026 r. Natomiast kolejny rok podatkowy będzie trwał od 1 kwietnia 2026 r. do 31 marca 2027 r.**

2.3. Zysk bilansowy z różnych lat a hipotetyczne odsetki dla celów CIT

☒ *Spółka z o.o. (opodatkowana tzw. klasycznym CIT) wypracowała zysk bilansowy za 2022 r. oraz za 2023 r. Zyski te na podstawie stosownych uchwał zostały przekazane na podwyższenie kapitału rezerwowego odpowiednio w 2023 r. i 2024 r. Od zysków tych spółka chciałaby naliczyć hipotetyczne odsetki i zaliczyć je do kosztów uzyskania przychodów w 2024 r. Czy spółka może tak postąpić, a jeśli tak, to w jakiej wysokości powinna wykazać te odsetki stanowiące koszty podatkowe (rok podatkowy spółki pokrywa się z rokiem kalendarzowym)?*

Nie ma przeszkód, aby spółka zaliczyła w 2024 r. do kosztów uzyskania przychodów hipotetyczne odsetki od zysków wypracowanych za 2022 r. i za 2023 r., przekazanych na kapitał rezerwowy odpowiednio w 2023 r. i w 2024 r. Odsetki te mogą być kosztem podatkowym do wysokości limitu 250.000 zł.

Podstawa prawna ujmowania w kosztach podatkowych tzw. hipotetycznych odsetek

Regulacje dotyczące tzw. hipotetycznych odsetek zawiera art. 15cb ustawy o PDOP. Z przepisów tych wynika, że w spółce za koszt uzyskania przychodów uznaje się również kwotę odpowiadającą iloczynowi stopy referencyjnej NBP obowiązującej w ostatnim dniu roboczym roku poprzedzającego rok podatkowy powiększonej o 1 punkt procentowy oraz kwoty:

- dopłaty wniesionej do spółki w trybie i na zasadach określonych w odrębnych przepisach lub
- zysku przekazanego na kapitał rezerwowy lub zapasowy spółki.

UWAGA! Koszt w postaci tzw. hipotetycznych odsetek przysługuje w roku wniesienia dopłaty lub podwyższenia kapitału rezerwowego lub zapasowego oraz w kolejnych dwóch bezpośrednio po sobie następujących latach podatkowych.

Hipotetyczne odsetki mogą być zaliczone do kosztów uzyskania przychodów, jeżeli zwrot dopłaty lub podział i wypłata zysku nastąpi nie wcześniej niż po upływie 3 lat licząc od końca roku podatkowego, w którym ta dopłata została wniesiona do spółki albo została podjęta uchwała o zatrzymaniu zysku w spółce (art. 15cb ust. 5 ustawy o PDOP).

Trzeba też dodać, że **ww. preferencji nie stosuje się do dopłat i zysków przeznaczonych na pokrycie straty bilansowej** (art. 15cb ust. 4 ww. ustawy).

Wspomnijmy, że przepisów o hipotetycznych odsetkach nie stosuje się, jeżeli podatnik lub podmiot z nim powiązany dokonał czynności prawnej albo powiązanych czynności prawnych bez uzasadnionych przyczyn ekonomicznych, głównie w celu zaliczenia hipotetycznych odsetek do kosztów uzyskania przychodów. Do uzasadnionych przyczyn ekonomicznych nie zalicza się przypadku, gdy korzyść uzyskana w roku podatkowym lub w latach następnych wynika z zaliczenia do kosztów uzyskania przychodów (tak wynika z art. 15cb ust. 10 ustawy o PDOP, mającego zastosowanie do dochodów (przychodów) uzyskanych od dnia 1 stycznia 2021 r.).

Zysk bilansowy z różnych lat a hipotetyczne odsetki

Jak już wskazano spółki (opodatkowane tzw. klasycznym CIT), które przekazały zysk bilansowy na kapitał rezerwowy lub zapasowy, mogą od tego zysku naliczyć hipotetyczne odsetki i ująć je w kosztach podatkowych w okresie trzech lat – tj. w roku podwyższenia kapitału rezerwowego lub zapasowego oraz w kolejnych dwóch bezpośrednio po sobie następujących latach podatkowych.

W przypadku zatem zysku bilansowego:

- za 2022 r., przekazanego na kapitał rezerwowy/zapasowy w 2023 r. – hipotetyczne odsetki od tego zysku można zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów w latach 2023-2025,
- za 2023 r., przekazanego na kapitał rezerwowy/zapasowy w 2024 r. – hipotetyczne odsetki od tego zysku można zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów w latach 2024-2026.

Słusznie zatem w sytuacji, o której mowa w pytaniu, spółka uznała, że może zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów w 2024 r. hipotetyczne odsetki od zysku bilansowego za 2022 r., przekazanego na kapitał rezerwowy w 2023 r. oraz od zysku bilansowego za 2023 r., przekazanego na kapitał rezerwowy w 2024 r.

Limit 250.000 zł

Łączna kwota kosztów uzyskania przychodów z tytułu hipotetycznych odsetek nie może w roku podatkowym przekroczyć kwoty 250.000 zł (art. 15cb ust. 3 ustawy o PDOP).

Według organów podatkowych, **ww. limit w wysokości 250.000 zł dotyczy łącznej kwoty odsetek podlegających odliczeniu w danym roku podatkowym, niezależnie od ilości „tytułów” (tj. od zysków, za jakie lata obrotowe) odsetki te są naliczane.** Tak uznał Dyrektor KIS np. w interpretacji indywidualnej z 25 stycznia 2024 r., nr 0111-KDIB1-3.4010.697.2023.1.DW. Zdaniem organu podatkowego:

„(...) Przepis ten (art. 15cb ust. 3 ustawy o PDOP – przyp. red.), w sposób jednoznaczny określa maksymalną kwotę kosztu, jaka (...) może podlegać odliczeniu w roku podatkowym. Bez znaczenia jest w tej mierze ilość „tytułów” odliczenia. Nie jest w tym zakresie istotny także fakt, że np. część odliczenia wynika z przeniesienia zysku na kapitał rezerwowy lub zapasowy spółki w poprzednim roku podatkowym, a część z przeniesienia tego zysku w roku bieżącym.

(...) w przypadku gdy w ciągu kilku lat kilkakrotnie zatrzymacie Państwo zysk, maksymalna kwota kosztu podatkowego, jaką możecie Państwo odliczyć w danym roku podatkowym, zawsze wynosi 250.000 zł niezależnie od ilości „zdarzeń”. (...)

Podobnie wynika z interpretacji indywidualnej Dyrektora KIS z 23 stycznia 2024 r., nr 0111-KDIB2-1.4010.533.2023.1.BJ.

Odnosząc powyższe do sytuacji, o której mowa w pytaniu, **spółka będzie mogła zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów w 2024 r. hipotetyczne odsetki** od zysku przekazanego na podwyższenie kapitału zapasowego w 2023 r. (wypracowanego za 2022 r.) oraz w 2024 r. (wypracowanego za 2023 r.) – łącznie do wysokości limitu **250.000 zł**.

Stopa referencyjna na potrzeby hipotetycznych odsetek w 2024 r.

Jak już wskazano, hipotetyczne odsetki ustala się w kwocie odpowiadającej iloczynowi stopy referencyjnej NBP obowiązującej w ostatnim dniu roboczym roku poprzedzającego rok podatkowy powiększonej o 1 punkt procentowy oraz – w omawianym przypadku – kwoty zysku przekazanego na kapitał rezerwowy lub zapasowy spółki. Zdaniem organów podatkowych, mowa tu o stopie referencyjnej NBP obowiązującej w ostatnim dniu roboczym roku poprzedzającego rok rozpoznania kosztu podatkowego. Tak wynika np. z interpretacji indywidualnej Dyrektora KIS z 13 grudnia 2024 r., nr 0114-KDIP2-2.4010.549.2024.1.SP, czy z 30 września 2024 r., nr 0114-KDIP2-2.4010.394.2024.1.SP.

Zatem w przypadku wskazanym w pytaniu, **do ustalania hipotetycznych odsetek stanowiących koszt podatkowy w 2024 r., od zysku za 2022 r. oraz za 2023 r., przekazanych na podwyższenie kapitału zapasowego odpowiednio w 2023 r. oraz w 2024 r., należy zastosować stopę referencyjną NBP obowiązującą na koniec grudnia 2023 r.**

Przykład

Spółka z o.o., której rok podatkowy pokrywa się z rokiem kalendarzowym, wypracowała zysk bilansowy za 2022 r. w kwocie 200.000 zł oraz za 2023 r. w wysokości 400.000 zł. Zyski te zostały przekazane (mocą stosownych uchwał) na podwyższenie kapitału rezerwowego odpowiednio w 2023 r. i 2024 r. W celu obliczenia hipotetycznych odsetek za 2024 r. od ww. zysków spółka stosuje (zgodnie ze stanowiskiem organów podatkowych) stopę referencyjną NBP obowiązującą na koniec 2023 r., wynoszącą 5,75%. Po powiększeniu tej stopy o 1 punkt procentowy, do obliczenia hipotetycznych odsetek za 2024 r. spółka stosuje zatem wskaźnik w wysokości 6,75%.

W tej sytuacji wartość hipotetycznych odsetek, stanowiących koszt podatkowy w 2024 r., wyniosła 40.500 zł, co wynika z wyliczenia: $[(200.000 \text{ zł} + 400.000 \text{ zł}) \times 6,75\%]$.

2.4. Otrzymanie zapłaty po „przejściu” na estoński CIT a ulga na złe długi

- ✉ *Spółka z o.o. opodatkowana estońskim CIT od 1 stycznia 2024 r., przed „przejściem” na tę formę opodatkowania, skorzystała z ulgi na złe długi w odniesieniu do wierzytelności od kontrahenta krajowego. W trakcie opodatkowania estońskim CIT (w 2024 r.) kontrahent uregulował ww. wierzytelność. Czy w tej sytuacji spółka, będąc opodatkowaną estońskim CIT, powinna „odwrócić” skutki ulgi na złe długi i odprowadzić CIT od spłaconej przez kontrahenta kwoty?*

W sytuacji, o której mowa w pytaniu – w naszej opinii – nie należy „odwracać” skutków zastosowania ulgi na złe długi (ale kwestia ta jest dyskusyjna).

Ulga na złe długi u wierzyciela dla celów CIT – podstawa prawna

Kwestię rozliczania tzw. złych długów na gruncie CIT reguluje art. 18f i art. 25 ust. 19-26 ustawy o PDOP (na gruncie PIT – art. 26i i art. 44 ust. 17-24 ustawy o PDOF). W myśl tych przepisów – w przypadku wierzyciela – gdy wierzytelność zaliczana do przychodów należnych nie zostanie w odpowiednim terminie uregulowana lub zbyta, to wierzyciel ma prawo o wartość ww. wierzytelności:

- zmniejszyć podstawę opodatkowania lub zwiększyć stratę podatkową – w rozliczeniu rocznym,
- zmniejszyć dochód stanowiący podstawę obliczenia zaliczki – w trakcie roku na etapie zaliczek na podatek dochodowy.

Powyższej korekty podstawy opodatkowania/straty podatkowej dokonuje się w zeznaniu podatkowym składanym za rok podatkowy, w którym upłynęło 90 dni od dnia upływu terminu zapłaty określonego na fakturze (rachunku) lub w umowie (jeżeli do dnia złożenia zeznania podatkowego wierzytelność nie została uregulowana lub zbyta, a zobowiązanie nie zostało uregulowane). W przypadku ulgi na złe długi stosowanej na etapie zaliczek na podatek dochodowy, korekty dochodu (stanowiącego podstawę obliczenia zaliczki) dokonuje się począwszy od okresu rozliczeniowego, w którym upłynęło 90 dni od dnia upływu terminu zapłaty określonego na fakturze (rachunku) lub w umowie do okresu, w którym wierzytelność została uregulowana lub zbyta. Korekty tej dokonuje się, jeżeli do dnia terminu płatności zaliczki wierzytelność nie została uregulowana lub zbyta.

Warto dodać, że przepisy o złych długach stosuje się, gdy spełnione są łącznie następujące warunki (zob. art. 18f ust. 10 ustawy o PDOP i odpowiednio art. 26i ust. 10 ustawy o PDOF):

- dłużnik na ostatni dzień miesiąca poprzedzającego dzień złożenia zeznania podatkowego nie jest w trakcie postępowania restrukturyzacyjnego, postępowania upadłościowego lub w trakcie likwidacji,
- od daty wystawienia faktury (rachunku) lub zawarcia umowy dokumentującej wierzytelność nie upłynęły 2 lata, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym została wystawiona faktura (rachunek) lub została zawarta umowa, a w przypadku gdy rok kalendarzowy, w którym wystawiono fakturę (rachunek), jest inny niż rok kalendarzowy, w którym zawarto umowę – gdy nie upłynęły 2 lata, licząc od końca roku kalendarzowego późniejszej z tych czynności,
- transakcja handlowa zawarta jest w ramach działalności wierzyciela oraz działalności dłużnika, z których dochody podlegają opodatkowaniu podatkiem dochodowym na terytorium Polski.

Należy wskazać, że wierzyciele są zobowiązani do „odwrócenia” skutków zastosowania przepisów o złych długach. Tak jest w sytuacji, gdy po skorzystaniu przez wierzyciela z ulgi na złe długi wierzytelność została uregulowana lub zbyta. W takim przypadku wierzyciel odpowiednio zwiększa podstawę opodatkowania, zmniejsza stratę podatkową, zwiększa dochód stanowiący podstawę obliczenia zaliczki (odpowiednio w zeznaniu podatkowym składanym za rok podatkowy/w okresie rozliczeniowym roku podatkowego, w którym wierzytelność została uregulowana lub zbyta).

Opodatkowanie estońskim CIT a ulga na złe długi

Podatnicy CIT opodatkowani ryczałtem od dochodów spółek, zwanym estońskim CIT, płacą podatek dochodowy od innego rodzaju dochodów niż w tzw. klasycznym CIT.

Opodatkowaniu tym podatkiem podlega bowiem dochód z tytułu: podzielonego zysku, zysku przeznaczonego na pokrycie strat, ukrytych zysków, wydatków niezwiązanych z działalnością gospodarczą, zmiany wartości składników majątku, zysku netto (w przypadku podatnika, który zakończył opodatkowanie estońskim CIT), nieujawnionych operacji gospodarczych (zob. art. 28m ustawy o PDOP).

Podatnicy opodatkowani estońskim CIT nie stosują przepisów o złych długach, co wprost wynika z art. 18f ust. 1 ustawy o PDOP. Wskazano tam bowiem, że w przypadku ulgi na złe długi koryguje się podstawę opodatkowania ustalaną zgodnie z art. 18 lub art. 24d ust. 3 ustawy o PDOP (tj. w tzw. klasycznym CIT lub od kwalifikowanego dochodu z kwalifikowanych praw własności intelektualnej). W przypadku estońskiego CIT podstawa opodatkowania nie jest ustalana na ww. zasadach, lecz w oparciu o art. 28n ww. ustawy.

Odnosząc się do sytuacji, w której do zapłaty wierzytelności „objętej” ulgą na złe długi (zastosowaną w tzw. klasycznym CIT) dojdzie już po „przejściu” na estoński CIT, zwróćmy uwagę na następujące regulacje:

- na podstawie art. 18f ust. 14 ustawy o PDOP, jeżeli uprawnienie albo obowiązek odpowiednio zastosowania ulgi na złe długi lub jej „odwrócenia”, powstaje po zmianie formy opodatkowania, zmniejszenia albo zwiększenia podstawy opodatkowania albo straty dokonuje się w zeznaniu podatkowym składanym za rok podatkowy, w którym nastąpiła zmiana formy opodatkowania,
- zgodnie z art. 18aa ww. ustawy podatnik, który stosuje ulgę na złe długi, traci odpowiednio prawo albo obowiązek do jej kontynuowania począwszy od pierwszego roku opodatkowania estońskim CIT.

Warto przywołać tu objaśnienia podatkowe Ministerstwa Finansów z 23 grudnia 2021 r., pt. „Przewodnik do Ryczałtu od dochodów spółek”, dotyczące drugiego z ww. przepisów. Jak czytamy w tych objaśnieniach:

„(...) W systemie ryczałtu, z założenia, nie przewiduje się dodatkowych odliczeń od podstawy opodatkowania, z wyjątkiem takich, które zapewniają zgodność z umowami o unikaniu podwójnego opodatkowania, których stroną jest Polska.

Utrata prawa (obowiązku) do dokonywania (...) odliczeń nie ma charakteru bezwzględniego – przepisy te będą mogły być ponownie stosowane po opuszczeniu systemu ryczałtu od dochodów spółek. Prawo (obowiązek) do dokonywania wskazanych odliczeń będzie przysługiwało podatnikowi jedynie w odniesieniu do wydatków czy kosztów powstałych w okresie po zakończeniu opodatkowania ryczałtem. (...)”

„Przechodząc” z tzw. klasycznego CIT na estoński CIT podatnik zmienia formę opodatkowania, w związku z tym wydawałoby się, że powinien „odwrócić” skutki zastosowanej uprzednio ulgi na złe długi w zeznaniu podatkowym składanym za rok podatkowy, w którym nastąpiła zmiana formy opodatkowania. Byłoby to więc zeznanie podatkowe za rok opodatkowania estońskim CIT. Jednocześnie jednak ww. art. 18aa ustawy o PDOP wprost wskazuje, że podatnik traci odpowiednio prawo albo obowiązek do kontynuowania przepisów o złych długach począwszy od pierwszego roku opodatkowania estońskim CIT.

Wydaje się zatem, że **w sytuacji – o której mowa w pytaniu – spółka, podlegając w 2024 r. opodatkowaniu estońskim CIT, nie „odwraca” skutków ulgi na złe długi w 2024 r., w związku z uregulowaniem przez kontrahenta wierzytelności, w stosunku do której skorzystała z tej ulgi przed „przejściem” na estoński CIT.** Z informacji telefonicznej udzielonej przez KIS wynika jednak, że Ministerstwo Finansów nie wypracowało stanowiska w tej sprawie. W związku z tym wystąpiliśmy do Ministerstwa Finansów o wyjaśnienie tej kwestii. O otrzymanej odpowiedzi poinformujemy na łamach naszego czasopisma i serwisu internetowego.

VI. PODATEK DOCHODOWY OD OSÓB FIZYCZNYCH

Poniższe wyjaśnienia dotyczą przepisów ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 163), zwanej dalej „ustawą o PDOF”.

1. Zakup okularów korekcyjnych przez przedsiębiorcę a koszty uzyskania przychodów – interpretacja KIS

Wydatek przedsiębiorcy na zakup okularów korekcyjnych do pracy przy komputerze nie może zostać zaliczony do kosztów uzyskania przychodów. Jest to bowiem wydatek o charakterze osobistym, niezależnym od prowadzenia działalności gospodarczej.

(interpretacja indywidualna Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 16 stycznia 2025 r., nr 0113-KDIPT2-1.4011.848.2024.3.MGR)

Stan faktyczny

Wnioskodawczyni w ramach prowadzonej działalności gospodarczej zajmowała się pośrednictwem pieniężnym (m.in. w zakresie kredytów hipotecznych, firmowych). Jej praca polegała na codziennej obsłudze klientów przy pomocy komputera, który był jej podstawowym narzędziem pracy (spędzała przy nim większość czasu pracy). Do wykonywania swoich obowiązków niezbędne jej były okulary korekcyjne (miała stwierdzoną wadę wzroku).

Wnioskodawczyni dokonała zakupu takich okularów i zapytała organ podatkowy, czy wydatek na ich zakup (udokumentowany fakturą) może ująć w firmowych kosztach uzyskania przychodów. Sama uważała, że wydatek ten może zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów. Wskazała, że zakup okularów korekcyjnych jest niezbędnym narzędziem do wykonywania czynności związanych z prowadzoną działalnością, tak samo jak np. komputer czy biurko. Ponadto dodała, że okulary korekcyjne będą jej służyły tylko do pracy i nie będą używane w celach osobistych.

Stanowisko Dyrektora KIS

Dyrektor KIS uznał stanowisko wnioskodawczyni za nieprawidłowe. Przypomniął, iż na podstawie art. 22 ust. 1 ustawy o PDOF, kosztami uzyskania przychodów są koszty poniesione w celu osiągnięcia przychodów lub zachowania albo zabezpieczenia źródła przychodów, z wyjątkiem kosztów wymienionych w art. 23 tej ustawy.

Organ podatkowy wyjaśnił, iż przy kwalifikowaniu poniesionych wydatków do kosztów uzyskania przychodów trzeba brać pod uwagę ich celowość oraz potencjalną możliwość przyczynienia się do osiągnięcia przychodu, a także racjonalność wydatków, tzn. ich adekwatność do rzeczywistych potrzeb i zakresu prowadzonej działalności. Możliwe jest zatem zaliczenie do kosztów uzyskania przychodów wydatku, który – racjonalnie oceniając – mógłby przyczynić się do powstania przychodu, czy jego zwiększenia, nawet jeżeli przychód faktycznie nie wystąpi.

Dyrektor KIS powołując się na orzecznictwo sądów (m.in. wyroki NSA z 16 października 2012 r., sygn. akt II FSK 430/11 oraz z 17 stycznia 2017 r., sygn. akt II FSK 3813/14) wskazał, że zwrot „w celu” oznacza, że nie każdy wydatek poniesiony przez podatnika w związku z prowadzoną działalnością podlega odliczeniu od podstawy opodatkowania, lecz tylko ten, który pozostaje w takim związku przyczynowo-skutkowym. Wydatek należy oceniać mając na uwadze racjonalność określonego działania dla osiągnięcia przychodu. Poniesienie wydatku musi być zatem powiązane z prowadzoną przez podatnika działalnością gospodarczą, ukierunkowaną na uzyskanie przychodów. Wydatek powinien przynajmniej potencjalnie wpływać na wielkość uzyskiwanych lub spodziewanych przychodów z tej działalności. Kosztowa kwalifikacja konkretnego wydatku u konkretnego podatnika musi więc uwzględniać charakter i profil prowadzonej działalności gospodarczej oraz ekonomiczną racjonalność poniesionego wydatku.

Organ podatkowy wskazał, iż o tym co jest celowe i potrzebne w prowadzonej działalności gospodarczej decyduje podmiot prowadzący taką działalność. Jednakże do kosztów uzyskania przychodów prowadzonej działalności gospodarczej, spełniających ww. kryteria, nie można zaliczyć wydatków osobistych osoby prowadzącej działalność gospodarczą. Możliwość zaliczenia takich wydatków do kosztów uzyskania przychodów wiązałaby się z przywilejem uzyskiwania przez podatnika korzyści w postaci prawa zmniejszenia podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym o wartość poniesionych kosztów. Tego rodzaju wydatki są bowiem ponoszone niezależnie od tego, czy podatnik prowadzi działalność gospodarczą, czy takiej działalności nie prowadzi.

W konsekwencji organ podatkowy uznał, że:

„(...) Wydatki uwarunkowane stanem zdrowia osoby prowadzącej działalność gospodarczą bądź mające na celu jego ochronę, należą do wydatków o charakterze osobistym. W sytuacji zaistnienia wady wzroku, czy też jej pogłębienia się, osoba fizyczna jest zmuszona do poczynienia zakupu okularów korekcyjnych niezależnie od tego, czy prowadzi działalność gospodarczą, czy też działalności takiej nie prowadzi. Tak więc bezpośrednim celem, jaki jest związany z ponoszeniem tego rodzaju wydatków jest korekcja wady oraz ochrona wzroku osoby prowadzącej działalność gospodarczą, a nie osiągnięcie przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej.

Wskazanie, że ze względu na wiek i charakter pracy niezbędne są Pani okulary korekcyjne do pracy przy komputerze nie zmienia faktu, że wydatek ten będzie niewątpliwie uwarunkowany stanem Pani zdrowia, tzn. stwierdzoną wadą wzroku, a więc będzie wydatkiem wyłącznie o charakterze osobistym niezależnym od prowadzenia działalności gospodarczej.

(...) wskazać należy, że wydatki związane z zakupem okularów korekcyjnych – jako wydatki osobiste – nie mogą zostać zakwalifikowane jako koszty uzyskania przychodów, zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. (...)”

Od redakcji:

Organy podatkowe od lat niezmiennie twierdzą, że wydatek na zakup okularów korekcyjnych przez przedsiębiorcę nie może stanowić kosztu uzyskania przychodu w jego działalności, gdyż jest to wydatek o charakterze osobistym ponoszonym przez podatnika niezależnie od tego, czy prowadzi on działalność gospodarczą, czy też takiej działalności nie prowadzi. Tak uznał również Dyrektor KIS m.in. w interpretacjach indywidualnych z 20 marca 2024 r., nr 0114-KDIP3-1.4011.55.2024.2.AC, z 8 marca 2023 r., nr 0113-KDIPT2-1.4011.12.2023.2.HJ, czy z 18 stycznia 2023 r., nr 0115-KDIT3.4011.920.2022.1.AD.

2. Odpowiedzi na pytania Czytelników

2.1. Wypłata po ustaniu zatrudnienia a pracownicze koszty uzyskania przychodów

- ☒ *W dniu 28 lutego 2025 r. wypłaciliśmy pracownikowi, z którym w tym dniu została rozwiązana umowa o pracę, wynagrodzenie za luty br. Okazało się, że jeden składnik wynagrodzenia został wypłacony w zaniżonej kwocie. W związku z tym w marcu br. wypłacimy ww. pracownikowi wyrównanie. Czy do kwoty wyrównania wypłaconego po ustaniu zatrudnienia powinniśmy zastosować koszty uzyskania przychodu? Pracownik ten miał stosowane podstawowe koszty uzyskania przychodów.*

Ustalając zaliczkę na podatek dochodowy od kwoty wyrównania wypłaconego po ustaniu zatrudnienia, stanowiącego przychód ze stosunku pracy, płatnik (tu: były pracodawca) powinien zastosować podstawowe koszty uzyskania przychodów.

Zakłady pracy będące osobami fizycznymi, osobami prawnymi oraz jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej są obowiązane jako płatnicy obliczać i pobierać w ciągu roku zaliczki na podatek dochodowy od osób, które uzyskują od tych zakładów m.in. przychody ze stosunku pracy (art. 32 ust. 1 ustawy o PDOF).

Płatnik (tu: pracodawca) jest zobowiązany do poboru w ciągu roku zaliczek na podatek dochodowy od dochodu pracownika. W myśl art. 32 ust. 4 ustawy o PDOF, za dochód pracownika uważa się uzyskane w ciągu miesiąca przychody m.in. ze stosunku pracy, po odliczeniu:

- kosztów uzyskania w wysokości określonej w art. 22 ust. 2 pkt 1 albo 3 (tj. podstawowych albo podwyższonych kosztów pracowniczych) lub ust. 9 pkt 1-3 (tj. m.in. 50% kosztów z tytułu korzystania przez twórców z praw autorskich lub rozporządzania przez nich tymi prawami) oraz
- potrąconych przez płatnika w danym miesiącu składek na ubezpieczenia społeczne.

Podwyższone koszty uzyskania przychodów pracodawca może stosować pracownikowi tylko wówczas, gdy ten ostatni złoży pracodawcy stosowne oświadczenie w tej sprawie (np. na druku PIT-2). Pracownik – oprócz oświadczenia w sprawie stosowania ww. kosztów – może złożyć pracodawcy inne oświadczenia (lub wnioski) mające wpływ na obliczenie zaliczki na podatek. Stanowi o tym art. 31a ustawy o PDOF.

Natomiast, jak wynika z art. 31a ust. 7 tej ustawy, po ustaniu stosunku prawnego stanowiącego podstawę dokonywania przez płatnika świadczeń podatnikowi, płatnik przy obliczaniu zaliczki pomija oświadczenia i wnioski złożone uprzednio przez podatnika, z wyjątkiem wniosków o:

- obliczanie zaliczek bez stosowania ulgi dla młodych,
- niestosowanie pracowniczych kosztów uzyskania przychodów (podstawowych lub podwyższonych),
- rezygnacji ze stosowania 50% kosztów uzyskania przychodów.

Jeżeli podatnik złożył ww. wniosek (np. o niestosowanie kosztów uzyskania przychodów), płatnik stosuje go również po ustaniu stosunku prawnego stanowiącego podstawę dokonania wypłaty świadczenia. Tak też wyjaśniło Ministerstwo Finansów w objaśnieniach podatkowych

z 30 grudnia 2022 r., pt. „Oświadczenia i wnioski mające wpływ na wysokość zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych obliczanych przez płatników tego podatku”.

Po ustaniu stosunku pracy pracodawca nie stosuje się już zatem do złożonych przez pracownika oświadczeń i wniosków mających wpływ na obliczenie zaliczki na podatek, za wyjątkiem ww. wniosków.

Podstawowe koszty pracownicze pracodawca stosuje z mocy ustawy, na podstawie ww. art. 32 ust. 4 ustawy o PDOF (za wyjątkiem sytuacji, gdy pracownik złoży wniosek o ich niestosowanie). W sytuacji opisanej w pytaniu pracodawca powinien je zatem zastosować do przychodów uzyskanych przez byłego pracownika (tu: do kwoty wyrównania) po ustaniu stosunku pracy. Jedynie w przypadku, gdyby podatnik złożył wniosek o niestosowanie takich kosztów, płatnik nie powinien ich stosować (zarówno podczas zatrudnienia, jak i po ustaniu stosunku pracy).

2.2. Wydatki na powypadkową naprawę samochodu ciężarowego a koszty uzyskania przychodów

✉ *Firmowy samochód ciężarowy (środek trwały) uczestniczył w wypadku drogowym spowodowanym przez innego kierowcę. Czy podatnik (PKPiR, podatek liniowy) może zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów wydatki na naprawę tego samochodu, koszty holowania oraz wynajęcie samochodu zastępczego? Podatnik stara się o zwrot ww. kosztów z ubezpieczenia sprawcy.*

Jeśli ww. samochód był objęty ubezpieczeniem dobrowolnym, to wydatki na jego powypadkową naprawę zasadniczo mogą stanowić koszty uzyskania przychodów. Przy czym, jeśli wydatki na naprawę ww. samochodu zostaną sfinansowane odszkodowaniem objętym zwolnieniem z PIT, to nie mogą one zostać ujęte w kosztach uzyskania przychodów.

Wydatki na naprawę samochodu ciężarowego

Zgodnie z ogólną definicją kosztów uzyskania przychodów, określoną w art. 22 ust. 1 ustawy o PDOF, kosztami takimi są koszty poniesione w celu osiągnięcia przychodów lub zachowania albo zabezpieczenia źródła przychodów, z wyjątkiem kosztów wymienionych w art. 23 tej ustawy.

W przypadku wydatków ponoszonych w prowadzonej działalności gospodarczej uznaje się zasadniczo, że mogą one stanowić koszty podatkowe, jeśli są związane z tą działalnością oraz są racjonalnie i gospodarczo uzasadnione, a ich celem jest osiągnięcie przychodów, zachowanie bądź zabezpieczenie ich źródła. Wydatki te nie mogą jednak znajdować się w negatywnym katalogu kosztów uzyskania przychodów.

W myśl art. 23 ust. 1 pkt 48 ustawy o PDOF, nie uważa się za koszty uzyskania przychodów strat powstałych w wyniku utraty lub likwidacji samochodów oraz kosztów ich remontów powypadkowych, jeżeli samochody nie były objęte ubezpieczeniem dobrowolnym.

W pytaniu nie wskazano, czy samochód, który uczestniczył w wypadku był objęty ubezpieczeniem dobrowolnym. Jeśli samochód ten:

- był objęty ubezpieczeniem dobrowolnym (generalnie ubezpieczeniem AC), to wydatki na powypadkową naprawę tego pojazdu zasadniczo mogą zostać zaliczone do kosztów uzyskania przychodów,

- nie był objęty ubezpieczeniem dobrowolnym, wówczas wydatki na jego powypadkową naprawę nie mogą stanowić kosztów uzyskania przychodów.

Zaliczenie wydatków na powypadkowy remont (naprawę) samochodu innego niż osobowy do kosztów uzyskania przychodów zostało uzależnione również od podatkowego ujęcia odszkodowania za szkody w środku trwałym. Ustawodawca przewidział bowiem zwolnienie z PIT dla odszkodowań za szkody w środku trwałym (z wyłączeniem samochodu osobowego), w części wydatkowanej w roku podatkowym lub w roku bezpośrednio po nim następującym m.in. na remont tego środka trwałego. Zwolnienie to stosuje się także do otrzymanego odszkodowania w części odpowiadającej wartości wydatków poniesionych przez podatnika na ww. cel od dnia powstania szkody do dnia otrzymania odszkodowania, w części niezaliczonej do kosztów uzyskania przychodów, w tym poprzez odpisy amortyzacyjne. Tak wynika z art. 21 ust. 1 pkt 29b i ust. 35a ustawy o PDOF.

W świetle powyższego odszkodowanie na remont samochodu ciężarowego zasadniczo korzysta ze zwolnienia od podatku. Wówczas wydatki na naprawę ww. samochodu, sfinansowane tym odszkodowaniem (zwolnionym z PIT), nie stanowią kosztów uzyskania przychodów. Stanowi o tym art. 23 ust. 1 pkt 56 ww. ustawy. W myśl tego przepisu, nie uważa się za koszty uzyskania przychodu wydatków i kosztów bezpośrednio sfinansowanych z dochodów (przychodów), o których mowa m.in. w art. 21 ust. 1 pkt 29b ww. ustawy.

Zasada ta będzie miała zastosowanie również w przypadku, gdy najpierw podatnik poniósł wydatki na remont samochodu ciężarowego, a dopiero później otrzymał odszkodowanie odpowiadające wartości tych wydatków, których nie zaliczył do kosztów uzyskania przychodów. Natomiast gdyby podatnik ww. wydatki zaliczył do kosztów uzyskania przychodów, to otrzymane w późniejszym czasie odszkodowanie nie mogłoby korzystać ze zwolnienia z PIT.

Należy dodać, że powyższe regulacje stosuje się także w sytuacji, gdy firma ubezpieczeniowa przekazuje kwotę odszkodowania bezpośrednio na rachunek bankowy warsztatu samochodowego.

Powypadkowa naprawa samochodu ciężarowego (środka trwałego)	
Samochód był objęty dobrowolnym ubezpieczeniem AC	<ul style="list-style-type: none"> • wydatki na naprawę nie stanowią kosztów uzyskania przychodów, jeśli odszkodowanie korzysta ze zwolnienia z PIT, • wydatki na naprawę stanowią koszty uzyskania przychodów, jeśli odszkodowanie nie jest zwolnione z PIT (stanowi przychód podlegający opodatkowaniu)
Samochód nie był objęty dobrowolnym ubezpieczeniem AC	wydatki na powypadkową naprawę nie stanowią kosztów uzyskania przychodów (odszkodowanie na remont środka trwałego może korzystać ze zwolnienia z PIT)

Koszty holowania i wynajęcia samochodu zastępczego

Koszty holowania oraz wynajęcia samochodu zastępczego w związku z wypadkiem drogowym należy rozpatrywać przez pryzmat ogólnej definicji kosztów uzyskania przychodów zapisanej w art. 22 ust. 1 ustawy o PDOF. Nie są to bowiem koszty remontu powypadkowego samochodu.

O ile zatem ww. wydatki są związane z prowadzoną działalnością gospodarczą, są racjonalne i gospodarczo uzasadnione oraz służą zachowaniu albo zabezpieczeniu źródła przychodów, to zasadniczo mogą stanowić koszty uzyskania przychodów. Wydatki te mogą stanowić koszty uzyskania przychodów również w sytuacji, gdy podatnik otrzyma ich zwrot

z firmy ubezpieczeniowej lub zostaną pokryte wypłaconym odszkodowaniem. W tym przypadku taki zwrot/odszkodowanie z firmy ubezpieczeniowej stanowi dla podatnika przychód podlegający opodatkowaniu.

2.3. Sfinansowanie warsztatów samorozwoju dla pracownika

✉ ***Spółka otrzymała dotację unijną na sfinansowanie 80% ceny udziału pracownika w warsztatach samorozwoju. Pozostałe 20% ceny tych warsztatów pokryje z własnych środków spółka bądź pracownik. Program warsztatów nie ma związku z przedmiotem działalności spółki. Czy w takiej sytuacji u pracownika powstanie przychód podlegający opodatkowaniu i oskładkowaniu?***

Naszym zdaniem, jeżeli celem warsztatów samorozwoju jest poszerzenie tzw. umiejętności miękkich pracownika, związanych z bieżącym funkcjonowaniem spółki, to należy uznać, że sfinansowanie udziału pracownika w takich warsztatach leży głównie w interesie spółki i nie spowoduje powstania u tej osoby przychodu w rozumieniu ustawy o PDOF. W konsekwencji świadczenie nie będzie podległo oskładkowaniu.

Pojęcie przychodu w rozumieniu ustawy o PDOF

W myśl art. 12 ust. 1 ustawy o PDOF, za przychody ze stosunku pracy uważa się wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty, bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych. Przychód powstaje w momencie otrzymania przez pracownika pieniędzy wypłaconych mu przez pracodawcę (lub postawienia ich do dyspozycji pracownika) bądź otrzymania przez pracownika świadczeń w naturze i innych nieodpłatnych świadczeń (art. 11 ust. 1 ustawy o PDOF). Wartość pieniężną nieodpłatnych świadczeń należy ustalić na podstawie art. 11 ust. 2a-2b ustawy o PDOF. Przykładowo, jeżeli przedmiotem świadczenia są usługi zakupione przez pracodawcę, to przychód ustala się według cen zakupu danej usługi.

Ustawodawca nie sprecyzował pojęcia nieodpłatnych świadczeń. Zgodnie z ugruntowanym poglądem, dla celów podatku dochodowego, za nieodpłatne świadczenia zasadniczo uważa się wszelkie zjawiska gospodarcze i zdarzenia prawne, których następstwem jest uzyskanie korzyści kosztem innego podmiotu, a także te wszystkie zdarzenia, których skutkiem jest nieodpłatne, tj. niezwiązane z kosztami lub inną formą ekwiwalentu, przysporzenie majątku tej osobie, mające konkretny wymiar finansowy. Przysporzenie to może polegać na zwiększeniu majątku lub uniknięciu wydatku, jaki podatnik musiałby ponieść, aby uzyskać określone świadczenie. Jak wynika z uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 8 lipca 2014 r., sygn. akt K 7/13, za przychód pracownika z tytułu nieodpłatnych świadczeń mogą być uznane świadczenia, które łącznie spełniają następujące przesłanki:

- zostały spełnione za zgodą pracownika (skorzystał z nich w pełni dobrowolnie),
- zostały spełnione w jego interesie (a nie w interesie pracodawcy) i przyniosły mu korzyść w postaci powiększenia aktywów lub uniknięcia wydatku, który musiałby ponieść,
- korzyść ta jest wymierna i przypisana indywidualnemu pracownikowi (nie jest dostępna w sposób ogólny dla wszystkich podmiotów).

Organy podatkowe w swoich wyjaśnieniach podkreślają, że ustawowe pojęcie nieodpłatnych świadczeń musi być zawsze interpretowane w konkretnym kontekście, a nie w oderwaniu od niego, z pominięciem okoliczności realizacji pewnych uprawnień, zjawisk gospodarczych i zdarzeń prawnych. Tak stwierdził m.in. Dyrektor KIS w interpretacjach indywidualnych z 4 października 2024 r., nr 0113-KDIPT2-3.4011. 492.2024.2.GG oraz z 18 stycznia 2023 r., nr 0115-KDIT2.4011.715.2022.2.MM.

Dla Prenumeratorów GOFIN

Interpretacje urzędowe dostępne
w serwisie www.interpretacje.gofin.pl

W sytuacji przedstawionej w pytaniu spółka zamierza sfinansować pracownikowi udział w warsztatach samorozwoju. Przy czym na pokrycie 80% kosztów udziału pracownika w tych warsztatach spółka uzyskała dotację unijną. Można z tego wnioskować, że udział pracownika w takich warsztatach jest uzasadniony potrzebami spółki, jako podmiotu gospodarczego.

W treści pytania zaznaczono jednak, że program warsztatów nie ma związku z przedmiotem działalności spółki. Zakładamy, że autor pytania miał na myśli, iż wspomniane warsztaty nie dotyczą tzw. umiejętności twardych pracownika, czyli wiedzy specjalistycznej niezbędnej do wykonywania zadań w danej branży (np. obsługi systemu informatycznego). Celem warsztatów samorozwoju jest bowiem poszerzenie tzw. umiejętności miękkich (zdolności osobistych) pracownika, takich jak np. radzenie sobie ze stresem, kreatywność, komunikacja z klientami, zdolność pracy w zespole, umiejętności negocjacyjne i decyzyjne. W rezultacie rozwój umiejętności miękkich pracownika ma wpływ na prawidłowe i efektywne wykonywanie przez niego obowiązków pracowniczych związanych z bieżącym funkcjonowaniem spółki (pracodawcy).

Jeżeli zatem, w stanie faktycznym przedstawionym w pytaniu, celem warsztatów samorozwoju jest poszerzenie tzw. umiejętności miękkich pracownika związanych z bieżącym funkcjonowaniem spółki (co potwierdza program warsztatów), to – naszym zdaniem – należy uznać, że sfinansowanie udziału pracownika w takich warsztatach leży głównie w interesie spółki, a nie pracownika. W takiej sytuacji u pracownika nie powstanie realne przysporzenie majątkowe, a tym samym nie zostaną łącznie spełnione przesłanki wskazane w powołanym wyroku TK. W konsekwencji nie powstanie przychód w rozumieniu ustawy o PDOF. Zaprezentowane przez nas stanowisko znajduje potwierdzenie w interpretacjach indywidualnych Dyrektora KIS z 18 stycznia 2023 r., nr 0115-KDIT2.4011.715.2022.2.MM, a także z 9 sierpnia 2019 r., nr 0115-KDIT2.4011.210.2019.2.MM.

Natomiast w sytuacji, gdy łącznie zostaną spełnione następujące przesłanki: udział pracownika w warsztatach samorozwoju jest dobrowolny, leży w jego interesie oraz przyniesie mu wymierną korzyść majątkową (uniknie wydatków, które musiałby ponieść), to wówczas sfinansowanie przez spółkę kosztów związanych z udziałem pracownika w warsztatach samorozwoju (zarówno ze środków własnych spółki, jak i z dotacji unijnej) spowoduje powstanie u tej osoby przychodu w rozumieniu ustawy o PDOF. W przypadku gdy świadczenie będzie częściowo odpłatne, to wówczas przychodem pracownika będzie różnica pomiędzy wartością tego świadczenia a odpłatnością ponoszoną przez pracownika (art. 11 ust. 2b ustawy o PDOF). Przychód ten będzie podlegał opodatkowaniu.

Podstawa składek ZUS

Podstawę wymiaru składek ZUS pracownika, co do zasady, stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, osiągniany z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy. Jeżeli zatem w rozpatrywanym stanie faktycznym sfinansowanie przez spółkę warsztatów samorozwoju dla pracownika nie będzie generowało przychodu w rozumieniu przepisów ustawy o PDOF, to w konsekwencji wartość tego szkolenia nie będzie również stanowiła podstawy wymiaru składek ZUS.

VII. ŚRODKI TRWAŁE

1. Odpisy amortyzacyjne a dochód do opodatkowania estońskim CIT – interpretacja KIS

Spółka opodatkowana estońskim CIT powinna określać zasady amortyzacji środków trwałych kierując się przepisami ustawy o rachunkowości. Ponieważ przepisy podatkowe dotyczące amortyzacji nie obowiązują takiej spółki, w związku z tym przy ustalaniu podstawy opodatkowania estońskim CIT mogą być uwzględniane m.in. odpisy amortyzacyjne od nieruchomości mieszkalnych.

(interpretacja indywidualna Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 6 lutego 2025 r., nr 0114-KDIP2-2.4010.657.2024.2.SJ)

Stan faktyczny oraz stanowisko podatnika

Spółka z o.o. opodatkowana ryczałtem od dochodów spółek, tzw. estońskim CIT, prowadziła działalność dotyczącą budowy budynków usługowo-handlowych (budynku A i budynku B) oraz ich zarządu (m.in. w zakresie wynajmu) części stanowiącej środki trwałe spółki.

W związku z tym spółka zwróciła się do organu podatkowego m.in. z pytaniem, czy płacąc estoński CIT będzie mogła dla celów wyliczenia tego podatku ująć w kosztach odpisy amortyzacyjne, ustalone zgodnie z ustawą o rachunkowości.

Zdaniem spółki, odpowiedź na tak zadane pytanie jest twierdząca bowiem podstawę opodatkowania ryczałtem stanowi m.in. suma dochodu z tytułu podzielonego zysku i dochodu z tytułu zysku przeznaczonego na pokrycie strat ustalona w roku podatkowym, w którym podjęto uchwałę o podziale lub pokryciu wyniku finansowego netto. Z kolei podzielony wynik finansowy netto ustalany jest na podstawie przepisów o rachunkowości.

Stanowisko organu podatkowego

Organ podatkowy zgodził się z podejściem spółki i jednocześnie przypomniał, że na podstawie art. 28m ust. 1 ustawy o PDOP, u podatników opodatkowanych estońskim CIT opodatkowaniu tym podatkiem podlega dochód odpowiadający:

- 1) wysokości zysku netto wypracowanego w okresie opodatkowania ryczałtem w części, w jakiej zysk ten został uchwałą o podziale lub pokryciu wyniku finansowego netto przeznaczony:
  - a) do wypłaty udziałowcom, akcjonariuszom albo wspólnikom (dochód z tytułu podzielonego zysku) lub
  - b) na pokrycie strat powstałych w okresie poprzedzającym okres opodatkowania ryczałtem (dochód z tytułu zysku przeznaczonego na pokrycie strat);
- 2) wysokości ukrytych zysków (dochód z tytułu ukrytych zysków);
- 3) wysokości wydatków niezwiązanych z działalnością gospodarczą (dochód z tytułu wydatków niezwiązanych z działalnością gospodarczą);
- 4) nadwyżce wartości rynkowej składników przejmowanego majątku lub wniesionego w drodze wkładu niepieniężnego ponad wartość podatkową tych składników (dochód z tytułu zmiany wartości składników majątku) – w przypadku łączenia, podziału, przekształcenia podmiotów lub wniesienia w drodze wkładu niepieniężnego przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części;

- 5) sumie zysków netto osiągniętych w każdym roku podatkowym stosowania opodatkowania ryczałtem w części, w jakiej te zyski nie były zyskami podzielonymi lub nie zostały przeznaczone na pokrycie straty (dochód z tytułu zysku netto) – w przypadku podatnika, który zakończył opodatkowanie ryczałtem;
- 6) wartości przychodów i kosztów podlegających zgodnie z przepisami o rachunkowości zarachowaniu w roku podatkowym i uwzględnieniu w zysku (stracie) netto, które nie zostały uwzględnione w tym zysku (stracie) netto (dochód z tytułu nieujawnionych operacji gospodarczych).

Jak wynika z art. 28c pkt 3 ustawy o PDOP, ilekroć jest mowa o wyniku finansowym netto, oznacza to wynik finansowy netto ustalany na podstawie przepisów o rachunkowości.

Organ podatkowy zwrócił uwagę, że na podstawie art. 28h ustawy o PDOP, dla ustalenia podstawy opodatkowania estońskim CIT nie stosuje się innych przepisów ustawy o PDOP regulujących analogiczne kwestie, tj. w zakresie ustalenia dochodu, podstawy opodatkowania, stawki podatkowej, a także podatku od przychodów z budynków czy podatku minimalnego, których rozliczenie jest bezpośrednio związane z podstawowymi (klasycznymi) zasadami rozliczania podatku CIT. Ten sposób opodatkowania wiąże podstawę opodatkowania z kategoriami prawa bilansowego. Podatnicy nie stosują m.in. art. 16c pkt 2a ustawy o PDOP, zgodnie z którym amortyzacji nie podlegają budynki mieszkalne, lokale mieszkalne stanowiące odrębną nieruchomości, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz prawo do domu jednorodzinnego w spółdzielni mieszkaniowej.

Jak podkreślił organ podatkowy, estoński CIT będący alternatywną formą opodatkowania nie posługuje się takimi pojęciami jak koszty uzyskania przychodów, czy koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodów. Podatnik opodatkowany estońskim CIT dokonuje wyliczenia oraz zapłaty podatku w oparciu o przepisy rozdziału 6b ustawy o PDOP.

Organ podatkowy wskazał, że przy ocenie prawidłowości kwalifikacji przychodów, kosztów, zysków, strat i innych kategorii rachunkowych uwzględnianych w wyniku finansowym netto, znaczenie mają przyjęte w spółce zasady (polityka) rachunkowości, treść ekonomiczna zdarzeń oraz nadrzędne zasady rachunkowości (m.in. wiarygodności, przewagi treści nad formą, memoriału, współmierności przychodów i kosztów, ostrożności, istotności, ciągłości, kontynuacji działalności oraz indywidualnej wyceny). Podatnik obowiązany jest rzetelnie i jasno przedstawiać sytuację majątkową i finansową oraz wynik finansowy jednostki, stosując przyjęte zasady (politykę) rachunkowości zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości.

Mając na uwadze wymienione przepisy prawa podatkowego oraz przedstawiony opis sprawy, organ podatkowy stwierdził, że:

„(...) Spółka w czasie opodatkowania ryczałtem od dochodów spółek powinna określać zasady amortyzacji środków trwałych kierując się przepisami ustawy o rachunkowości. Przepisy podatkowe odnośnie amortyzacji nie mają wobec niej zastosowania. Ze względu na fakt, że spółka będzie korzystała z opodatkowania dochodów ryczałtem od dochodów spółek nie będzie miał zastosowania w niniejszej sprawie nowo obowiązujący art. 16c pkt 2a ustawy o CIT, wyłączający z katalogu przedmiotów podlegających amortyzacji m.in.: nieruchomości mieszkalne.

Zatem zgodzić należy się z Państwem stanowiskiem, że spółka będzie mogła dla celów wyliczenia ryczałtu od dochodów spółek, ująć w kosztach amortyzację od części budynków A i B będących dla spółki środkami trwałymi, tj. odrębnymi własnościami lokalu. Wynika to z faktu, że spółka wybierając opodatkowanie ryczałtem od dochodów spółek, o którym mowa w rozdziale 6b ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, nie będzie podlegała opodatkowaniu na zasadach określonych w art. 19, art. 24b, art. 24ca i art. 24d ustawy o CIT, o czym stanowi art. 28h ustawy o CIT. Tym samym nie będą Państwo zobowiązani do stosowania przepisów dotyczących amortyzacji podatkowej, bowiem opodatkowanie ryczałtem od dochodów spółek wiąże podstawę opodatkowania z kategoriami prawa bilansowego. (...)”

2. Nakłady na ulepszenie nieruchomości wykonane przez właściciela, lecz sfinansowane przez najemcę

Spółka – właściciel budynku – wynajęła część hali magazynowej innemu podmiotowi (niepowiązanemu). Przy zawarciu umowy uzgodniono, że spółka dokona na rzecz najemcy nakładów ulepszeniowych polegających na wykonaniu dodatkowej toalety i pomieszczenia socjalnego. Poniesione przez właściciela wydatki zostaną refakturowane na najemcę. Jak rozliczyć taką inwestycję?

Zasadniczo nakłady poniesione przez właściciela na rozbudowę/ulepszenie własnej nieruchomości rozlicza się jako zwiększenie jej wartości początkowej. Tak jednak nie będzie w przypadku opisanym w pytaniu, gdzie prace wprawdzie wykonał właściciel nieruchomości, lecz zostały one w całości sfinansowane przez przyszłego najemcę nieruchomości. W związku z tym właściciel dokonując refakturowania na najemcę pełnej wartości poniesionych nakładów ulepszeniowych wykaże koszty uzyskania przychodów i jednocześnie w tej samej wysokości przychód podatkowy. Natomiast u najemcy – w naszej ocenie – powstanie inwestycja w obcym środku trwałym. Naszym zdaniem, taka sytuacja niczym nie różni się bowiem od klasycznego zdarzenia polegającego na wykonaniu ulepszenia nieruchomości przez obcy (trzeci) podmiot, sfinansowanego z zasobów najemcy. W obu przypadkach nakłady zostałyby poniesione przez najemcę (kosztem jego majątku), z przeznaczeniem do wykorzystania na potrzeby użytkowania najmowanej nieruchomości.

Ustawy o podatku dochodowym nie zawierają definicji inwestycji w obcym środku trwałym. W art. 16a ust. 2 ustawy o PDOP (odpowiednio art. 22a ust. 2 ustawy o PDOF) wskazano jedynie, że zaliczane do środków trwałych przyjęte do używania inwestycje w obcych środkach trwałych, zwanych dalej „inwestycjami w obcych środkach trwałych” podlegają amortyzacji niezależnie od przewidywanego okresu używania.

Natomiast w objaśnieniach wstępnych zawartych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 3 października 2016 r. w sprawie Klasyfikacji Środków Trwałych (KŚT); Dz. U. poz. 1864 wskazano, że do środków trwałych zalicza się ulepszenia w obcych środkach trwałych oraz że ulepszenia te (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja, modernizacja) klasyfikowane są w odpowiednich grupowaniach KŚT, w zależności od środka trwałego, którego dotyczą. Pojęcie ulepszeń w obcych środkach trwałych używane jest również w ustawie o rachunkowości (por. art. 3 ust. 1 pkt 15 ustawy).

Można zatem stwierdzić, że „podatkowa” inwestycja w obcym środku jest tożsama z „bilansowym” (zgodnym z KŚT) pojęciem ulepszenia w obcych środkach trwałych.

Przypomnijmy, że środki trwałe uważa się za ulepszone, gdy suma wydatków poniesionych na ich przebudowę, rozbudowę, rekonstrukcję, adaptację lub modernizację w danym roku podatkowym przekracza 10.000 zł i wydatki te powodują wzrost wartości użytkowej w stosunku do wartości z dnia przyjęcia środków trwałych do używania, mierzonej w szczególności okresem używania, zdolnością wytwórczą, jakością produktów uzyskiwanych za pomocą ulepszonych środków trwałych i kosztami ich eksploatacji (por. art. 16g ust. 13 ustawy o PDOP oraz art. 22g ust. 17 ustawy o PDOF).

Dodajmy, że inwestycje w obcych środkach trwałych podlegają generalnie amortyzacji przy wykorzystaniu stawek amortyzacyjnych przewidzianych dla ulepszanego środka trwałego, określonych w Wykazie rocznych stawek amortyzacyjnych stanowiącym załącznik nr 1 do ustaw o podatku dochodowym.

Podatnicy mogą jednak zamiennie indywidualnie ustalić stawkę amortyzacyjną, która dla przyjętych do używania inwestycji w obcych środkach trwałych, takich jak obce budynki (lokale) lub budowle – określa okres amortyzacji nie krótszy niż 10 lat, co oznacza stawkę amortyzacyjną równą 10% rocznie.

VIII. PORADY DLA FIRM

1. Informacja PFRON w sprawie przedłużania orzeczeń o niepełnosprawności dla celów dofinansowania do wynagrodzeń/refundacji składek ZUS/KRUS

PFRON na swojej stronie internetowej (www.pfron.org.pl) w dniu 5 lutego 2025 r. zamieścił komunikat w sprawie przedłużania orzeczeń o niepełnosprawności/stopniu niepełnosprawności dla celów dofinansowania do wynagrodzeń lub refundacji składek ZUS/KRUS.

W informacji tej PFRON przypomniał, że orzeczenia o niepełnosprawności albo o stopniu niepełnosprawności, których ważność wygasa z dniem 30 września 2024 r. lub później, mogą być przedłużane na podstawie art. 6bb ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. W myśl tego przepisu, jeżeli wniosek o wydanie kolejnego orzeczenia o niepełnosprawności albo o stopniu niepełnosprawności został złożony w okresie ważności poprzedniego orzeczenia, to zachowuje ono ważność do dnia wydania kolejnego ostatecznego orzeczenia, nie dłużej jednak niż do ostatniego dnia szóstego miesiąca następującego po dacie określającej tę ważność.

Terminowe złożenie wniosku o nowe orzeczenie potwierdza przewodniczący zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności, wydając zaświadczenie, które określa termin ważności dotychczasowego orzeczenia. Dokument ten umożliwia przedłużenie uprawnień związanych z niepełnosprawnością do czasu wydania nowego orzeczenia.

Jak dalej czytamy w ww. komunikacie PFRON:

„(...) Co trzeba zrobić, aby dalej ubiegać się o refundację składek ZUS/KRUS

Jeśli jesteś przedsiębiorcą lub rolnikiem z niepełnosprawnością (albo opłacasz składki KRUS za niepełnosprawnego domownika) i chcesz przedłużyć Twoje lub domownika orzeczenie o stopniu niepełnosprawności w Systemie Obsługi Dofinansowań i Refundacji, prześlij do Funduszu:

- *kopię zaświadczenia, które potwierdzi, że złożyłeś wniosek o nowe orzeczenie i określ termin ważności poprzedniego orzeczenia oraz*
- *kopię nowego orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, gdy je otrzymasz.*

Dostarczenie kolejnego orzeczenia jest szczególnie ważne, jeśli nowe orzeczenie ma niższy stopień lub nie przyznaje statusu osoby niepełnosprawnej. Dzięki temu prawidłowo zakończymy ważność poprzedniego orzeczenia.

Jeśli dostarczysz do PFRON nowe orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, ale nie dostarczysz zaświadczenia, Fundusz przeanalizuje poprzednie i nowe orzeczenie, aby ustalić, czy przedłużenie poprzedniego orzeczenia jest możliwe.

Co trzeba zrobić, aby dalej ubiegać się o dofinansowanie do wynagrodzeń

Jeśli jesteś pracodawcą, który ubiega się o dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych, to abyś mógł dalej na bieżąco korzystać z tego wsparcia, powinieneś otrzymać od pracownika:

- *kopię zaświadczenia, które potwierdzi, że pracownik złożył wniosek o nowe orzeczenie i określi termin ważności poprzedniego orzeczenia oraz*
- *kopię nowego orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, gdy już je otrzyma.*

Istotne jest, aby pracodawca pozyskał od pracownika informację, kiedy było wydane kolejne, ostateczne orzeczenie, aby prawidłowo zakończyć przedłużenie poprzedniego orzeczenia. Ma to znaczenie zwłaszcza, gdy kolejne orzeczenie przyznaje niższy stopień, nie wskazuje schorzeń szczególnych lub w ogóle nie przyznaje statusu osoby niepełnosprawnej.

Jeśli pracownik dostarczy nowe orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, ale nie dostarczy zaświadczenia, możesz przeanalizować poprzednie i nowe orzeczenie, aby ustalić, czy przedłużenie poprzedniego orzeczenia pracownika jest możliwe. (...)

2. PCC od przekształcenia w spółkę jawną uzależnione od rozstrzygnięcia przez TSUE statusu spółki jawnej

Na gruncie ustawy z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 295), opodatkowaniu podatkiem od czynności cywilnoprawnych (PCC) podlegają m.in. umowa spółki, a także zmiany umowy spółki, jeżeli powodują one podwyższenie podstawy opodatkowania PCC (z zastrzeżeniem, które tu pomijamy). Za zmianę umowy spółki uważa się m.in. przekształcenie lub łączenie spółek, jeżeli ich wynikiem jest zwiększenie majątku spółki osobowej lub podwyższenie kapitału zakładowego spółki kapitałowej.

Powyższe wynika z art. 1 pkt 1 lit. k) i pkt 2 oraz art. 1 ust. 3 pkt 3 ww. ustawy.

Przy przekształceniu lub łączeniu spółek podstawę opodatkowania stanowi wartość wkładów do spółki osobowej powstałej w wyniku przekształcenia albo wartość kapitału zakładowego spółki kapitałowej powstałej w wyniku przekształcenia lub połączenia (art. 6 ust. 1 pkt 8 lit. f) ww. ustawy).

Co istotne, zwolniono z PCC umowy spółki i ich zmiany związane z przekształceniem lub łączeniem spółek w części wkładów do spółki albo kapitału zakładowego, których wartość była uprzednio opodatkowana PCC lub podatkiem od wkładów kapitałowych do spółek kapitałowych na terytorium państwa członkowskiego innego niż Polska albo od których zgodnie z prawem państwa członkowskiego podatek nie był naliczany (art. 9 pkt 11 lit. a) ww. ustawy).

NSA w uchwale 7 sędziów ma odpowiedzieć na pytanie (zob. postanowienie NSA z 26 czerwca 2024 r., sygn. akt III FSK 1234/22), **czy w przypadku przekształcenia spółki osobowej (w tej sprawie: spółki komandytowej) w inną spółkę osobową (w tej sprawie: spółkę jawną), pod pojęciem ww. wkładów należy rozumieć wyłącznie wkłady wniesione przez wspólników spółki, czy również mienie nabyte przez spółkę przekształcaną w czasie jej istnienia, które w wyniku przekształcenia staje się majątkiem spółki przekształconej** (pisaliśmy o tym w BI nr 25 z 1 września 2024 r.).

Rozstrzygnięcie tej sprawy potrwa, bowiem poszerzony skład NSA zawiesił postępowanie (postanowieniem z 3 lutego 2025 r., sygn. akt III FSK 1234/22), gdyż chce ustalić, czy spółka jawna jest spółką kapitałową w rozumieniu unijnej dyrektywy 2008/7/WE. W związku z tym, poszerzony skład 7 sędziów NSA skierował zapytanie do TSUE:

„(...) Czy art. 9 dyrektywy Rady 2008/7/WE z dnia 12 lutego 2008 r. dotyczącej podatków pośrednich od gromadzenia kapitału (...), należy interpretować w ten sposób, że przyznając uprawnienie państwu członkowskiemu do nieuznawania za spółki kapitałowe podmiotów, prowadzących działalność skierowaną na zysk, o których mowa w art. 2 ust. 2 dyrektywy, takich jak spółka jawna, przyznaje on dowolność państwu członkowskiemu w zakresie opodatkowania podatkiem kapitałowym tych podmiotów? (...)”

IX. UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE I ZDROWOTNE

1. ZUS żony – osoby współpracującej po ustaleniu jej prawa do emerytury

Żona przedsiębiorcy pomaga mu w prowadzeniu działalności gospodarczej. Z tego tytułu jest zgłoszona do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego w ZUS jako osoba współpracująca. Z uwagi na osiągnięcie powszechnego wieku emerytalnego organ rentowy ustalił jej prawo do świadczenia emerytalnego od marca 2025 r. Czy od dnia ustalenia jej prawa do tego świadczenia obowiązkowe z tytułu współpracy stało się dla niej tylko ubezpieczenie zdrowotne?

Tak. Dla żony przedsiębiorcy pomagającej jemu w prowadzeniu działalności gospodarczej na zasadzie współpracy, od dnia ustalania prawa do emerytury obowiązkowe będzie tylko ubezpieczenie zdrowotne.

Ubezpieczenia osoby współpracującej

Członek rodziny współpracujący w firmie przedsiębiorcy (także korzystającego z ulgi na start) podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym (tj. emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu) oraz zdrowotnemu w ZUS. Dobrowolny charakter dla osoby współpracującej ma ubezpieczenie chorobowe, do którego może ona przystąpić na wniosek. Zgłoszenia osoby współpracującej do wymienionych ubezpieczeń dokonuje osoba prowadząca działalność gospodarczą na formularzu ZUS ZUA, z kodem tytułu ubezpieczenia 05 11 X X.

Współpracownik z prawem do emerytury

W przypadku gdy osoba współpracująca przy prowadzeniu pozarolniczej działalności ma ustalone prawo do emerytury (na podstawie decyzji ZUS), wtedy obowiązkowe z tytułu ww. współpracy jest dla niej tylko ubezpieczenie zdrowotne. Do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych taka osoba może przystąpić, ale wyłącznie na zasadzie dobrowolności. Stanowi o tym art. 9 ust. 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 497 ze zm.).

W przypadku chęci przystąpienia do dobrowolnych ubezpieczeń przedsiębiorca (jako płatnik składek) powinien zgłosić żonę będącą osobą współpracującą do obowiązkowego ubezpieczenia wypadkowego. Taka osoba nie może natomiast podlegać dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu. Jest tak dlatego, że ubezpieczenie to występuje tylko obok obowiązkowych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych – co określa art. 11 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Informacja o zmianie charakteru ubezpieczeń

O zmianie charakteru ubezpieczeń społecznych osoby współpracującej z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność przedsiębiorca (jako płatnik) zawiadamia ZUS. Składka w tym celu formularz:

- wyrejestrowania z ubezpieczeń (społecznych i zdrowotnego) – ZUS ZWUA i następnie

Druki ZUS ZUA, ZUS ZZA i ZUS ZWUA dostępne w programie DRUKI Gofin w dziale Składki ZUS

- zgłoszenie do ubezpieczenia zdrowotnego – ZUS ZZA (lub ZUS ZUA – w przypadku chęci przystąpienia współpracownika do dobrowolnych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych) zawierającego prawidłowe dane.

W formularzach tych jako datę odpowiednio wyrejestrowania i zgłoszenia należy wpisać datę, od której osoba współpracująca ma ustalone prawo do emerytury (patrz: przykład).

UWAGA! Informację o posiadanym przez współpracownika prawie do emerytury płatnik przekazuje do ZUS w piątym znaku kodu tytułu ubezpieczenia, wpisując cyfrę 1.

Przykład

Pani Karolina w ramach współpracy pomaga mężowi w prowadzeniu działalności gospodarczej. Z tego tytułu podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym i zdrowotnemu w ZUS. W dniu 1 marca 2025 r. ukończyła powszechny wiek emerytalny i od tego dnia organ rentowy (na jej wniosek) przyznał pani Karolinie (na mocy decyzji) prawo do emerytury.

O zmianie charakteru ubezpieczeń społecznych w ZUS pani Karoliny, z racji współpracy, płatnik składek (jej mąż) poinformuje organ rentowy przekazując formularz:

- ZUS ZWUA – wyrejestrowanie z ubezpieczeń, gdzie w bloku IV. wpisze m.in.: w polu 01. – kod tytułu ubezpieczenia 05 11 0 0, w polu 02. – jako datę wyrejestrowania z ubezpieczeń 1 marca 2025 r., następnie
- ZUS ZZA – zgłoszenie do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego z tą samą datą, gdzie m.in. w bloku V. w polu 01. – wpisze kod tytułu ubezpieczenia – 05 11 1 0 (pani Karolina nie chciała przystąpić do dobrowolnych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych).

Składka zdrowotna osoby współpracującej

Podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne osób współpracujących z osobami prowadzącymi działalność pozarolniczą (w tym przedsiębiorcami korzystającymi z ulgi na start) ustala się na podstawie art. 81 ust. 2ya ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 146 ze zm.), zwanej ustawą zdrowotną. Stanowi ją dla ww. osób współpracujących kwota odpowiadająca 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w IV kwartale roku poprzedniego, włącznie z wypłatami z zysku, ogłaszanego przez Prezesa GUS. Składka w nowej wysokości obowiązuje od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia danego roku kalendarzowego. W 2025 r. podstawa wymiaru składki zdrowotnej ww. osób wynosi 6.411,89 zł (75% z kwoty 8.549,18 zł), a składka – 577,07 zł.

2. Objęcie ubezpieczeniem chorobowym prowadzącego działalność

Po upływie 2-letniego preferencyjnego ZUS-u zgłosiłem się do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego w ZUS z kodem tytułu ubezpieczenia 05 70 0 0. W wyniku pomyłki w ustaleniu okresu trwania ww. preferencyjnego ZUS-u dokonałem zmiany kodu tytułu ubezpieczenia z 05 70 na 05 10 dopiero od 1 marca 2025 r., zamiast od 1 lutego 2025 r. Czy w celu skorygowania tej daty wystarczy, że obecnie wyrejestruję się ze wszystkich ubezpieczeń i ponownie do nich zgłoszę z datą od 1 lutego 2025 r.?

Tak. Czytelnik powinien zgłosić się do ubezpieczeń społecznych i zdrowotnego z prawidłową datą, czyli od 1 lutego 2025 r. Wprawdzie od tego dnia będzie podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym i zdrowotnemu, jednak dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym ZUS obejmie go od dnia złożenia druku zgłoszenia.

Zasadniczo objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym następuje od dnia wskazanego w zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych. Taki zapis zawiera art. 14 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Dalsza treść tego przepisu wskazuje, że objęcie tym ubezpieczeniem nie może jednak nastąpić wcześniej niż od dnia, w którym zgłoszenie zostanie złożone w ZUS.

Od powyższej zasady przewidziano wyjątki, które pozwalają na objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym od dnia wskazanego w zgłoszeniu. Tak jest tylko wtedy, gdy zgłoszenie takie zostanie dokonane:

- w ciągu 7 dni od dnia powstania obowiązkowych ubezpieczeń (np. zgłoszenia się przedsiębiorcy do ubezpieczeń społecznych po zakończeniu 24-miesięcznego opłacania składek społecznych od preferencyjnej podstawy wymiaru),
- do końca stycznia danego roku kalendarzowego – w przypadku przedsiębiorcy korzystającego z małego ZUS, który rozpoczął lub wznowił prowadzenie działalności gospodarczej w styczniu danego roku (jeśli termin ten jest krótszy niż 7 dni, to zgłoszenie powinno nastąpić w ciągu 7 dni od daty powstania obowiązku ubezpieczeń).

Przedstawione wyjątki nie mają jednak zastosowania do sytuacji Czytelnika. W wyniku błędu z miesięcznym opóźnieniem dokonał on zgłoszenia siebie do ubezpieczeń społecznych (w tym dobrowolnego chorobowego) i ubezpieczenia zdrowotnego (na formularzu ZUS ZUA) z nowym kodem tytułu ubezpieczenia. Obecnie jest zobowiązany dokonać przedmiotowego zgłoszenia z właściwą datą (poprzez złożenie zgłoszenia wyrejestrowania i ponownego zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych) patrz: przykład.

UWAGA! Początek okresu trwania 6-miesięcznej ulgi na start stanowi dzień faktycznego rozpoczęcia wykonywania działalności – gdy dzień ten przypada pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego, miesiąc ten wlicza się do 6 miesięcy trwania ulgi. Jeśli natomiast przedsiębiorca rozpocznie wykonywanie działalności gospodarczej w trakcie miesiąca kalendarzowego, wówczas tego miesiąca nie wlicza się do okresu trwania ulgi na start.

Okres trwania 24-miesięcznego preferencyjnego ZUS wynosi 24 miesiące kalendarzowe. Liczy się go od dnia rozpoczęcia działalności gospodarczej lub zakończenia ulgi na start. Przy jego ustalaniu bierze się pod uwagę pełne miesiące kalendarzowe.

Przykład

Osoba (przedsiębiorca) rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej z dniem 1 sierpnia 2022 r. Przez okres pierwszych 6 miesięcy korzystała z ulgi na start (tj. do 31 stycznia 2023 r.). Następnie od 1 lutego 2023 r. przedsiębiorca zgłosił się do ubezpieczeń społecznych (w tym dobrowolnego chorobowego) i zdrowotnego na druku ZUS ZUA z kodem tytułu ubezpieczenia 05 70 0 0. Składki na ubezpieczenia społeczne od 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia (spełniał wszystkie warunki określone dla tej ulgi) powinien opłacać do 31 stycznia 2025 r. (24-miesiące). Błędnie jednak ustalił okres trwania 24-miesięcznego ZUS i zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego z kodem tytułu ubezpieczenia 05 10 0 0 dokonał od 1 marca 2025 r., zamiast od 1 lutego 2025 r.

Aby poprawić błędną datę zgłoszenia do ww. ubezpieczeń przedsiębiorca w dniu 3 marca 2025 r. przekazał do ZUS:

- wyrejestrowanie z ubezpieczeń na druku ZUS ZWUA – z kodem tytułu ubezpieczenia 05 10 0 0 oraz datą wyrejestrowania 1 marca 2025 r.,
- zgłoszenie do ubezpieczeń ZUS ZUA – z kodem tytułu ubezpieczenia 05 10 0 0 oraz datą zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych (w tym dobrowolnego chorobowego) i zdrowotnego 1 lutego 2025 r.

Organ rentowy objął ww. przedsiębiorcę obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi i zdrowotnym od 1 lutego 2025 r., natomiast dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym od dnia złożenia przedmiotowego zgłoszenia, czyli od 3 marca 2025 r.

3. Sprzedaż samochodu wykupionego z leasingu a składka zdrowotna

Podatnik wykupił z leasingu samochód osobowy, który wykorzystywał w prowadzonej działalności gospodarczej (opodatkowanej według zasad ogólnych). Samochód po wykupie z leasingu został przeznaczony na cele prywatne. Podatnik zamierza sprzedać ten samochód w 2025 r. Czy począwszy od 2025 r., od przychodu ze sprzedaży samochodu wykupionego z leasingu nie należy już naliczać składki zdrowotnej?

Tak. Począwszy od 1 stycznia 2025 r., przy ustalaniu podstawy wymiaru składki zdrowotnej nie uwzględnia się przychodów z odpłatnego zbycia samochodów wykupionych z leasingu operacyjnego, które były wykorzystywane na potrzeby związane z działalnością gospodarczą na podstawie ww. umowy.

Regulacje podatkowe

Przychody z odpłatnego zbycia składników będących rzeczami ruchomymi, wykorzystywanych na potrzeby związane z działalnością gospodarczą na podstawie umowy leasingu operacyjnego, stanowią przychody z działalności gospodarczej. Przychód taki powstaje nawet wówczas, jeśli przed zbyciem składniki te zostały wycofane z działalności gospodarczej, a między pierwszym dniem miesiąca następującego po miesiącu, w którym składniki te zostały wycofane z ww. działalności, i dniem ich odpłatnego zbycia, nie upłynęło 6 lat. Tak wynika z art. 14 ust. 2 pkt 19 w związku z art. 10 ust. 2 pkt 4 ustawy o PODOF.

Zatem na gruncie PIT sprzedaż samochodu osobowego wykupionego z leasingu operacyjnego, który był wykorzystywany w prowadzonej działalności gospodarczej i który po jego wykupie został przekazany na cele prywatne podatnika, skutkuje powstaniem przychodu z działalności gospodarczej, jeśli do sprzedaży takiej doszło przed upływem 6 lat liczonych jak wyżej.

Składka zdrowotna

Osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą opodatkowaną według zasad ogólnych (dalej: przedsiębiorcy) podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne zasadniczo ustalają w oparciu o dochód z działalności gospodarczej. Podstawę wymiaru

tej składki za dany miesiąc stanowi dla nich dochód z działalności gospodarczej uzyskany w miesiącu poprzedzającym miesiąc, za który opłacana jest składka, ustalony jako różnica między sumą przychodów osiągniętych od początku roku i sumą kosztów uzyskania tych przychodów poniesionych od początku roku. Dochód ustalony w ten sposób jest pomniejszany o sumę dochodów ustalonych za miesiące poprzedzające i o różnicę między sumą składek na ubezpieczenia społeczne zapłaconych od początku roku a sumą składek odliczonych w poprzednich miesiącach (dochód nie jest pomniejszany o składki, które zostały zaliczone do kosztów uzyskania przychodów).

Przez przychody i koszty ich uzyskania należy rozumieć tu przychody i koszty, o których mowa w ustawie o PDOF (z wyłączeniem m.in. przychodów zwolnionych od podatku na mocy tej ustawy – z pewnymi wyjątkami).

Ustalona w ten sposób podstawa wymiaru składki zdrowotnej opłacanej przez ww. przedsiębiorców w roku składkowym trwającym od 1 lutego 2025 r. do 31 stycznia 2026 r. nie może być niższa od kwoty stanowiącej 75% minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w pierwszym dniu roku składkowego (od kwoty 3.499,50 zł, tj. 75% z 4.666 zł).

Z dniem 1 stycznia 2025 r. weszły w życie przepisy zmieniające ustawę o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Zgodnie z art. 81 ust. 2zd pkt 3 tej ustawy, ww. przedsiębiorcy ustalając podstawę wymiaru składki zdrowotnej w przychodach i kosztach uzyskania przychodów nie uwzględniają przychodów, o których mowa w art. 14 ust. 2 pkt 1 i 19 ustawy o PDOF i kosztów uzyskania przychodów, o których mowa w art. 23 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy. Oznacza to, że w przychodach i kosztach uzyskania przychodów na potrzeby ustalenia podstawy wymiaru składki zdrowotnej, ww. przedsiębiorcy nie uwzględniają przychodów/kosztów uzyskania przychodów z tytułu zbycia składników majątku będących m.in. środkami trwałymi, a także składników będących rzeczami ruchomymi, wykorzystywanych na potrzeby związane z działalnością gospodarczą na podstawie umowy leasingu operacyjnego.

X. PRAWO PRACY

1. | **Uprawnienia pracownicze w równoległych stosunkach pracy**

Pracownik może świadczyć pracę na podstawie dwóch lub więcej umów o pracę, u tego samego lub u różnych pracodawców. Pozostaje wówczas w równoległym zatrudnieniu. W takim przypadku generalnie uprawnienia pracownicze nabywa się odrębnie z każdego stosunku pracy. W pewnym zakresie zatrudnienie w ramach stosunku pracy w jednym zakładzie pracy może mieć jednak wpływ na ustalenie świadczeń ze stosunku pracy w drugim zakładzie.

Badania wstępne

Osoby przyjmowane do pracy w ramach stosunku pracy podlegają wstępnym badaniom lekarskim. Wyjątki od tego wymogu określono w art. 229 § 1¹ K.p., zgodnie z którym badaniom wstępnym nie podlegają m.in. osoby przyjmowane do pracy u innego pracodawcy na dane stanowisko w ciągu 30 dni po rozwiązaniu lub wygaśnięciu poprzedniego stosunku pracy, jeżeli:

- posiadają aktualne orzeczenie lekarskie stwierdzające brak przeciwwskazań do pracy w warunkach pracy opisanych w skierowaniu na badania lekarskie wystawione przez poprzedniego pracodawcę oraz

- nowy pracodawca stwierdzi, że warunki wymienione w skierowaniu od poprzedniego pracodawcy odpowiadają warunkom występującym na oferowanym przez niego stanowisku pracy.

Przytoczona regulacja dotyczy także osób przyjmowanych do pracy w równoległym stosunku pracy. Przy czym ze zwolnienia z obowiązku wykonania badań wstępnych na omówionych zasadach nie mogą skorzystać osoby przyjmowane do wykonywania prac szczególnie niebezpiecznych. Prace te określono w § 80 – § 110 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. z 2003 r. nr 169, poz. 1650 ze zm.).

Odpowiednie stosowanie powyższych regulacji, w przypadku zatrudnienia równoległego, oznacza możliwość wykorzystania – w celu zwolnienia z obowiązku wykonania badań wstępnych – aktualnych badań lekarskich od drugiego pracodawcy, przy spełnieniu pozostałych warunków tego zwolnienia.

Urlop wypoczynkowy

Prawo do urlopu wypoczynkowego podlega ustaleniu u każdego pracodawcy odrębnie. Do okresu zatrudnienia, od którego zależy nabycie prawa do urlopu i jego wymiar (do stażu urlopowego), zalicza się wszystkie zakończone okresy zatrudnienia w ramach stosunku pracy, bez względu na przerwy między nimi i tryb ustania zatrudnienia. Ponadto, zgodnie z art. 154¹ § 2 K.p., do stażu urlopowego wlicza się również okresy niezakończonego zatrudnienia równoległego, w części przypadającej przed nawiązaniem drugiego lub kolejnego stosunku pracy.

Przykład

Pracownik jest zatrudniony od kilkunastu lat w spółce w pełnym wymiarze czasu pracy. Wykonuje pracę w systemie podstawowym od poniedziałku do piątku, po 8 godzin na dobę. Od 1 lutego 2025 r. podjął dodatkowo zatrudnienie w drugiej spółce na 1/4 etatu na podstawie umowy o pracę na okres roku.

Pracownik przed podjęciem dodatkowego zatrudnienia posiadał staż pracy uprawniający go do 26 dni urlopu. Wskazany wymiar urlopu obowiązuje także w równoległym zatrudnieniu w drugiej spółce, jednak należy go ustalić proporcjonalnie do wielkości etatu pracownika i okresu zatrudnienia w bieżącym roku. W dodatkowym zatrudnieniu pracownikowi przysługuje w 2025 r. urlop w wymiarze 7 dni, zgodnie z wyliczeniem:

- $26 \text{ dni} \times 1/4 = 6,5 \text{ dni}$, po zaokrągleniu 7 dni,
- $7 \text{ dni} \times 11/12 = 6,41$, po zaokrągleniu 7 dni,
- $7 \text{ dni} \times 8 \text{ godz.} = 56 \text{ godz.}$

Dwie odprawy

Pracownikowi spełniającemu warunki uprawniające do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, którego stosunek pracy ustał w związku z przejściem na emeryturę lub rentę, przysługuje odprawa pieniężna w wysokości jednomiesięcznego wynagrodzenia (art. 92¹ § 1 K.p.). Odprawa ta ma charakter jednorazowy. Pracownik, który raz ją otrzymał, nie może ponownie nabyć do niej prawa.

Przepis w zakresie jednorazowego charakteru omawianej odprawy dotyczy również zatrudnienia w równoległych stosunkach pracy. Jednak trzeba pamiętać, że przypadku rów-

noległego zatrudnienia każda umowa o pracę oznacza nawiązanie niezależnego stosunku pracy – co do zasady uprawnienia i świadczenia przysługują pracownikowi w każdym z nich odrębnie, chyba że przepisy wykluczają zbieg świadczeń. W związku z tym pracownik zatrudniony równolegle u dwóch (lub więcej) pracodawców nabywa prawo do odprawy emerytalno-rentowej u każdego z nich, jednak pod warunkiem, że rozwiąże wszystkie stosunki pracy w związku z przejściem na emeryturę lub rentę w tym samym dniu. W przeciwnym razie odprawę wypłaca tylko ten pracodawca, u którego zatrudnienie zakończyło się wcześniej.

Natomiast jeżeli chodzi o odprawę ekonomiczną, przysługującą na mocy ustawy z 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz. U. z 2024 r. poz. 61 ze zm.), to przysługuje ona niezależnie u każdego pracodawcy wypłacającego te odprawy. Brak jest bowiem przepisów wykluczających zbieg tych odpraw, nie ma też ona jednorazowego charakteru.

Świadczenia stażowe

Do często spotykanych świadczeń zależnych od stażu pracy należy nagroda jubileuszowa i dodatek stażowy. Są to świadczenia charakterystyczne dla warunków płacowych pracowników zatrudnionych w sferze budżetowej, choć występują również w sferze pozabudżetowej.

U pracodawców ze sfery budżetowej do okresów pracy uprawniających do nagrody jubileuszowej i dodatku stażowego wlicza się wszystkie poprzednio zakończone okresy zatrudnienia oraz inne okresy, jeżeli z mocy odrębnych przepisów podlegają zaliczeniu do stażu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze. Jednak w przypadku równoległego zatrudnienia na rzecz kilku pracodawców uwzględnieniu podlega tylko jeden z tych okresów.

Wyjątek od zakazu pokrywania się okresów pracy ustalanych dla potrzeb jubileuszówki czy dodatku stażowego dotyczy pracownika, któremu udzielono urlopu bezpłatnego w celu podjęcia pracy u innego pracodawcy. Wówczas do okresu pracy u tego innego pracodawcy zalicza się wszystkie zakończone okresy zatrudnienia oraz okres pracy u pracodawcy, który udzielił urlopu bezpłatnego – do dnia jego rozpoczęcia.

W przypadku pracowników urzędów państwowych, którzy nie należą do korpusu służby cywilnej, przy ustalaniu okresu zatrudnienia dla potrzeb dodatku stażowego – jeżeli praca w urzędzie lub jednostce stanowi dodatkowe zatrudnienie – do okresu dodatkowego zatrudnienia nie podlegają zaliczeniu okresy zatrudnienia podstawowego.

W sferze pozabudżetowej pracodawca samodzielnie ustala prawo i warunki wypłaty świadczeń stażowych, w tym nagrody jubileuszowej czy dodatku stażowego. Pracodawca może więc określić zasady ustalania okresu zatrudnienia dla potrzeb wypłaty tych świadczeń zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść rozwiązań ustawowych obowiązujących w sferze budżetowej. Możliwe jest np. ustalanie stażu jubileuszowego w zależności wyłącznie od stażu zakładowego lub wyłączenie okresów zatrudnienia równoległego przypadającego przed podjęciem drugiego zatrudnienia.

2. Udzielanie czasu wolnego za nadgodziny

- 1) *W firmie obowiązują 1-miesięczne okresy rozliczeniowe. Pracownik w styczniu 2025 r. wypracował kilka nadgodzin dobowych i złożył wnioski o czas wolny za te nadgodziny do wykorzystania w lutym br. Pracodawca udzielił pracownikowi czasu wolnego zgodnie z wnioskiem. Czy mógł tak uczynić, biorąc pod uwagę, że luty br. był objęty kolejnym okresem rozliczeniowym?***

Pracodawca udzielił czasu wolnego za nadgodziny zgodnie z przepisami.

Nadgodziny są rekompensowane czasem wolnym lub dodatkiem do wynagrodzenia (obok wypłaty za nie normalnego wynagrodzenia za pracę). W przypadku udzielania czasu wolnego za pracę w nadgodzinach z inicjatywy pracodawcy przysługuje on w wymiarze o połowę wyższym niż liczba przepracowanych godzin nadliczbowych, czyli za 1 nadgodzinę przypada 1,5 godziny czasu wolnego (art. 151² § 2 K.p.). Pracodawca jest zobowiązany udzielić tego czasu wolnego najpóźniej do końca okresu rozliczeniowego. Przy czym w takiej sytuacji udzielenie czasu wolnego nie może spowodować obniżenia wynagrodzenia (określonego w umowie o pracę) należnego pracownikowi za pełny miesięczny wymiar czasu pracy w miesiącu korzystania z czasu wolnego. Czas wolny za nadgodziny może też zostać udzielony na wniosek pracownika – jak w sytuacji przedstawionej w pytaniu. Udziela się go wówczas w wymiarze odpowiadającym liczbie godzin pracy w godzinach nadliczbowych (art. 151² § 1 K.p.).

Pracownik może wykorzystać czas wolny za nadgodziny nawet w kolejnym okresie rozliczeniowym. Przy czym wniosek w tej sprawie powinien złożyć przed wypłatą wynagrodzenia za miesiąc, w którym miały miejsce nadgodziny dobowe (zakładamy, że miało to miejsce w przedstawionej sprawie) lub przed wypłatą za ostatni miesiąc okresu rozliczeniowego, w którym miały miejsce nadgodziny średniotygodniowe.

2) *Pracownik w lutym 2025 r. odbierał na swój wniosek czas wolny za nadgodziny, które wystąpiły w styczniu br. (w firmie obowiązuje 4-miesięczny okres rozliczeniowy). Ponieważ jest wynagradzany stałą stawką miesięczną, w każdym z tych miesięcy wypłaciliśmy mu wynagrodzenie wynikające z umowy o pracę, bez przeliczania. Czy było to prawidłowe?*

Pracodawca powinien przeliczyć wynagrodzenie za pracę przysługujące pracownikowi za styczeń i luty 2025 r.

Rekompensata pracownikowi nadgodzin poprzez udzielenie czasu wolnego zwalnia pracodawcę z obowiązku wypłaty za te nadgodziny dodatków do wynagrodzenia. Jednak za każdą dodatkowo przepracowaną godzinę pracownik zachowuje prawo do normalnego wynagrodzenia wypłacanego wraz z wynagrodzeniem za miesiąc, w którym miały miejsce nadgodziny.

Wystąpienie nadgodzin i udzielenie w zamian za nie czasu wolnego w tym samym miesiącu nie wymaga przeliczenia wynagrodzenia, gdyż czas pracy pracownika ulega zbilansowaniu. Natomiast gdy czas wolny za nadgodziny na wniosek pracownika udzielany jest w innym miesiącu okresu rozliczeniowego, wówczas pracodawca powinien przeliczyć wynagrodzenie pracownika w tych miesiącach i wypłacić:

- w miesiącu wystąpienia nadgodzin (tu: styczeń br.) normalne wynagrodzenie za te godziny, łącznie z wynagrodzeniem za pracę za ten miesiąc,
- w miesiącu wykorzystania czasu wolnego za nadgodziny (tu: luty br.), wynagrodzenie tylko za pracę wykonaną.

Przykład

Pracownik w styczniu 2025 r. na polecenie pracodawcy przepracował 8 godzin nadliczbowych z przekroczeń dobowych, które przypadły w porze dziennej w dniach powszednich. Jest zatrudniony na pełny etat w podstawowym rozkładzie czasu pracy, a w firmie obowiązują 4-miesięczne okresy rozliczeniowe. Przed wypłatą wynagrodzenia za styczeń br. pracownik złożył wniosek o wyko-

rzystanie czasu wolnego za nadgodziny w lutym br. Zgodnie z wnioskiem wykorzystał 5 godzin czasu wolnego w dniu 14 lutego br. i 3 godziny w dniu 21 lutego br. Pracownikowi przysługuje wyłącznie stałe miesięczne wynagrodzenie w kwocie 6.400 zł.

Ustalenie wynagrodzenia pracownika:

1) za styczeń br., za przepracowanie 176 godzin (168 godzin nominalnego czasu pracy i 8 nadgodzin):

- 6.400 zł : 168 godz. = 38,10 zł,
- 6.400 zł + (8 godz. × 38,10 zł) = 6.704,80 zł.

2) za luty br., w którym przepracował 152 godziny, gdyż przez 8 godzin korzystał z czasu wolnego, tj. (160 godzin nominalnych – 8 godzin wolnych):

- 6.400 zł : 160 godz. = 40 zł,
- 6.400 zł – (8 godz. × 40 zł) = 6.080 zł.

3) *Zatrudniamy pracownika na 1/4 etatu. W umowie o pracę ustaliliśmy, że dodatek do wynagrodzenia będzie mu przysługiwał po przekroczeniu 5 godzin pracy na dobę. W styczniu 2025 r. zdarzyło się, że pracownik kilka razy pracował po 6 albo 7 godzin na dobę. Czy zamiast dodatku za tę pracę możemy mu udzielić czasu wolnego?*

Czas wolny może być udzielony tylko za pracę w nadgodzinach. W przedstawionej sytuacji wystąpiła natomiast praca ponadwymiarowa, przekraczająca tzw. limit godzin pracy dla niepełnoetatowca. Nie może ona być zrekompensowana czasem wolnym.

Praca wykonywana ponad obowiązujące pracownika normy czasu pracy, a także praca wykonywana ponad przedłużony dobowy wymiar czasu pracy, wynikający z obowiązującego pracownika systemu i rozkładu czasu pracy, stanowi pracę w godzinach nadliczbowych. Zasadniczo normy czasu pracy wynoszą 8 godzin na dobę i przeciętnie 40 godzin w przeciętnie 5-dniowym tygodniu pracy w przyjętym okresie rozliczeniowym (art. 129 § 1 K.p.).

W przypadku pracownika niepełnoetatowego klasyczna praca nadliczbowa występuje stosunkowo rzadko, częściej natomiast ma miejsce praca powyżej niepełnego wymiaru etatu określonego w umowie o pracę, która nie przekracza norm czasu pracy (które są takie same dla pełnego i niepełnego etatu).

W umowie o pracę pracownika zatrudnionego na część etatu należy wskazać liczbę godzin pracy ponad określony w umowie wymiar czasu pracy, których przekroczenie uprawnia tego pracownika do dodatku do wynagrodzenia jak za nadgodziny (art. 151 § 5 K.p.). Wprowadzenie takiego zapisu (o tzw. limicie godzin dla niepełnoetatowca) ma na celu zrekompensowanie pracownikowi zatrudnionemu na część etatu pracy powyżej jego wymiaru czasu pracy, a poniżej norm czasu pracy. Nie ma jednak możliwości udzielenia za taką ponadwymiarową pracę czasu wolnego, gdyż ta forma rekompensaty może być zastosowana tylko w przypadku typowych nadgodzin. Taką opinię wyraziło Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w piśmie udostępnionym naszemu Wydawnictwu w dniu 24 kwietnia 2017 r., gdzie uznało, że:

„(...) do pracowników świadczących pracę w niepełnym wymiarze czasu pracy (...) przepis art. 151² K.p. o udzielaniu czasu wolnego od pracy w zamian za pracę w godzinach nadliczbowych, nie ma zastosowania do czasu przepracowanego w godzinach ponadwymiarowych (...).”

XI. RACHUNKOWOŚĆ

1. Podpisanie sprawozdania finansowego sporządzonego na dzień poprzedzający przejście na estoński CIT – odpowiedź na interpelację poselską

Również sprawozdanie finansowe sporządzone na dzień poprzedzający przejście na estoński CIT musi być podpisane zgodnie z ustawą o rachunkowości. Intencją ustawodawcy jest więc uznanie czynności podpisania sprawozdania finansowego za integralną część sporządzenia sprawozdania finansowego. Podpisanie sprawozdania finansowego stanowi potwierdzenie, że spełnia ono wymagania przewidziane w ustawie.

Czego dotyczył problem?

Do Ministra Finansów w dniu 19 grudnia 2024 r. wpłynęła interpelacja poselska (nr 7087) w sprawie wymogów dotyczących sprawozdania śródrocznego spółek wybierających opodatkowanie estońskim CIT. Pytający zauważył m.in., że wyboru estońskiego CIT można dokonać także w trakcie roku podatkowego, jeżeli podatnik na ostatni dzień miesiąca poprzedzającego pierwszy miesiąc opodatkowania estońskim CIT zamknie księgi rachunkowe oraz sporządzi sprawozdanie finansowe zgodnie z przepisami o rachunkowości. Zatem sporządzenie takiego sprawozdania (w terminie 3 miesięcy od zamknięcia ksiąg rachunkowych) stanowi istotny wymóg, który należy spełnić, aby wybrać estoński CIT w trakcie roku podatkowego.

Pytający wskazał przy tym, że sprawozdanie to nie jest sprawozdaniem rocznym w rozumieniu art. 53 ustawy o rachunkowości. Nie podlega ono zatem zatwierdzeniu przez zgromadzenie wspólników ani też badaniu biegłego rewidenta czy złożeniu do KRS. Wynika to z faktu, że nie jest to sprawozdanie sporządzane na koniec roku obrotowego.

W ocenie pytającego, mając powyższe na uwadze istotne jest ustalenie, czy wskazane sprawozdanie śródroczne, wymagane przez art. 28j ust. 5 ustawy o CIT, ma być jedynie **sporządzone** czy też **sporządzone i podpisane**. Jest to kwestia kluczowa dla wielu spółek, które wybierały estoński CIT w trakcie roku obrotowego.

Pytający stwierdził, że treść art. 28j ust. 5 ustawy o CIT wymaga „sporządzenia sprawozdania finansowego zgodnie z przepisami o rachunkowości”. Powołane przepisy ustawy o rachunkowości jasno oddzielają **sporządzenie** sprawozdania (rozumiane jako stworzenie pliku XML z odpowiednią strukturą logiczną) od jego **podpisania**. Tak jest chociażby w art. 45 ust. 1f, który stanowi: „*Sprawozdanie finansowe **sporządza się** w postaci elektronicznej **oraz opatruje się kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym albo podpisem osobistym**”.* Przepis ten precyzyjnie i bez cienia wątpliwości oddziela od siebie samo **sporządzenie** sprawozdania od jego **podpisania**.

Uzasadniając swój wywód pytający podniósł, że trzeba też mieć na uwadze, jaką funkcję pełni podpis sprawozdania finansowego – ma być on formą akceptacji (już przecież sporządzonego) sprawozdania przez kierownika jednostki, które następnie ma zatwierdzić zgromadzenie wspólników (oraz które ewentualnie ma zbadać biegły). W przypadku tego typu sprawozdania (jak już wskazano) nie dochodzi do jego badania, zatwierdzenia czy złożenia w KRS. Co za tym idzie podpis kierownika jednostki na tym sprawozdaniu jest równie zbędny.

W ocenie pytającego, mimo wyraźnej treści przepisu, organy podatkowe **wymagają podpisania sprawozdania śródrocznego**. Brak takiego podpisu w terminie 3 miesięcy od zamknięcia ksiąg ma oznaczać (zdaniem Dyrektora KIS) brak skutecznego przejścia na estoński CIT. Takie stanowisko potwierdza m.in. interpretacja indywidualna z 13 sierpnia 2024 r., nr 0111-KDIB1-2.4010.191.2024.5.MK.

Jego zdaniem, wnioski płynące z ww. interpretacji nie tylko są sprzeczne z literalną treścią art. 28j ust. 5 ustawy o CIT, ale też sprzeczne logicznie. Dyrektor KIS najpierw bowiem wskazuje, że:

„(...) złożenie podpisu (...) potwierdza prawidłowość (...) sporządzenia sprawozdania finansowego (...).” Z czym oczywiście można się zgodzić. To zdanie również oddziela bowiem **sporządzenie** sprawozdania od jego **podpisania**. Jednak już w kolejnym zdaniu, zupełnie niekonsekwentnie, Dyrektor KIS wskazuje, że:

„(...) sprawozdanie finansowe uważa się za sporządzone w dacie jego podpisania. (...)”

Zdaniem pytającego, błędne stanowisko dyrektora KIS oraz organów podatkowych może doprowadzić do tego, że tysiące podatników estońskiego CIT w skali kraju może (ze znacznym opóźnieniem) pewnego dnia dowiedzieć się, że **nigdy nie wybrali oni skutecznie estońskiego CIT**. A to z kolei negatywnie odbije się na liczbie miejsc pracy, czy też generowanych wpływach podatkowych, poprzez upadek takich spółek.

W związku z tym pytający zwrócił się do MF z prośbą o odpowiedź na poniższe pytania:

1. Czy przedstawiona w interpelacji linia interpretacyjna Dyrektora KIS jest prawidłowa?
2. Czy podjęte zostały jakiegokolwiek działania mające na celu zmianę praktyki interpretacyjnej Dyrektora KIS?
3. Czy planowane jest wydanie interpretacji ogólnej prawa podatkowego dotyczącej opisanego w interpelacji zagadnienia?
4. Czy planowane są jakiegokolwiek zmiany legislacyjne prowadzące do usunięcia wyżej opisanych wątpliwości interpretacyjnych?

Odpowiedź Ministerstwa Finansów:

W odpowiedzi na przedstawioną interpelację poselską, w sprawie wymogów dotyczących sprawozdania śródrocznego spółek wybierających opodatkowanie estońskim CIT, MF przedstawiło następujące wyjaśnienia:

„W myśl art. 28j ust. 5 ustawy o CIT (...), zawiadomienie o wyborze opodatkowania ryczałtem może zostać złożone również przed upływem przyjętego przez podatnika roku podatkowego, jeżeli na ostatni dzień miesiąca poprzedzającego pierwszy miesiąc opodatkowania ryczałtem podatnik zamknie księgi rachunkowe oraz sporządzi sprawozdanie finansowe zgodnie z przepisami o rachunkowości.

Na podstawie art. 45 ust. 1 UoR (...), sprawozdanie finansowe sporządza się na dzień zamknięcia ksiąg rachunkowych, o którym mowa w art. 12 ust. 2 UoR oraz na inny dzień bilansowy. Oznacza to, że zamknięcie ksiąg rachunkowych na potrzeby przejścia na tzw. estoński CIT stanowi zamknięcie ksiąg na inny dzień bilansowy określony w art. 12 ust. 2 pkt 7 UoR.

Natomiast zgodnie z art. 52 ust. 2 UoR, sprawozdanie finansowe podpisują – podając zarazem datę podpisu – osoba, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych i kierownik jednostki, a jeżeli jednostką kieruje organ wieloosobowy – wszyscy członkowie tego organu albo co najmniej jedna osoba wchodząca w skład tego organu. Odmowa podpisu sprawozdania finansowego wymaga sporządzenia pisemnego uzasadnienia dołączonego do sprawozdania finansowego.

Przepis ten stosuje się odpowiednio również do sprawozdania finansowego sporządzonego na dzień określony w art. 12 ust. 2 UoR lub na inny dzień bilansowy (art. 52 ust. 3 UoR). Jednocześnie należy zwrócić uwagę na redakcję przepisu art. 52 UoR, który reguluje zarówno obowiązki formalne kierownika jednostki co do sporządzenia sprawozdania finansowego, jak i sposób jego podpisania. **Intencją ustawodawcy jest więc uznanie podpisania sprawozdania finansowego za integralną część sporządzenia sprawozdania finansowego** (podkreśl. red.). W szczególności art. 52 ust. 2a UoR (który zgodnie z ust. 3 stosuje się odpowiednio do sprawozdania finansowego sporządzonego w każdym przypadku zamknięcia ksiąg rachunkowych) – wyraźnie precyzuje, że podpisanie sprawozdania finansowego stanowi potwierdzenie, że spełnia ono wymagania przewidziane w ustawie.

Takie stanowisko prezentuje również Komitet Standardów Rachunkowości w Krajowym Standardzie Rachunkowości nr 14. Zgodnie z postanowieniem punktu 3.15 tego standardu, „za dzień sporządzenia sprawozdania finansowego uważa się datę złożenia podpisu (kwalifikowanego, zaufanego albo osobistego) pod sprawozdaniem finansowym sporządzonym w postaci elektronicznej przez osobę, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych, z tym że sprawozdanie uważa się za sporządzone z dniem złożenia podpisu przez kierownika jednostki, a w przypadku gdy kierownikiem jednostki jest organ wieloosobowy – przez ostatniego członka tego organu”.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że nie dostrzegam przesłanek uzasadniających wydanie interpretacji ogólnej prawa podatkowego, czy wprowadzenie zmian legislacyjnych w niniejszym zakresie.”

2. Wycena bilansowa rozrachunków krajowych wyrażonych w walutach obcych

W grudniu 2024 r. zostały przyjęte na stan magazynowy materiałów surowce wykorzystywane w produkcji. Na dzień bilansowy 90% dostawy pozostawała niezużyta. Ich zakup dokonany od krajowego dostawcy został potwierdzony fakturą, w której wartość netto wyrażono w euro, a VAT wykazano po przeliczeniu na złote. Czy dla celów bilansowych wystarczającym jest dokonanie wyceny takiego zobowiązania w kwocie netto? Czy różnice kursowe należy ustalać w korespondencji z kontem rozrachunkowym czy kontem zapasów?

Ponieważ w walucie obcej została wyrażona wyłącznie wartość netto zobowiązania, tylko ta jego część podlega wycenie bilansowej po obowiązującym na ten dzień średnim kursie ogłoszonym dla danej waluty przez NBP. Różnice kursowe ustalane są od rozrachunków, które choć zostały wprowadzone do ksiąg rachunkowych po przeliczeniu na złote, pozostają do zapłaty w walucie obcej.

Co do zasady, w przypadku zobowiązań dotyczących m.in. zakupu materiałów powstałe różnice kursowe rozliczane są wynikowo, tj. na zwiększenie przychodów finansowych albo kosztów finansowych. Jedynie w wyjątkowych przypadkach różnice takie mogą zwiększać lub zmniejszać wartość składnika aktywów, z którym wyceniana wartość rozrachunku jest związana.

2.1. Ogólne zasady wyceny bilansowej w zakresie rozrachunku krajowego oraz kurs stosowany do wyceny

Wycenie na dzień bilansowy po obowiązującym na ten dzień średnim kursie ogłoszonym dla danej waluty przez NBP podlegają wszystkie rozrachunki wyrażone w walutach obcych. Nie ma przy tym znaczenia, czy faktura została wystawiona przez dostawcę krajowego czy zagranicznego albo czy została wystawiona dla takich odbiorców. Co istotne, jeżeli kwota zobowiązania/należności została wyrażona w walucie obcej jedynie w części netto, zaś VAT został wykazany w złotych, to różnice kursowe na dzień bilansowy ustala się wyłącznie od wartości netto.

Na podstawie art. 30 ust. 1 pkt 1 ustawy o rachunkowości, nierozliczone na dzień bilansowy rozrachunki z kontrahentami wyrażone w walucie obcej przelicza się na walutę polską, stosując obowiązujący na dzień bilansowy średni kurs ogłoszony dla danej waluty przez NBP.

Przy sporządzaniu sprawozdania finansowego za 2024 r. jednostki, których rok obrotowy pokrywa się z rokiem kalendarzowym, do wyceny tych rozrachunków stosują kursy walut ogłoszone przez NBP na 31 grudnia 2024 r., wynikające z tabeli kursów nr 252/A/NBP/2024. W przypadku euro kurs ten wyniósł 4,2730 zł.

Dokonując wyceny jednostki mogą posiłkować się stanowiskiem Komitetu Standardów Rachunkowości w sprawie rozrachunków z kontrahentami, przy czym jest to prawo a nie obowiązek.

2.2. Określenie kwoty do zapłaty jako czynność poprzedzająca wycenę

Tak jak w przypadku „zwykłych” rozrachunków wyrażonych w złotych, również te wyrażone w walucie obcej wycenia się na dzień bilansowy w następujący sposób:

- należności – w kwocie wymaganej zapłaty, stosując zasadę ostrożności (por. art. 28 ust. 1 pkt 7 ustawy o rachunkowości), zaś
- zobowiązania – w kwocie wymagającej zapłaty (por. art. 28 ust. 1 pkt 8 ww. ustawy).

Jak wyjaśniono w ww. stanowisku (w sprawie rozrachunków z kontrahentami), kwota wymaganej/wymagająca zapłaty, to wartość należności/zobowiązania ustalona na dzień ich rozliczenia lub na dzień bilansowy, jako:

- wartość należności/zobowiązania na dzień początkowego ujęcia w księgach rachunkowych (wartość nominalna),
- minus otrzymane do dnia rozliczenia/dnia bilansowego spłaty (raty na poczet spłaty zobowiązania), przedpłaty wniesione przez kontrahentów, przyznane kontrahentom zmniejszenia ceny (w formie różnych rodzajów rabatów, uznanych reklamacji),
- plus naliczone na dzień rozliczenia/dzień bilansowy odsetki (umowne, ustawowe, za opóźnienie w zapłacie), kary umowne i zasądzone koszty postępowania sądowego.

Wycena na dzień bilansowy należności od kontrahentów z zachowaniem zasady ostrożności oznacza konieczność zweryfikowania, czy ustalona na dzień bilansowy kwota wymaganej zapłaty, odpowiada na ten dzień realnej wartości należności, tj. wartości możliwej do odzyskania (wartość odzyskiwalna). W przypadku gdy wartość należności możliwa do odzyskania na dzień bilansowy jest niższa od kwoty wymaganej zapłaty, jednostka odpowiednio obniża jej wartość przez dokonanie odpisu aktualizującego wartość należności. Odpis aktualizujący wartość należności obciąża odpowiednio pozostałe koszty operacyj-

ne lub koszty finansowe (por. art. 35b ustawy oraz postanowienia Krajowego Standardu Rachunkowości nr 4 „Utrata wartości aktywów”).

Jeżeli jednostka na dzień bilansowy naliczyła odsetki od należności/zobowiązań wyrażonych w walucie obcej, to na dzień ich ujęcia w księgach rachunkowych wymagają one wyceny. Jak wynika z pkt 6.3 stanowiska w sprawie rozrachunków z kontrahentami, odsetki naliczone przez jednostkę lub przez jej kontrahenta w walucie obcej, na dzień ich ujęcia w księgach rachunkowych przelicza się na walutę polską po kursie średnim ogłoszonym dla danej waluty przez NBP z dnia poprzedzającego dzień naliczenia odsetek (por. art. 30 ust. 2 pkt 2 ustawy o rachunkowości).

2.3. Wycena bilansowa i ustalenie różnic kursowych

Powstanie różnic kursowych

Po dokonaniu aktualizacji wartości rozrachunków kolejnym etapem jest rzeczywista wycena. Oznacza to przeliczenie wyrażonej w walucie obcej kwoty wymaganej/wymagającej zapłaty na walutę polską, stosując ww. obowiązujący na dzień bilansowy średni kurs ogłoszony dla danej waluty przez NBP (patrz: pkt 2.1.).

Ponieważ, co do zasady, kurs taki (kurs przyjęty do wyceny bilansowej) różni się od kursu zastosowanego do wyceny przeprowadzonej na moment ujęcia rozrachunku w księgach rachunkowych, w konsekwencji powstają różnice kursowe.

Wyróżnia się różnice kursowe dodatnie i ujemne. W przypadku należności różnice dodatnie powstają, gdy kurs waluty obcej na dzień bilansowy jest wyższy od kursu na dzień ujęcia należności w księgach rachunkowych, zaś w przypadku zobowiązań, gdy kurs waluty obcej na dzień bilansowy jest niższy od kursu na dzień ujęcia zobowiązania w księgach rachunkowych.

Natomiast różnice ujemne powstają w przypadku należności, gdy kurs waluty obcej na dzień bilansowy jest niższy od kursu na dzień ujęcia należności w księgach rachunkowych, zaś w przypadku zobowiązań, gdy kurs waluty obcej na dzień bilansowy jest wyższy od kursu na dzień ujęcia zobowiązania w księgach rachunkowych.

Ujęcie różnic w księgach rachunkowych

Powstałe różnice kursowe ujmuje się w księgach jako przychody lub koszty finansowe (art. 30 ust. 4 ustawy o rachunkowości). Dotyczy to tzw. wynikowego rozliczania różnic kursowych, czyli różnic, które wpływają na wynik finansowy i są wykazywane po ich skompensowaniu w odpowiedniej pozycji rachunku zysków i strat.

W przypadkach wskazanych w art. 28 ust. 8 ww. ustawy, do rozliczania różnic kursowych stosuje się tzw. bilansowe podejście. Generalnie znajduje ono zastosowanie do ceny nabycia lub kosztu wytworzenia środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych. W takich przypadkach, w wyniku wyceny rozrachunku, zamiast powstania przychodu lub kosztu korygowana jest wartość ww. aktywów.

W ramach wyjątku – również bilansowo – można rozliczać różnice kursowe powstałe w związku z finansowaniem długotrwałego przygotowania towaru lub produktu do sprzedaży bądź długim okresem wytwarzania produktu. Jak wynika bowiem z art. 28 ust. 4 ustawy o rachunkowości, w przypadkach uzasadnionych niezbędnym, długotrwałym przygotowaniem towaru lub produktu do sprzedaży bądź długim okresem wytwarzania produktu, cenę nabycia lub koszt wytworzenia można zwiększyć o koszty obsługi zobowiązań zaciągniętych

w celu finansowania zapasu towarów lub produktów w okresie ich przygotowania do sprzedaży bądź wytworzenia i związanych z nimi różnic kursowych, pomniejszone o przychody z tego tytułu.

Co istotne, przy rozliczeniu bilansowym dla potrzeb prezentacyjnych nie następuje wówczas kompensata różnic kursowych dodatnich z ujemnymi.

Jeżeli w przypadku opisanym w pytaniu mamy do czynienia ze zobowiązaniem dotyczącym zakupu materiałów wykorzystywanych do „zwykłej” produkcji, tj. niewymagającej długotrwałego procesu produkcji, to różnice kursowe powstałe na rozrachunkach zostaną rozliczone w przychody lub koszty finansowe.

Należy pamiętać, że decyzję w sprawie sposobu rozliczania różnic kursowych związanych m.in. z finansowaniem zapasu towaru lub produktu w okresie ich przygotowania do sprzedaży lub wytworzenia, podejmuje kierownik jednostki i zapisuje w polityce rachunkowości.

Ewidencja księgową różnic kursowych od należności i zobowiązań:

1. Różnice kursowe rozliczane wynikowo:

a) dodatnie różnice kursowe:

- **Wn konto zespołu 2,**
- **Ma konto 75-0 „Przychody finansowe”,**

b) ujemne różnice kursowe:

- **Wn konto 75-1 „Koszty finansowe”,**
- **Ma konto zespołu 2.**

2. Różnice kursowe zmniejszające lub zwiększające wartość składnika aktywów:

a) dodatnie różnice kursowe:

- **Wn konto zespołu 2,**
- **Ma konto 01 „Środki trwałe”, 08 „Środki trwałe w budowie” lub 02 „Wartości niematerialne i prawne”, 33 „Towary”, 60-0 „Produkty gotowe”,**

b) ujemne różnice kursowe:

- **Wn konto 01, 08 lub 02, 33, 60-0,**
- **Ma konta zespołu 2.**

Po przyjęciu do używania lub sprzedaży ww. składników różnice kursowe dotyczące nieuregulowanych zobowiązań z tytułu ich zakupu zalicza się odpowiednio do przychodów bądź kosztów finansowych – nie korygują one już wówczas ceny nabycia bądź kosztu wytworzenia.

Należy pamiętać, że w sytuacji gdy wartość należności wyrażonej w walucie obcej została objęta odpisem aktualizującym, to przy wycenie bilansowej tej należności należy dokonać również przeliczenia odpisu aktualizującego według tego samego kursu, po jakim przeliczono należność, tj. po kursie średnim NBP dla danej waluty obcej obowiązującym na dzień bilansowy. W przypadku należności objętych 100% odpisem aktualizującym, jednostka może – naszym zdaniem – zrezygnować z bilansowej wyceny zarówno należności głównej, jak i odpisu aktualizującego dokonanego od tej należności, gdyż wartość takich należności jako równa zero nie jest wykazana w aktywach bilansu.

Przykład

Jednostka wykazała na dzień bilansowy, tj. 31 grudnia 2024 r., krajowe zobowiązanie handlowe wyrażone w walucie obcej na kwotę netto 20.000 euro (VAT wyrażony w złotych został wykazany w wartości 20.200 zł). W dniu zaracho-

wania zobowiązania dokonano jego przeliczenia na złote po kursie: 4,40 zł/euro. Ponadto jednostka posiadała należność handlową od kontrahenta zagranicznego w kwocie 10.000 euro, wycenioną w dniu jej zarachowania po kursie równym 4,30 zł/euro.

Na dzień bilansowy (31 grudnia 2024 r.) średni kurs NBP wyniósł: 4,2730 zł/euro. Wycena na dzień bilansowy:

Wyceniana pozycja	Wartość historyczna	Wartość po wycenie bilansowej	Różnica +/-
Zobowiązanie	108.200 zł (tj. 88.000 zł + 20.200 zł VAT)	105.660 zł (tj. 85.460 zł + 20.200 zł VAT)	Dodatnia 2.540 zł
Należność	43.000 zł	42.730 zł	Ujemna 270 zł

W ocenie jednostki nie było podstaw do ustalenia odpisów aktualizujących ani do naliczenia odsetek z tytułu zwłoki w zapłacie.

Dekretacja:

Opis operacji:	Kwota	Konto	
		Wn	Ma
1. Różnice kursowe wynikające z wyceny bilansowej:			
a) zobowiązania:	2.540 zł	21	75-0
b) należności:	270 zł	75-1	20

Księgowania:

Konto 21 „Rozrachunki z dostawcami”			Konto 75-0 „Przychody finansowe” (w analityce: Dodatnie różnice z wyceny bilansowej)	Konto 75-1 „Koszty finansowe” (w analityce: Ujemne różnice z wyceny bilansowej)
(1a)	2.540 zł	108.200 zł (S.p.)	2.540 zł (1a)	(1b) 270 zł
		105.660 zł (S.k.)		

Konto 20 „Rozrachunki z odbiorcami”		
(S.p.)	43.000 zł	270 zł (1b)
(S.k.)	42.730 zł	

Prezentacja w rachunku zysków i strat na 2024 r.

W rachunku zysków i strat (wg zał. nr 1) jednostka wykaże nadwyżkę przychodów nad kosztami z tytułu powstałych różnic kursowych, czyli 2.270 zł jako różnicę 2.540 zł – 270 zł:

- w wierszu G.V wariantu porównawczego albo
- w wierszu J.V wariantu kalkulacyjnego.

Na zakończenie dodajmy, że różnice kursowe z wyceny bilansowej nie stanowią przychodów i kosztów dla celów podatku dochodowego. Wyjątek dotyczy przychodów i kosztów jednostek, które dla celów podatkowych wybrały bilansową metodę ustalania różnic kursowych, a więc uwzględniającą taką wycenę również dla podatku dochodowego (por. art. 14b ust. 2 ustawy o PODOF oraz odpowiednio art. 9b ust. 1 pkt 2 ustawy o PDOP).

3. Kaucja gwarancyjna – ujęcie w księgach rachunkowych

Spółka z o.o. zawarła umowę na roboty budowlane. Zgodnie z umową, z każdej faktury wystawionej przez wykonawcę spółka miała prawo zatrzymać 10% wartości netto faktury w celu zabezpieczenia należytego wykonania umowy oraz gwarancji (tzw. kaucja). W umowie znajduje się zapis, iż kaucja zostanie zwrócona po okresie gwarancji na pisemny wniosek wykonawcy. Co w sytuacji, gdy wykonawca nie wystąpi z takim wnioskiem np. w ciągu pół roku od wygaśnięcia gwarancji (wykonawca nie zamknął działalności i nadal działa na rynku)?

Niezwróconą kaucję można odnieść na pozostałe przychody operacyjne.

Roszczenie o zwrot kwoty wynagrodzenia zatrzymanego celem zabezpieczenia należytego wykonania umowy

Wykonawcy będzie przysługiwało prawo do żądania kwoty wynagrodzenia zatrzymanego celem zabezpieczenia należytego wykonania umowy do czasu upływu terminu przedawnienia jego roszczenia o zapłatę. Przedawnione roszczenia majątkowe nie korzystają bowiem z pełnej ochrony prawnej. Wierzyciel pozbawiony jest możliwości dochodzenia ich na drodze przymusu państwowego. Oznacza to, że w przypadku skutecznego podniesienia przez pozwanego zarzutu przedawnienia roszczenia, a niekiedy nawet z urzędu, sąd oddali powództwo. Natomiast wniesienie do komornika wniosku o egzekucję przedawnionego roszczenia zakończy się odmową wszczęcia egzekucji i obciążeniem wierzyciela opłatą egzekucyjną.

W pierwszej kolejności należy zaznaczyć, że sądy mogą w różny sposób ocenić roszczenie przysługujące wykonawcy. Niejednokrotnie sądy powszechne w orzecznictwie podkreślały, że na podstawie umowy kaucji dłużnik przenosi na własność wierzyciela pieniądze lub inne rzeczy zamienne celem zabezpieczenia ewentualnych roszczeń, jakie mogą powstać z istniejącego pomiędzy stronami stosunku prawnego. Zatrzymanie przez inwestora części należnego wykonawcy wynagrodzenia, nie prowadzi natomiast do przeniesienia własności środków pieniężnych, a do odroczenia terminu zapłaty wynagrodzenia (przesunięcia terminu wymagalności).

W zależności od przyjętej kwalifikacji, zastosowanie może mieć inna podstawa prawna dla ustalenia terminu przedawnienia roszczenia wykonawcy. W przypadku kaucji będzie to art. 118 Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 1061 ze zm.), przewidujący trzyletni termin przedawnienia dla roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. W sytuacji natomiast uznania, że wykonawcy przysługuje roszczenie o zapłatę należnego wynagrodzenia zastosowanie znajdzie termin właściwy dla przedawnienia roszczeń z umowy o roboty budowlane.

Umowa o roboty budowlane została uregulowana w art. 647 i nast. K.c. Wśród przywołanych przepisów brak jest norm wprowadzających szczególny termin przedawnienia dla roszczeń z tego tytułu. Zgodnie jednak z art. 656 § 1 K.c., do skutków opóźnienia się przez wykonawcę z rozpoczęciem robót lub wykończeniem obiektu albo wykonywania przez wykonawcę robót w sposób wadliwy lub sprzeczny z umową, do rękojmi za wady wykonanego obiektu, jak również do uprawnienia inwestora do odstąpienia od umowy przed ukończeniem obiektu stosuje się odpowiednio przepisy o umowie o dzieło.

W oparciu o przywołany przepis niekiedy podnoszone było, że do umowy o roboty budowlane znajduje zastosowanie przepis art. 646 K.c., zgodnie z którym roszczenia wynikające z umowy

o dzieło przedawniają się z upływem 2 lat od dnia oddania dzieła, a jeżeli dzieło nie zostało oddane – od dnia, w którym zgodnie z treścią umowy miało być oddane. Stanowisko to zostało jednak obalone w wyniku podjęcia uchwały przez Sąd Najwyższy dnia 11 stycznia 2002 r., w sprawie o sygn. akt III CZP 63/01, w myśl której roszczenia wynikające z umowy o roboty budowlane przedawniają się w terminach określonych w art. 118 K.c.

W konsekwencji, w okolicznościach opisanych przez Czytelnika, niezależnie od tego, czy ustalone przez strony zabezpieczenie zostanie zakwalifikowane jako kaucja gwarancyjna, czy prawo zatrzymania części wynagrodzenia zarówno roszczenie wykonawcy o zapłatę zatrzymanej kwoty, jak i o zwrot kaucji, przedawnia się w terminie 3 lat. W tym też terminie wykonawca może skutecznie domagać się od inwestora zapłaty sumy stanowiącej równowartość zatrzymanych przez niego kwot tytułem zabezpieczenia.

Rozważane kwestie będą miały większe znaczenie m.in. w przypadku zabezpieczenia ustalanego w umowie sprzedaży czy dostawy. W przypadku bowiem uznania, że w ramach tych umów zostało przewidziane prawo kupującego, czy też odbiorcy zatrzymania części wynagrodzenia należnego sprzedawcy (dostawcy), a nie ustalenie kaucji gwarancyjnej, roszczenie tego ostatniego o zapłatę ulegnie przedawnieniu w terminie 2 lat na podstawie art. 554 K.c.

Kaucja gwarancyjna w umowach o usługi budowlane

W praktyce istota działania kaucji gwarancyjnej polega na tym, że część wynagrodzenia należnego wykonawcy usług wynikającego z wystawionej faktury jest zatrzymywana przez inwestora, ale jednak z zastrzeżeniem obowiązku zwrotu wykonawcy zatrzymanych kwot zgodnie z warunkami umowy.

W umowie o usługi budowlane pomiędzy inwestorem a wykonawcą, strony powinny ustalić wysokość oraz zasady zatrzymania kaucji gwarancyjnej oraz warunki jej zwrotu, a także sytuacje, w których kaucja może być zatrzymana.

W praktyce zatrzymana przez inwestora kwota z tego tytułu pozostaje w jego dyspozycji przez okres ustalony w umowie.

Zatrzymaną kaucję gwarancyjną w księgach rachunkowych inwestora ujmuje się zapisem:

- 1) faktura za wykonane usługi wystawiona przez wykonawcę (dla uproszczenia pominięto VAT):
  - **Wn konto 50** „Koszty działalności produkcyjnej”,
  - **Ma konto 21** „Rozrachunki z dostawcami”;
- 2) zapłata za wykonane usługi pomniejszona o zatrzymaną kaucję gwarancyjną:
  - **Wn konto 21**,
  - **Ma konto 13-0** „Rachunek bieżący”.

Oznacza to, że w księgach rachunkowych inwestora zatrzymana kwota kaucji gwarancyjnej pozostaje na koncie rozrachunkowym prowadzonym z danym wykonawcą. Jest to zobowiązanie wobec wykonawcy, które ma charakter zwrotny.

Z informacji zawartych w pytaniu wynika, że – zgodnie z umową – spółka z o.o. w celu zabezpieczenia należytego wykonania umowy i gwarancji przy zapłacie za świadczone usługi potrąciła z faktur wystawionych przez wykonawcę kwoty kaucji gwarancyjnej, które powinny zostać zwrócone po ustaniu okresu gwarancji.

Można zatem przyjąć, że jest to wynagrodzenie należne wykonawcy z odroczonym terminem płatności, o ile nie została całość/część tej kwoty wykorzystana w okresie gwarancji.

W pytaniu wskazano, że w umowie pomiędzy inwestorem a wykonawcą znajduje się zapis, iż kaucja gwarancyjna zostanie zwrócona po okresie gwarancji na pisemny wniosek wy-

konawcy. Jeżeli wykonawca nie wystąpi z takim wnioskiem, to w świetle powyższego – w naszej ocenie – wskazane by było, aby spółka z o.o. skontaktowała się z wykonawcą w celu wyjaśnienia zaistniałej sytuacji.

Gdyby wykonawca nie zgłosił się jednak po zwrot zatrzymanej kaucji, wówczas kwotę takiej kaucji – najpóźniej w momencie przedawnienia – można odnieść w pozostałe przychody operacyjne, zapisem:

- **Wn konto 21**,
- **Ma konto 76-0** „Pozostałe przychody operacyjne”.

4. Relacja z dyżuru telefonicznego

4.1. Termin sporządzenia sprawozdania finansowego za 2024 r.

 W jakim terminie należy sporządzić sprawozdanie finansowe za 2024 r.? Czy w związku z ostatnią nowelizacją ustawy o rachunkowości istnieje możliwość, że ustawowy termin zostanie przesunięty?

Sprawozdanie finansowe sporządza się na dzień zamknięcia ksiąg rachunkowych, określony w art. 12 ust. 2 ustawy o rachunkowości lub inny dzień bilansowy, stosując zasady wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego, określone w rozdziale 4 tej ustawy (por. art. 45 ust. 1 ustawy o rachunkowości). W myśl art. 12 ust. 2 pkt 1 ww. ustawy, księgi rachunkowe zamyka się m.in. na dzień kończący rok obrotowy, jednak nie później niż w ciągu 3 miesięcy od tego dnia. Zamknięcie to określa się mianem wstępnego zamknięcia ksiąg rachunkowych w celu odróżnienia tego terminu od ostatecznego zamknięcia ksiąg rachunkowych, które następuje po zatwierdzeniu sprawozdania finansowego. Wstępnie zamknięte księgi stanowią podstawę sporządzenia rocznego sprawozdania oraz otwarcia ksiąg następnego roku obrotowego.

Sporządzenie rocznego sprawozdania finansowego zapewnia kierownik jednostki, nie później niż w ciągu 3 miesięcy od dnia bilansowego i przedstawia je właściwym organom, zgodnie z obowiązującymi jednostkę przepisami prawa, postanowieniami statutu lub umowy (por. art. 52 ust. 1 ww. ustawy).

Tak więc w przypadku jednostek, których rok obrotowy jest zgodny z kalendarzowym, księgi rachunkowe należy zamknąć na dzień 31 grudnia 2024 r. oraz sporządzić sprawozdanie finansowe za ten rok w terminie do 31 marca 2025 r.

Redakcji nie są znane plany przesunięcia ww. terminu w związku z ostatnią nowelizacją ustawy o rachunkowości.

4.2. Nowe progi dotyczące uproszczeń sprawozdawczych i ewidencyjnych już do sprawozdań za 2024 r.

 Czy nowe definicje jednostek małych oraz jednostek mikro, a tym samym nowe progi dotyczące uproszczeń sprawozdawczych mogą być stosowane już do sprawozdań za 2024 r. czy dopiero od roku 2025 r.?

Podwyższenie progów spowodowało, że większa liczba jednostek może skorzystać z dotychczasowych uproszczeń sprawozdawczych i ewidencyjnych. Uproszczenia te dotyczą jednostek, które w roku obrotowym, za który sporządzają sprawozdanie finansowe oraz w roku poprzedzającym ten rok obrotowy nie przekroczyły co najmniej dwóch z następujących

trzech wielkości (w przypadku jednostki rozpoczynającej działalność albo prowadzenie ksiąg rachunkowych w sposób określony ustawą brany będzie pod uwagę rok obrotowy, w którym rozpoczęła ona działalność albo prowadzenie ksiąg rachunkowych w sposób określony ustawą):

jednostka	suma aktywów bilansu	przychody netto ze sprzedaży towarów i produktów	średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty
Mikro	2.000.000 zł	4.000.000 zł	10
Mała	33.000.000 zł	66.000.000 zł	50

Nowe progi mają zastosowanie po raz pierwszy do sprawozdań sporządzonych za rok obrotowy rozpoczynający się po dniu 31 grudnia 2023 r.

Podjęte przed dniem wejścia w życie ustawy decyzje organu zatwierdzającego, dotyczące uproszczeń sprawozdawczych, pozostają w mocy do sprawozdań sporządzonych za rok obrotowy rozpoczynający się w okresie od dnia 1 stycznia 2024 r. do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie niniejszej ustawy.

Jednostka traci możliwość korzystania z uproszczeń, jeżeli nie będzie spełniać kryteriów progowych w dwóch kolejnych latach obrotowych, tj. przekroczy w danym roku obrotowym oraz w roku obrotowym poprzedzającym ten rok odpowiednio dwie z trzech ww. wielkości progowych.

4.3. Rozliczenie inwentaryzacji za 2024 r.

🔔 Do kiedy i w księgach za który rok należy rozliczyć nadwyżki i niedobory inwentaryzacyjne za 2024 r.?

Ujawnione w toku inwentaryzacji różnice między stanem rzeczywistym a stanem wykazanim w księgach rachunkowych należy wyjaśnić i rozliczyć w księgach rachunkowych tego roku obrotowego, na który przypadał termin inwentaryzacji. Dla ustalenia granicznego terminu rozliczenia różnic inwentaryzacyjnych w księgach rachunkowych wskazane jest uwzględnić art. 24 ust. 5 pkt 2 ustawy o rachunkowości. Z przepisu tego wynika, że księgi rachunkowe uznaje się za prowadzone bieżąco, jeżeli zestawienia obrotów i sald kont księgi głównej są sporządzane za rok obrotowy nie później niż do 85 dnia po dniu bilansowym. Zatem w jednostce, dla której rokiem obrotowym jest rok kalendarzowy, a dniem bilansowym jest 31 grudnia 2024 r., rozliczenia różnic inwentaryzacyjnych za 2024 r. należy dokonać do 26 marca 2025 r.

Co istotne, rozliczenie różnic inwentaryzacyjnych następuje w księgach rachunkowych pod datą spisu, nie później jednak niż na ostatni dzień roku obrotowego, którego dotyczy spis z natury, a więc w księgach 2024 r. Zapisów księgowych dokonuje się na podstawie zatwierdzonego przez kierownika jednostki protokołu z rozliczenia różnic inwentaryzacyjnych.

4.4. Roczna korekta VAT naliczonego za 2024 r. – ewidencja księgowa

🔔 W jaki sposób ujmować w księgach rachunkowych skutki rocznej korekty VAT za 2024 r.? Czy zapisów księgowych należy dokonywać w księgach 2024 r. czy 2025 r.?

Generalnie roczna korekta VAT naliczonego powinna być wykazywana w księgach rachunkowych tego roku, którego korekta dotyczy. Podstawę takiego podejścia stanowi zasada

memoriału, zgodnie z którą w księgach rachunkowych jednostki należy ująć wszystkie osiągnięte, przypadające na jej rzecz przychody i obciążające ją koszty związane z tymi przychodami dotyczące danego roku obrotowego, niezależnie od terminu ich zapłaty (zob. art. 6 ust. 1 ustawy o rachunkowości). Ponadto należy uwzględnić art. 7 ust. 2 ww. ustawy, w myśl którego w wyniku finansowym danego roku jednostka powinna uwzględnić również zdarzenia ujawnione między dniem bilansowym a dniem, w którym rzeczywiście następuje zamknięcie ksiąg rachunkowych.

Tak więc, jeśli na moment dokonania rocznej korekty VAT jednostka nie zamknęła ksiąg rachunkowych i nie sporządziła jeszcze sprawozdania finansowego za 2024 r., to skutki korekty VAT naliczonego za 2024 r. wykaże w księgach rachunkowych 2024 r. (odmiennie niż dla celów podatku dochodowego, bowiem podatkowo korekta zostaje ujęta w miesiącu złożenia deklaracji VAT, w której wykazano roczną korektę VAT). Zapisy księgowy mogą być następujące:

- a) korekta zwiększająca kwotę VAT podlegającą odliczeniu (korekta „in plus”):
  - **Wn konto 22-1** „VAT naliczony i jego rozliczenie” (w analityce: VAT do rozliczenia w kolejnym miesiącu),
  - **Ma konto 76-0** „Pozostałe przychody operacyjne”;
- b) korekta zmniejszająca kwotę VAT podlegającą odliczeniu (korekta „in minus”):
  - **Wn konto 76-1** „Pozostałe koszty operacyjne”,
  - **Ma konto 22-1**.

Zwróćmy jednak uwagę, że w sytuacji gdyby roczna korekta VAT nie stanowiła – w ocenie jednostki – wartości istotnej, to za dopuszczalne należałoby uznać uproszczenie polegające na ujęciu tej korekty w miesiącu złożenia deklaracji podatkowej, w której wykazano korektę VAT naliczonego, czyli tak jak dla celów podatku dochodowego.

4.5. Rozliczenie ulgi na złe długi w VAT – w księgach wierzyciela

 Posiadamy należności, od których zamierzamy zastosować ulgę na złe długi w zakresie VAT. Jak ująć taką ulgę w księgach rachunkowych oraz jak następnie dokonać jej rozliczenia?

Choć kwestii dotyczącej sposobu ewidencji korekty VAT należnego nie rozstrzyga ustawa o rachunkowości, w praktyce przyjmuje się – co potwierdziło Ministerstwo Finansów w odpowiedzi z 14 marca 2013 r. na pytanie naszego Wydawnictwa – iż kwotę tej korekty do czasu rozliczenia lub odpisania ujmuje się na wyodrębnionym koncie rozrachunkowym lub na koncie rozliczeń międzyokresowych. Może to przebiegać następującym zapisem:

- **Wn konto 22-2** „Rozrachunki z urzędem skarbowym z tytułu VAT należnego”,
- **Ma konto zespołu 2**, np. **konto 24-9** „Pozostałe rozrachunki – inne” lub **odpowiednie konto analityczne do konta 22** „Rozrachunki publicznoprawne”, lub **konto 65-1** „Inne rozliczenia międzyokresowe”.

Decyzję w tej kwestii podejmuje kierownik jednostki i zapisuje w zasadach (polityce) rachunkowości.

Jeżeli następnie należność zostanie częściowo uregulowana, kwotę VAT należnego zwiększa się w odniesieniu do tej części księgując zwiększenie VAT należnego zapisem odwrotnym do dokonanej wcześniej:

- **Wn konto zespołu 2**, np. **konto 24-9** lub **odpowiednie konto analityczne do konta 22**, lub **konto 65-1**,
- **Ma konto 22-2**.

Natomiast w sytuacji, gdy należność objęta ulgą na złe długi zostanie uznana za nieściągalną, kwota wynikająca z korekty VAT należnego zostanie odpisana na pozostałe przychody operacyjne, zapisem:

- **Wn konto zespołu 2**, np. **konto 24-9** lub **odpowiednie konto analityczne do konta 22**, lub **konto 65-1**,
- **Ma konto 76-0** „Pozostałe przychody operacyjne”.

BIULETYN INFORMACYJNY DLA SŁUŻB EKONOMICZNO-FINANSOWYCH

Redakcja: Redaktor Naczelna: Kamila Andrzejewska
Z-ca Redaktor Naczelnej: Andrzej Zborowski
adres: 66-400 Gorzów Wlkp., ul. Owocowa 8
e-mail: biuletyn@gofin.pl
<https://czasopismaksiegowych.gofin.pl/bi>

NAKLAD 16 950

Wydawca: Wydawnictwo Podatkowe GOFIN sp. z o.o.
adres: 66-400 Gorzów Wlkp., ul. Owocowa 8
tel.: 95 720 85 40, **faks** 95 720 85 60

PRENUMERATA 2025 szczegóły na sklep.gofin.pl

Numer kompletu	Komplety promocyjne z nagrodami na IV-XII 2025 r.	Cena promocyjna
KOMPLET nr 1	Komplet czasopism (tab. 2 poz. 6) + Gazeta Podatkowa	1974,00 zł
KOMPLET nr 2	Komplet czasopism (tab. 2 poz. 6)	1598,00 zł
KOMPLET nr 3	Biuletyn Informacyjny (tab. 2 poz. 1) + Gazeta Podatkowa	985,00 zł

Lp.	Tytuł czasopisma	Cykl wydawniczy	PRENUMERATA 2025		
			IV-XII	I półrocze	II kwartał
1.	Biuletyn Informacyjny dla Służb Ekonomiczno-Finansowych z comiesięcznym dodatkiem Serwis Podatkowy <small>+ on-line</small>	co 10 dni	448,50 zł	299,00 zł	149,50 zł
2.	Ubezpieczenia i Prawo Pracy <small>+ on-line</small>	dwutygodnik	315,00 zł	210,00 zł	105,00 zł
3.	Poradnik VAT <small>+ on-line</small>	dwutygodnik	307,50 zł	205,00 zł	102,50 zł
4.	Zeszyty Metodyczne Rachunkowości <small>+ on-line</small>	dwutygodnik	306,00 zł	204,00 zł	102,00 zł
5.	Przegląd Podatku Dochodowego <small>+ on-line</small>	dwutygodnik	304,50 zł	203,00 zł	101,50 zł
6.	KOMPLET CZASOPISM (poz. 1-5) + Serwis Głównego Księgowego	patrz poz. 1-5	1598,00 zł	1121,00 zł	560,50 zł
7.	Biuletyn Informacyjny dla Służb Ekonomiczno-Finansowych bez dodatku Serwis Podatkowy <small>+ on-line</small>	co 10 dni	411,00 zł	274,00 zł	137,00 zł

Ceny zawierają podatek VAT. Koszty wysyłki pokrywa Wydawnictwo.

Warunkiem prenumeraty jest złożenie zamówienia (np. na sklep.gofin.pl) **oraz jednoczesne dokonanie wpłaty** na konto: Wydawnictwo Podatkowe GOFIN, BH w Warszawie S.A. nr: 14 1030 1133 0000 0000 3533 0000. Po otrzymaniu wpłaty wystawiamy fakturę.

Informacje o innych produktach: Internetowy Serwis Głównego Księgowego, Czasopisma Księgowych on-line, Gazeta Podatkowa, DRUKI Gofin, Serwis Budżetowy, segregatory i boksy, dostępne są na stronie internetowej:

sklep.gofin.pl

Informacji udziela także **Biuro Obsługi Klienta** – tel. **95 720 85 40**, infolinia **800 162 732**

Publikacje zamieszczone w czasopismach nie stanowią opinii prawnych, urzędowej interpretacji przepisów ani innego oficjalnego stanowiska organów państwowych.

Wszelkie prawa zastrzeżone: kopiowanie, przedruk i rozpowszechnianie zabronione.